

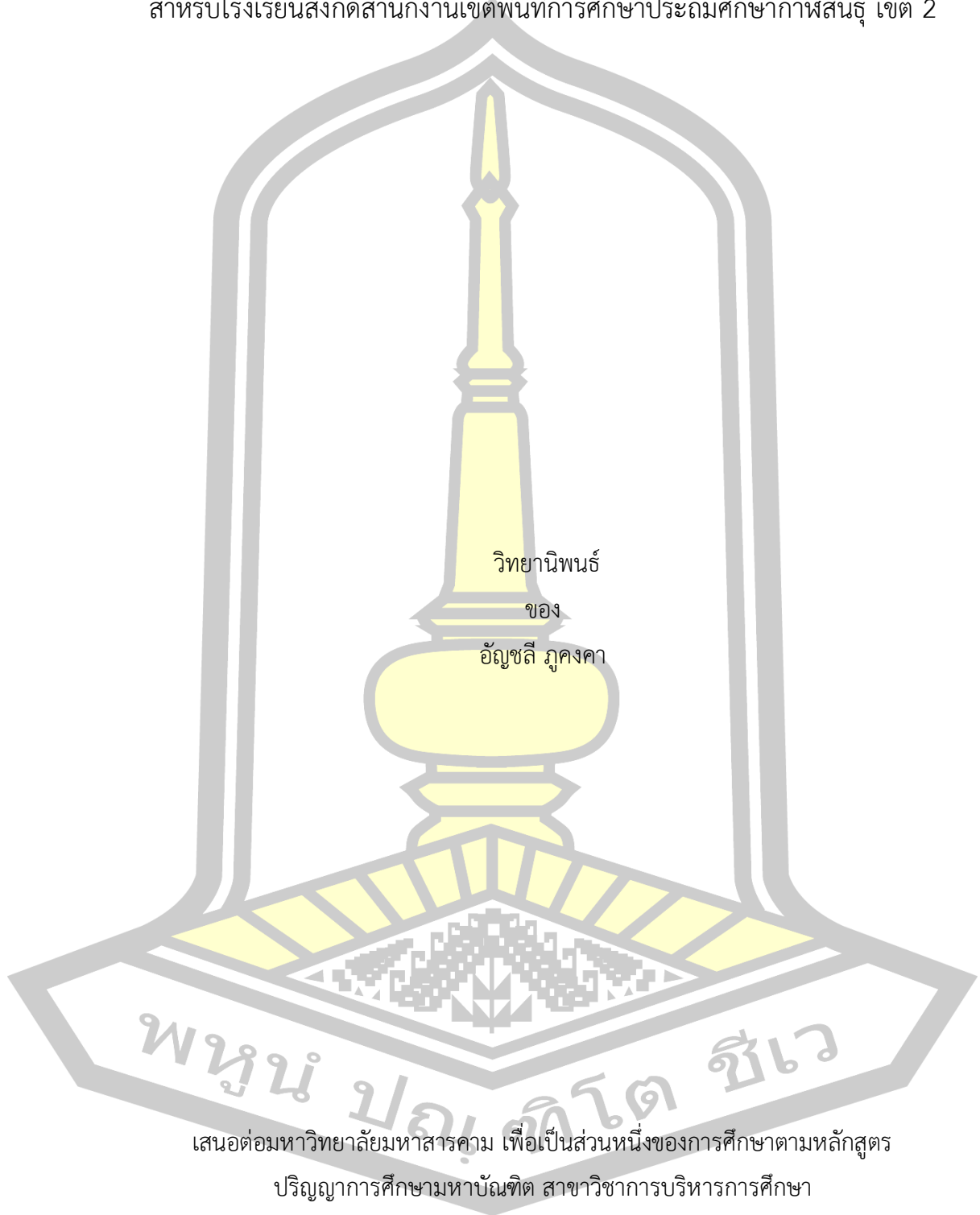
การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

วิทยานิพนธ์
ของ
อัญชลี ภูคองคา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

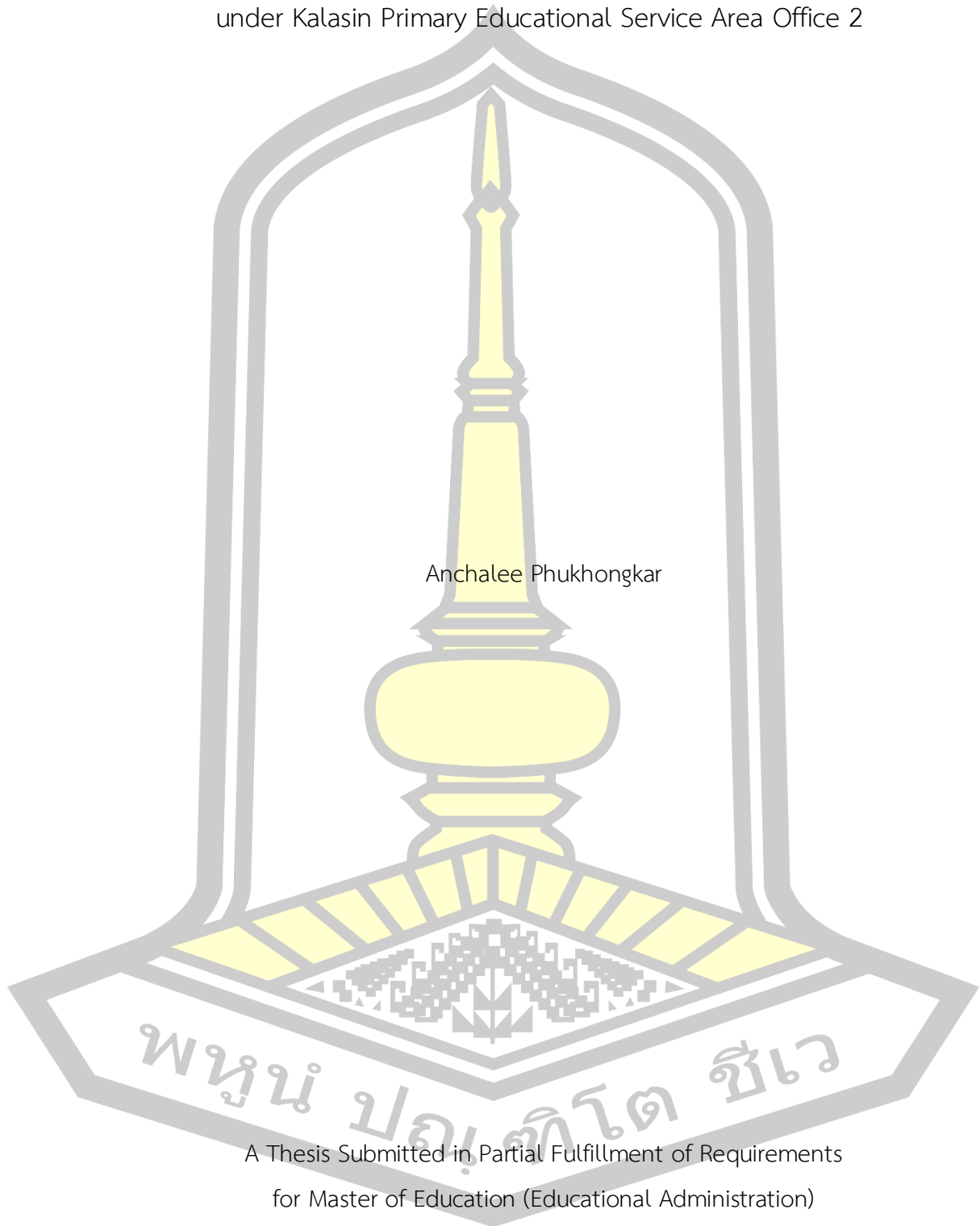

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2561

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Development of Child-Centered Learning Activity Guideline in Schools
under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2

Anchalee Phukhongkar

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Education (Educational Administration)

Academic Year 2018

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวอัญชลี ภูคองคา
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. อำนาจ ชนะวงศ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รศ. ดร. สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์)

.....กรรมการ

(อ. ดร. สุรเชต น้อยฤทธิ์)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(อ. ดร. กาญจนา วิเศษรินทอง)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทศิริสิริ)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2		
ผู้วิจัย	อัญชลี ภูคงคา		
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม ธรรมทัตตานนท์		
ปริญญา	การศึกษามหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ(1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 (2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 (3) พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูสอน จำนวน 424 คน ใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยศึกษา Best Practices จากโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจาก 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน และตรวจสอบ ยืนยัน ประเมินแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม และแบบประเมิน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .960 ค่าดัชนีความสำคัญต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

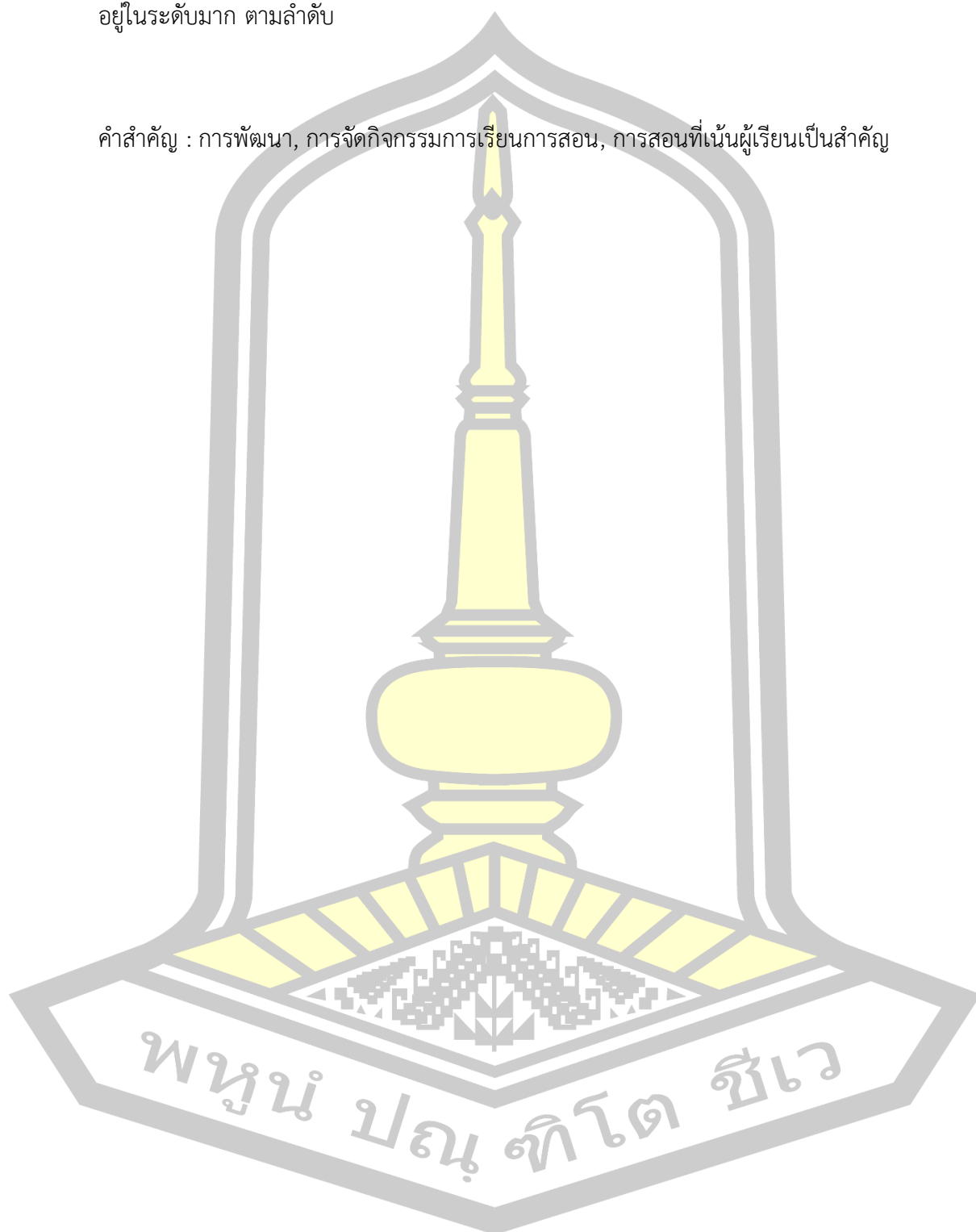
1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 4 ด้าน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย (1) ด้านผู้สอน มีตัวชี้วัดทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (2) ด้านผู้เรียน มีตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (3) ด้านผู้บริหาร มีตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (4) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ระดับดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับดำเนินการทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านการจัดการกระบวนการเรียนการสอนตามลำดับ สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ระดับดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาระดับดำเนินการเป็นรายด้านพบว่า ด้านผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน และ ด้านผู้บริหาร ตามลำดับ

3. แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ด้านผู้สอนมีแนวทางการพัฒนา 16 ข้อ ด้านผู้เรียน มีแนวทางการพัฒนา 11 ข้อ ด้านผู้บริหาร มีแนวทางการพัฒนา 11 ข้อ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางการพัฒนา 14 ข้อ ผลการประเมินแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ระดับความเหมาะสมโดยรวมของแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ด้านผู้สอนอยู่ในระดับมาก ด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ความเป็นไปได้โดยรวมของแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่

ในระดับมากที่สุด ด้านผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านผู้เรียน
อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนา, การจัดการกรรมการเรียนการสอน, การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

TITLE	Development of Child-Centered Learning Activity Guideline in Schools under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2		
AUTHOR	Anchalee Phukhongkar		
ADVISORS	Associate Professor Sutham Thamatasenahant , Ed.D.		
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2018

ABSTRACT

The purposes of the research were (1) to study the components and the indicators of child-centered learning activities in schools under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2 (2) to study current conditions and desirable conditions of child-centered learning activities, and (3) to develop guidelines of child-centered learning activities. The research had been conducting for 3 phases. The first phase was the study of the components and the indicators of child-centered learning activities conducted by 5 academic experts; the second phase was the study of current conditions and desirable conditions of child-centered learning activities conducted by sampling group which consisted of school administrators and teachers for 424 persons selected by Stratified Random Sampling using the table of Krejcie and Morgan and phase 3 was guidelines development of child-centered learning activities duplicated Best Practice from 3 pilot schools by 6 experts. The guidelines were inspected, assured, and appraised by 9 experts using Focus Group method. The study tools were questionnaire, interview, focus group record, and evaluation form. Statistics used to analyze data were index of item-objective congruence (IOC), percentage, MEAN, standard deviation (SD), discrimination, the entire coefficient of reliability at .960, Priority Needs Index (PNI_{Modified}), and content analysis.

The research found that:

1. In general, the appropriation of the components and the indicators of child-centered learning activities in schools under Kalasin Primary Educational Service Area Office 2 was in high level There were 4 aspects: (1) instructors, including 9 indicators, was the highest average (2) learners, including 8 indicators, was high average (3) administrators, including 8 indicators, was high average (4) teaching process; including 9 indicators, was high average.

2. The current conditions and desirable conditions of child-centered learning Activities in proceeding stage was in medium level When examine each item, it found that every item was in medium level : administrators instructors learners teaching process In general, the desirable conditions of child-centered learning activities was in the highest level To examine each item, it found that instructors was the highest average teaching process was the highest average administrators was the highest average and learners was high average PNI_{Modified} of need assessment in developing the guidelines of child-centered learning activities was arranged from the highest to the lowest as follows : teaching process ; learners instructors and administrators.

3. For the guidelines of child-centered learning activities, it found that there were 16 items for teacher development; 11 items for learner development; 11 items for administrator development and 14 for teaching process development. The evaluation result of child-centered learning activities conducted by the academic experts revealed that, in general, the appropriation was in high level Each item was high level as the following details : teaching process administrators instructors and learners For the possibility was in the highest level When examine each item, it found that there were 3 items were highest average :teaching process instructors administrators The item of learner was high average.

Keyword : Development, Instructional Activities, Teaching Focused on Learners

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยการให้ความช่วยเหลือแนะนำของ รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาที่ให้คำแนะนำข้อคิดเห็น ตรวจสอบ และแก้ไขร่างวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ ชนะวงศ์ ที่กรุณาให้เกียรติเป็น ประธานโดยมี อาจารย์ ดร.สุรเชต น้อยฤทธิ์ และอาจารย์ ดร.กาญจนา วิเศษรินทอง เป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ทุกท่านที่อำนวยความสะดวกและประสานงานในการทำวิทยานิพนธ์ให้ผู้เขียนตลอดมา จนการจัดทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียนครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายนี้ผู้เขียนขอโน้มรำลึกถึงอำนาจบารมีของคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่อยู่ในสากลโลก อันเป็นที่พึ่งให้ผู้เขียนมีสติปัญญาในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนขอให้เป็นกตเวทิตาแต่บิดา มารดา ครอบครัวของผู้เขียน ตลอดจนผู้เขียนหนังสือ และบทความต่างๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้เขียนจนสามารถให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วย

อัญชลี ภูคองคา

พูน ปณ ทิโต ชีเว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ฅ
สารบัญ.....	ญ
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญภาพประกอบ.....	ด
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การบริหารการศึกษา.....	13
การบริหารสถานศึกษา.....	15
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	21
การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD).....	62
การวิเคราะห์การจัดกระทำข้อมูล(PNI).....	71
วงจรคุณภาพ PDCA.....	87

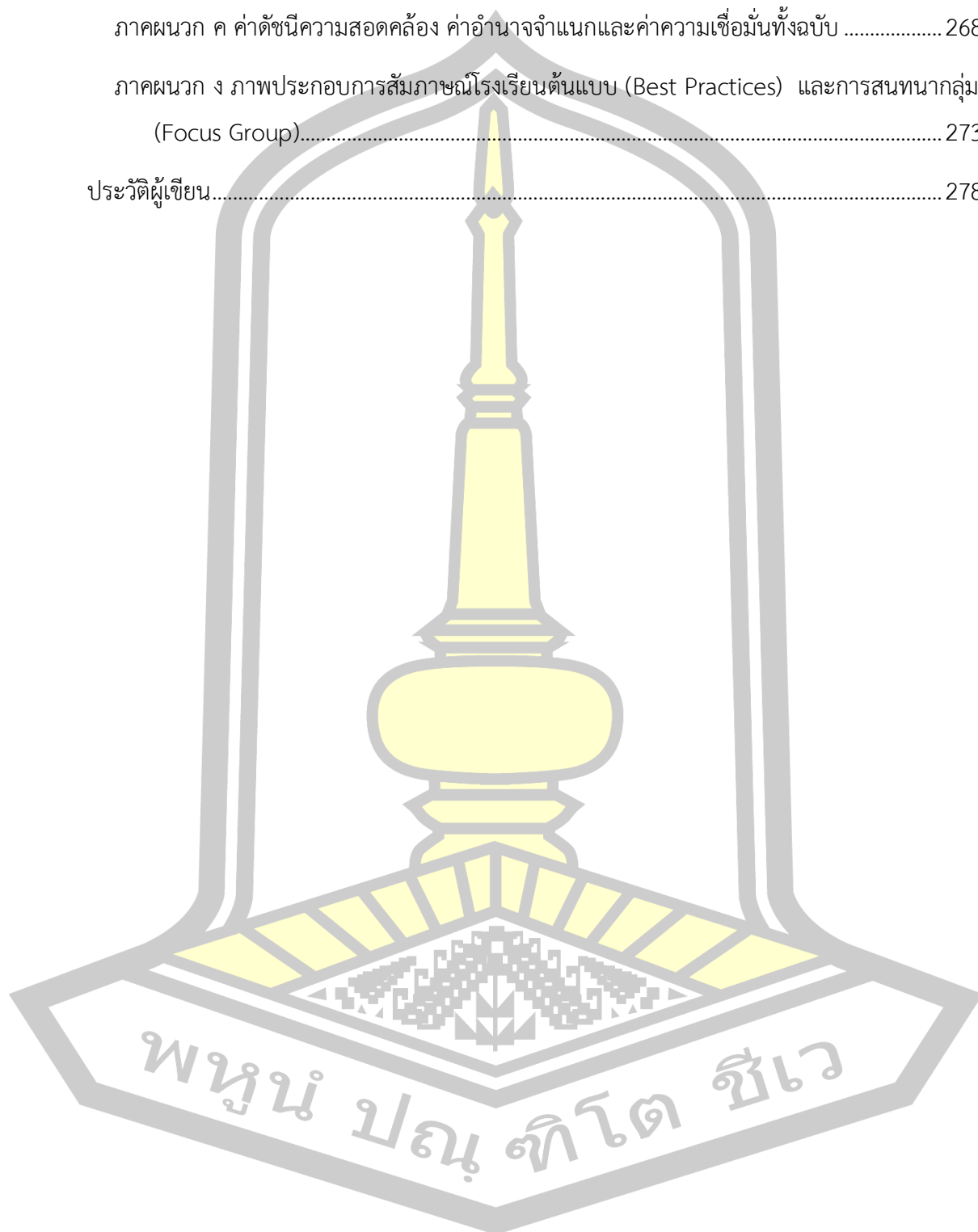
การวางแผน	90
บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2.....	97
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	98
งานวิจัยในประเทศ.....	98
งานวิจัยในต่างประเทศ	104
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	108
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2	110
ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2	114
ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2.....	118
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	127
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	127
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	127
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	128
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	208
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	208
สรุปผล.....	208
อภิปรายผล	211
ข้อเสนอแนะ	220
บรรณานุกรม.....	222
ภาคผนวก	231
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)	232

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล 234

ภาคผนวก ค ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 268

ภาคผนวก ง ภาพประกอบการสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบ (Best Practices) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group)..... 273

ประวัติผู้เขียน..... 278

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	36
ตาราง 2 เปรียบเทียบผลการเรียนรู้แบบผู้สอนเป็นสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ	42
ตาราง 3 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้สอนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	43
ตาราง 4 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	46
ตาราง 5 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้บริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	53
ตาราง 6 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	60
ตาราง 7 ตารางแสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	115
ตาราง 8 แสดงผลการศึกษารายองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านผู้สอนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	128
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลีนธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน	131
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลีนธุ์ เขต 2 ด้านผู้สอน	131
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลีนธุ์ เขต 2 ด้านผู้เรียน	133
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลีนธุ์ เขต 2 ด้านผู้บริหาร	134
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลีนธุ์ เขต 2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	135

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	150
ตาราง 25 ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านผู้สอน	155
ตาราง 26 ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านผู้เรียน.....	158
ตาราง 27 ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านผู้บริหาร.....	162
ตาราง 28 ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	166
ตาราง 29 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้สอน.....	167
ตาราง 30 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้เรียน	170
ตาราง 31 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้บริหาร.....	172
ตาราง 32 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	176
ตาราง 33 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านผู้สอน.....	180
ตาราง 34 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้เรียน	185
ตาราง 35 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านผู้บริหาร	188

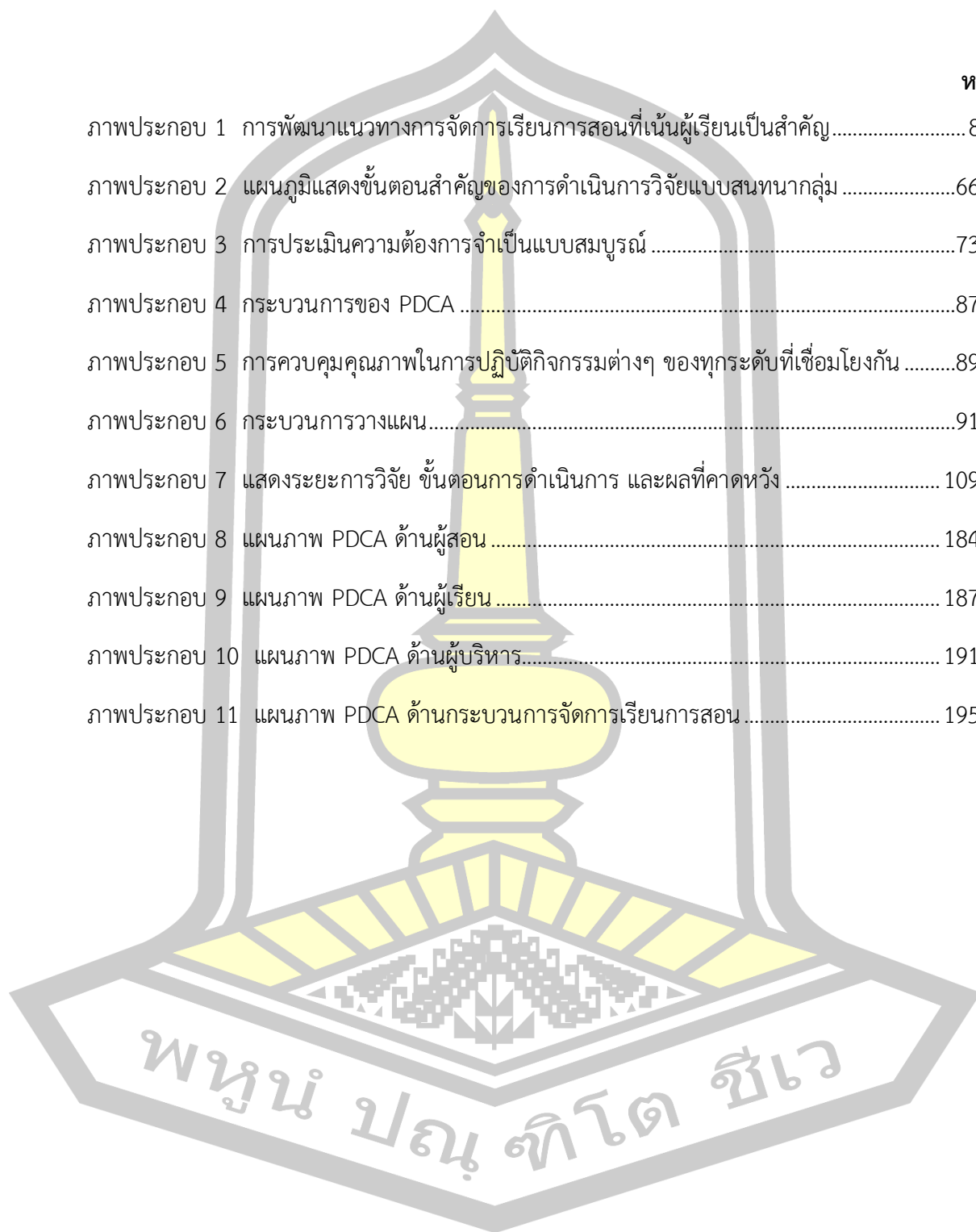

ตาราง 36 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน.....	192
ตาราง 37 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวม.....	196
ตาราง 38 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้สอน.....	197
ตาราง 39 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้เรียน.....	199
ตาราง 40 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้บริหาร.....	201
ตาราง 41 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน.....	203

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	8
ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงขั้นตอนสำคัญของการดำเนินการวิจัยแบบสนทนากลุ่ม	66
ภาพประกอบ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ.....	73
ภาพประกอบ 4 กระบวนการของ PDCA	87
ภาพประกอบ 5 การควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของทุกระดับที่เชื่อมโยงกัน	89
ภาพประกอบ 6 กระบวนการวางแผน.....	91
ภาพประกอบ 7 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง	109
ภาพประกอบ 8 แผนภาพ PDCA ด้านผู้สอน	184
ภาพประกอบ 9 แผนภาพ PDCA ด้านผู้เรียน	187
ภาพประกอบ 10 แผนภาพ PDCA ด้านผู้บริหาร.....	191
ภาพประกอบ 11 แผนภาพ PDCA ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	195

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่างๆ ที่เป็นเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคม และเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมการเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือกำลังพัฒนาส่งผลให้วิถีชีวิตของคนที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันมากขึ้น ผู้คนจำนวนมากหลากหลาย เชื้อชาติย้ายข้ามประเทศข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรมอาศัยอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมโลกการทำงานปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้ เดียวกันทักษะเดียวกันและทำงานในสายงานเดียวกันจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

ปัจจุบันสังคมไทยมีกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมาก จนส่งผลให้เกิดวิกฤติการณ์หลายรูปแบบขึ้นในสังคมทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม การเมือง วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดกระแสเรียกร้องการปฏิรูปการศึกษาขึ้นเพื่อให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมืองของประเทศอย่างแท้จริง เป้าหมายของการจัดการศึกษาจะต้องมุ่งสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศชาติโดยรวม มุ่งสร้างคนหรือผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรงให้มีคุณลักษณะที่มีศักยภาพและความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือวิธีการสำคัญที่สามารถสร้าง และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งพยายามเปลี่ยนแปลงบทบาทครูจากผู้บรรยายมาเป็นคณะครูร่วมกันออกแบบกิจกรรมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (Pedagogy) ให้นักเรียนใช้เป็นเครื่องมือไปเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเสนอแนะเครื่องมือการเข้าถึงองค์ความรู้ผ่านวิธีการต่างๆ โดยเฉพาะผ่าน Technology ให้เข้าถึงความรู้ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง นำความรู้ที่ได้มาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในห้องเรียน

เรียกกระบวนการนี้ว่า Active Learning ที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการทางการศึกษาไว้ในมาตรา 6 กล่าวว่าการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามมาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 โดยมีเป้าหมายที่สำคัญในการจัดการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครุมีบทบาทในการแนะนำ และวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รู้จักคิดวิเคราะห์ มีความคิดสร้างสรรค์ที่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรม และรู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การจัดการเรียนรู้นี้เรียกว่ากระบวนการบูรณาการจัดการเรียนการสอน (รุ่ง แก้วแดง, 2544)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือวิธีการสำคัญที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองเรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ซึ่งแนวความคิดการจัดการศึกษานี้เป็นแนวคิดที่มีรากฐานจากปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ที่ได้พัฒนามาอย่างต่อเนื่องยาวนานและเป็นแนวทางที่ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามต้องการอย่างได้ผล (วัฒนาพร รัชชบุทช์, 2542) ครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญที่จะสร้างเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ถ้าครูดี ครูเก่ง ครุมีคุณภาพ สามารถสอนนักเรียนได้ถูกต้องตามหลักการจัดการเรียนรู้อาจจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาชาติให้ทันสังคมโลกได้ จากการศึกษาบทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา ครูมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้จดจำ ครูมักเชื่อว่าโรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ ครูจะเป็นผู้ใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหาที่เรียนไม่ค่อยเชื่อมโยงกับชีวิตของนักเรียน การวัดผลและประเมินผลยังมุ่งเพื่อการตัดสินผู้เรียน ดังนั้นในการดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างแท้จริงนั้น ผู้เกี่ยวข้องทุก

ฝ่ายโดยเฉพาะครูที่อยู่ใกล้กับนักเรียนมากที่สุด ต้องปรับแนวคิด ความเชื่อและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543)

ในการจัดการเรียนรู้ วิธีการเรียนการสอนไม่เน้นกระบวนการให้ผู้เรียนได้พัฒนาในด้าน การคิดวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นและการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนขาด คุณลักษณะข้างสงสัย และใฝ่หาคำตอบ ครูยังเป็นผู้มีอำนาจในชั้นเรียนมากที่สุดในกระบวนการ เรียนรู้ ผู้เรียนมีหน้าที่รับและปรับตัวให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้และวิธีการของครู สถานศึกษา จึงไม่เป็น “โรงเรียน” แต่เป็น “โรงสอน” ทุกคนจึงขาดความสุขในการศึกษา โรงเรียนไม่สร้าง บรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นอาณาเขตที่ขาดความสัมพันธ์กับชีวิตชุมชน ห่างไกลธรรมชาติและแหล่งเรียนรู้ที่ปลูกฝังบรรยากาศทางปัญญา ครอบครัวยุคใหม่ไม่มีโอกาส ร่วมคิดและสร้างกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการเรียนการสอนยังเป็นพฤติกรรมจำเจและ พฤติกรรมถ่ายทอด สัดส่วนของการฝึกปฏิบัติ การฝึกคิด และการฝึกอบรมบ่มนิสัย ยังมีน้อยกว่าการ ท่องเนื้อหา ผู้เรียนเคยชินต่อการทำตาม เชื่อฟัง นิ่งนิง จึงขาดความคล่องในการคิดแบบวิทยาศาสตร์ ไม่ได้รับการปลูกฝังความภาคภูมิใจ ในศิลปวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวม จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา เช่น งานวิจัยของ (อรอุมา กองฝ่าย, 2558) ที่ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ เนื่องจากปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำอันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญขาดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ และจะต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพในการ จัดการเรียนรู้อีกต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่ง ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิเคราะห์ได้ในส่วนของอุปสรรคการพัฒนาการจัดการศึกษา จากการบริหารการศึกษาของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 พบว่า ด้านคุณภาพการจัดการศึกษาใน ส่วนของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งผลกระทบต่อประเมินคุณภาพการศึกษาทั้ง ภายในและภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนของตัวบ่งชี้ที่ 6 คือประสิทธิภาพของการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีโรงเรียนที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วนและยังไม่ได้รับการ รับรองในการประเมินภายนอกสอดคล้องกับผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 ที่ผ่านมา พบว่ามีโรงเรียนจำนวนมากที่คะแนนบางรายวิชาคะแนนยังต่ำมาก ส่งผลต่อคะแนนเฉลี่ยในระดับเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตรเขต 2 และระดับประเทศ

จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าระดับคะแนนต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชาซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ปรากฏเป็นสาเหตุในการไม่ได้รับการรับรองการประเมินภายนอก ซึ่งเป็นปัญหาอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนา ในการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้สอนและรับผิดชอบงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีความสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์และการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เพื่อจะนำผลการศึกษาที่ได้ไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และสนองตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสนองต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีอะไรบ้าง
2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับไหน
3. พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพต่อไป
2. ได้ทราบสภาพสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่มีคุณภาพ
3. ได้แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับบุคคล ระดับทีมงานและระดับองค์กร
4. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานได้ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยดังนี้
ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์จากเอกสารต่างๆ หนังสือจาก (กรมวิชาการ (2544) ; นวลจิตต์ เขาวกิตติพงศ์ และคณะ(2545) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ; ทิศนา แคมมณี (2545) ; รุ่งแก้วแดง (2545) ; บุรชัย ศิริมหาสาคร (2545) ; สำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (2554) ; พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2549) มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านผู้สอน
2. ด้านผู้เรียน
3. ด้านผู้บริหาร
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง / ผู้ให้ข้อมูล

การนำเสนอขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย จึงลำดับการนำเสนอเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1

1.1. การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2

ระยะที่ 2

2.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวนโรงเรียน 173 โรง ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 161 คน และ ผู้สอน จำนวน 1,488 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,649 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 118 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการและผู้สอนในโรงเรียน จำนวน 306 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 424 คน ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random sampling) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเคจซีมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1997) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิเทียบบัญญัติไตรยางค์ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ระยะที่ 3

3.1 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI)

3.2 ศึกษา Best Practice ของโรงเรียนต้นแบบ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือโรงเรียนต้นแบบ จำนวน 3 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 3 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

3.3 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความจำเป็นพื้นฐานและศึกษาจากโรงเรียนต้นแบบ (Best Practices) มาร่างเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพาสินธุ์ เขต 2

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน และ ผู้สอน 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน

3.4 ตรวจสอบ ยืนยัน ประเมินแนวทางด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน และผู้สอน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์

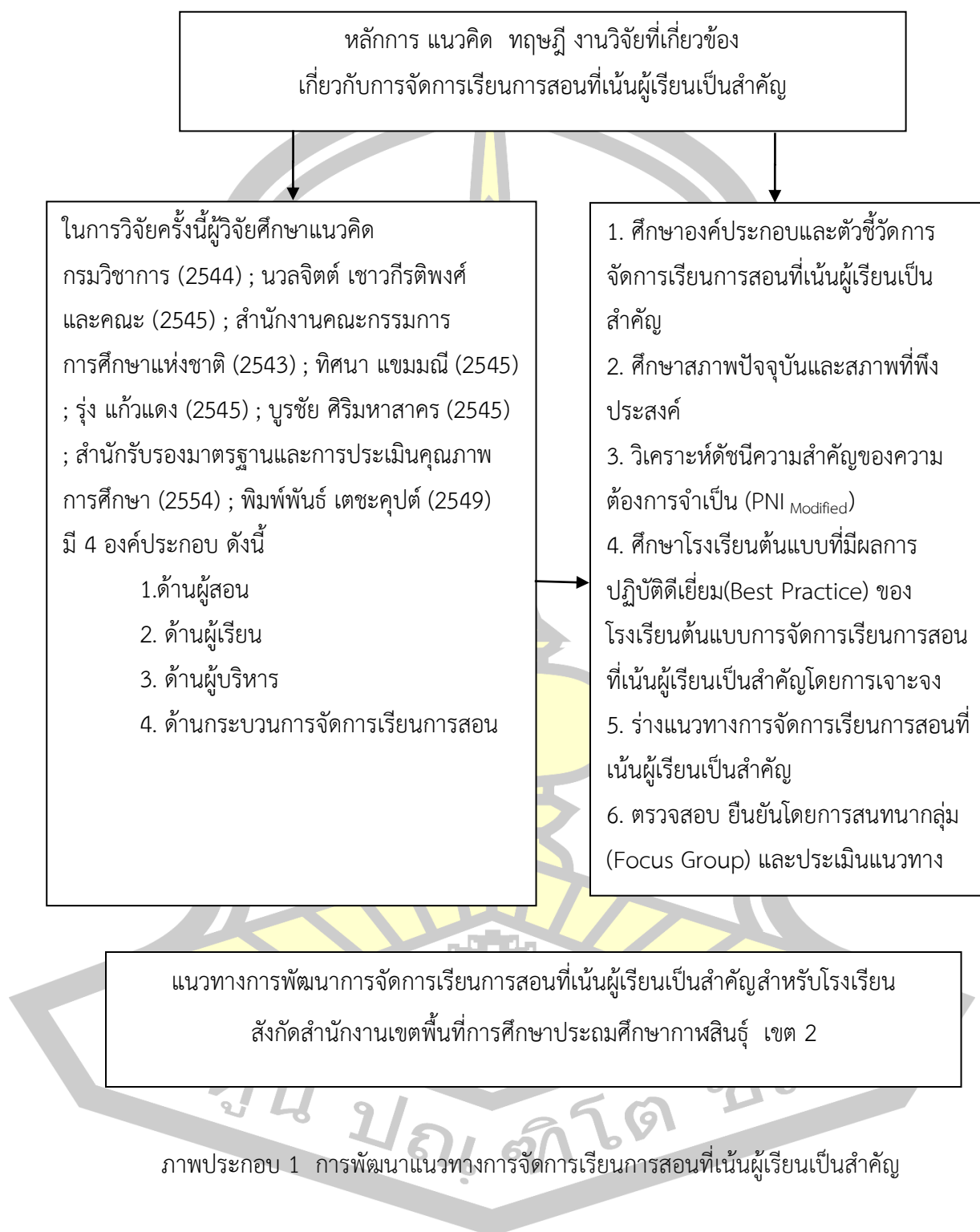
กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัย ได้มุ่งศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากนักวิชาการ ประกอบด้วย กรมวิชาการ (2544) ; นวลจิตต์ เขาวงกตพิงค์ และคณะ (2545) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ; ทิศนา ขัมมณี (2545) ; รุ่ง แก้วแดง (2545) ; บุรชัย ศิริมหาสาคร (2545) ; สำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (2554) ; พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2549) มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านผู้สอน
2. ด้านผู้เรียน
3. ด้านผู้บริหาร
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้

พหุ ประเด็น โท ชีวะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับความถนัดความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ทำกิจกรรมและปฏิบัติจริงจนค้นพบข้อความรู้และวิธีการปฏิบัติด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องเลือกใช้รูปแบบการสอนวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสมหลากหลายประกอบกันไม่สามารถยึดถือเฉพาะรูปแบบวิธีการหรือเทคนิคการสอนอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมและคุณธรรม ให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขซึ่งสามารถจำแนกตามองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

1.1 ผู้สอน หมายถึง ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ ตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด เอาใจใส่ผู้เรียนและให้การเสริมแรงตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออกตามความถนัดและความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องในการดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมต่อไป ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้เรียน หมายถึง ผู้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน ได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุดด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ฝึกคิดอย่างหลากหลายได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน ได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและ

กระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล และผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็น ในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

1.3 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและบริหารงานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้เข้ารับการอบรมพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้อำนาจกำลังใจ คำแนะนำและเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนิเทศภายในกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียนและให้คำแนะนำ สนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการสอนเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามากำหนดแผนพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 กระบวนการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดเตรียมกิจกรรมที่ความหลากหลาย เรียงจากง่ายไปยากมีความเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา ในกิจกรรมการเรียนการสอน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน

2. การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง แนวความคิด ข้อเสนอแนะ วิธีการดำเนินการ ที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันขององค์ประกอบและตัวชี้วัดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4. สภาพที่พึงประสงค์ หมายถึง สภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากการพัฒนาและปรับปรุง ซึ่งวัดได้จากการเปรียบเทียบสภาพที่ดำเนินการในปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ มีการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

5. ผู้อำนวยการโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่รักษา ราชการแทนในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน สำหรับโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2559

6. ผู้สอน หมายถึง หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ข้าราชการครู ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนสำหรับ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษเขต 2 หมายถึง หน่วยงานต้นสังกัดสำหรับ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 ประกอบด้วยทั้งหมด 5 อำเภอ คือ อำเภอยางตลาด อำเภอหนองกุงศรี อำเภอนาคู อำเภอท่าคันโท อำเภอห้วยเม็ก และอำเภอฆ้องชัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการ กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย กระบวนการวิจัย และการพัฒนาแนวทางโดยแบ่งเป็น 8 ประเด็น ดังนี้

1. การบริหารการศึกษา
2. การบริหารสถานศึกษา
3. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การสนทนากลุ่ม (Focus Group)
5. การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นPNI Modified
6. วงจรคุณภาพ PDCA
7. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

การบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหารการศึกษา

ไพฑูริย์ เจริญพันธ์วงศ์ (2539) ไพฑูริย์ เจริญพันธ์วงศ์ (2539) ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลหลายฝ่ายร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม ทักษะคิด คุณธรรม และค่านิยม พร้อมทั้งจะสนองการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2542) ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน นับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมที่ตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล และอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่ และคำว่า “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย วิทยาลัยชุมชน สถาบันหรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและตามประกาศกระทรวง

หวน พันธุ์พันธ์ (2545) ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะคิด พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคมโดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน

ธีระ รุญเจริญ (2546) ให้ความหมายการบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มบุคคลในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและการบริหารทั่วไป โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน หลักการบริหารตนเอง หลักการตรวจสอบถ่วงดุล เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาคน (นักเรียน) ให้มีคุณภาพ และอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2554) ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาคือการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ความคิดความสามารถและความเป็นคนดีที่หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ร่วมมือกันพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ซึ่งการพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการดำเนินการในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผล การจัดอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ การสรรหาบุคคลมาดำเนินการหรือมาทำการสอนในสถาบันการศึกษาการ

ปกครองนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีมีวินัยและอื่นๆ ซึ่งการดำเนินงานเหล่านี้รวมเรียกว่า “ภารกิจทางการบริหารการศึกษา” หรือ “งานบริหารการศึกษา” นั่นเอง

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลโดยการใช้กระบวนการต่างๆ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้านนับแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรมการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการสรรหาบุคคลมาดำเนินการ พร้อมทั้งจะสนองการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม สร้างความเจริญงอกงาม ตามวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศและการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

ความสำคัญของหลักการบริหารการศึกษา

หลักการบริหารศึกษานั้น มีความสำคัญต่อหน่วยงานทางการศึกษา ดังที่เมื่อนักวิชาการได้สรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาวิชาการบริหาร ไว้ดังนี้

สุธี สุทธิสมบุรณ์ และสมาน รังสิโยภุชณ์ (2537) ได้สรุปเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาวิชาการบริหารไว้ดังนี้

1. การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่กับการดำรงชีพของมนุษย์และเป็นสิ่งช่วยให้มนุษย์ดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างผาสุก
2. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์การต่างๆ ต้องขยายงานด้านการบริหารให้กว้างขวางเพิ่มขึ้น
3. การบริหารเป็นเครื่องมือป้องกันให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการ (Technology) ด้านต่างๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น
4. บริหารเป็นวิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
5. การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้ม ทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต
6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การความสำเร็จของการบริหาร จึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก
7. การบริหารมีลักษณะต้องใช้อุปกรณ์วินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ และการวินิจฉัยสั่งการ เป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหาร
8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัว หรือในองค์การ ย่อมมีส่วนเกี่ยวพันกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างฉลาด

9. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กัน ไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาด ดังที่กล่าวไว้ว่า “การเมืองกับการบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญอันเดียว” (Politics and Administration are the two Sides of a Single Coin) เพราะฉะนั้น การศึกษาวิชาการบริหาร จึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมการเมืองด้วย

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542) ให้ความสำคัญของการบริหารการศึกษา การบริหารการจัดการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาและสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

สรุปได้ว่า ทรัพยากรมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารการศึกษา ซึ่งทรัพยากรเป็นปัจจัยที่จะขับเคลื่อนในการบริหารจัดการศึกษาขององค์กร การดำเนินงานและควบคุมการดำเนินงานขององค์กร การกระจายอำนาจและการส่งเสริมกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อพัฒนาให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ สร้างความก้าวหน้าให้กับสังคมต่อไป

การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในเรื่องของการจัดระบบการศึกษา เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารในสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์กรที่มุ่งสู่ความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

นิพนธ์ กิณาวงศ์ (2543) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ของโรงเรียน โดยมีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนการบริการทางการศึกษา บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2546) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมภายในสถานศึกษา โดยกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายเพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา ตลอดจนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมต่อไป

บรรยงค์ ไตจินดา (2546) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมของกลุ่มบุคคลที่จะสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้สัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายของสังคมและตามภาระหน้าที่ของโรงเรียน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ งานบริหารกิจการนักเรียน การบริหารงานการเงิน การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารงานบุคคล งานบริหารทั่วไป การบริหารงานดังกล่าว งานบริหารบุคคลนับเป็นงานที่มีความสำคัญมากงานหนึ่ง เนื่องจากบุคลากรเป็นปัจจัยและองค์ประกอบเดียวที่มีอารมณ์ความรู้สึก

นึกคิดมีความคาดหวัง มีปฏิภริยาและมีความต้องการพัฒนาในตัวเองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ฉะนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจต่อบุคลากร ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้การบริหารโรงเรียนได้รับความสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ได้ในที่สุด

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546) ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง ความสะดวกเพื่อจัดการเรียนการสอน ซึ่งควรพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คำนี้ถึงความสะดวกที่ให้แก่ครูในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือและบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอน สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ตามความมุ่งหมายของสังคมและตามภาระหน้าที่ของโรงเรียน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานการเงิน การบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป การบริหารงานดังกล่าวซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู อาจารย์ และองค์คณะบุคคลฝ่ายต่างๆ ของชุมชนในท้องถิ่น เพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบตามมาตรฐานและมีคุณภาพ ทำให้เกิดการพัฒนาด้านต่างๆ ด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จของการทำกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย

พะยอม วงศ์สารศรี (2544) ให้ความหมายการบริหารงานในองค์กร ว่าอยู่ที่การบริหารทรัพยากรมนุษย์ไว้ ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาให้องค์กรเจริญเติบโต เพราะการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นสื่อกลางในการประสานงานแผนกต่างๆ เพื่อแสวงหาวิธีการให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงาน องค์กรเมื่อบุคคลมีคุณสมบัติดังกล่าว ย่อมทำให้องค์กรเจริญเติบโตและพัฒนายิ่งขึ้น
2. ช่วยให้บุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เกิดความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ตนปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อผลผลิตขององค์กร
3. ช่วยส่งเสริมสร้างความมั่นคงแก่สังคมและประเทศชาติ การบริหารทรัพยากรมนุษย์

ธีระ รุญเจริญ (2545) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา คือการจัดการศึกษาที่มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ในการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยองค์กรปฏิบัติ คือ สถานศึกษาซึ่งหมายถึงการปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ทำการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ

ปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน อย่างมีระบบ เพราะถ้าระบบการบริหารงานไม่ดีจะกระทบกระเทือนต่อส่วนอื่น ๆ ของหน่วยงาน นักบริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะให้งานนั้นบรรลุ จุดมุ่งหมายที่วางไว้ การบริหารนั้นจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ทุกประการ เพราะว่าการทำงานต่าง ๆ มิใช่เพียงกิจกรรมที่ผู้บริหารจะกระทำลำพังเพียงคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้ งานนั้นประสบความสำเร็จ ผู้ช่วยงานแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัดและความต้องการที่ไม่เหมือนกัน จึงเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารที่จะนำเอาเทคนิควิธีและ กระบวนการบริหารที่เหมาะสม มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายของโรงเรียน

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ ของการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบในการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อ เสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนและสมาชิกของสังคม ให้เกิดประสิทธิภาพและบรรลุ เป้าหมายของสถานศึกษา

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

หลักการบริหารสถานศึกษาได้มีผู้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กำหนดแนวทางการกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป มีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านวิชาการจำนวน 17 งาน ดังนี้

- 1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระ
หลักสูตรท้องถิ่น
- 1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 1.3 การจัดการเรียนในสถานศึกษา
- 1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 1.5 การพัฒนากระตุนการเรียนรู้
- 1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 1.9 การนิเทศการศึกษา

- 1.10 การแนะแนว
- 1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานสถาน ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
2. ด้านงบประมาณจำนวน 22 งาน ดังนี้
- 2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี
- 2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง
- 2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
- 2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
- 2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
- 2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
- 2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
- 2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
- 2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 2.11 การวางแผนพัสดุ
- 2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี
- 2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
- 2.14 การจัดหาพัสดุ
- 2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

- 2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
- 2.17 การเบิกเงินจากคลัง
- 2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
- 2.19 การนำเงินส่งคลัง
- 2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน
- 2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- 2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
3. การบริหารงานบุคคลจำนวน 20 งาน ดังนี้
- 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง
- 3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
- 3.6 การลาทุกประเภท
- 3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- 3.12 การออกจากราชการ
- 3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
- 3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต

3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

4. การบริหารทั่วไปจำนวน 22 งาน ดังนี้

- 4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
- 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
- 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 4.8 การดำเนินงานธุรการ
- 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.11 การรับนักเรียน
- 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
- 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย
- 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.15 การทัศนศึกษา
- 4.16 งานกิจการนักเรียน
- 4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
- 4.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน
- 4.21 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.22 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการบริหารจัดการในโรงเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดการบริหารโรงเรียนไว้ 4 ด้าน อันได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยผู้บริหาร ผู้สอน เป็นบุคคลสำคัญในการนำความสำเร็จมาสู่ความสำเร็จขององค์กร คือสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมี

การวางนโยบาย ประสานงาน สร้างความสัมพันธ์ ดำเนินการร่วมกัน ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญเน้นการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรกสุด เพราะเป็นงานที่สำคัญ ที่ส่งผลต่อผู้เรียน โดยตรง ที่มีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่เป็นการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการ (2542) การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะ คุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมาในที่สุดก็เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้นซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับแรกของประเทศไทยได้มีการกำหนดเนื้อหาสาระต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของ ประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดที่ 4 ที่ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษาตั้งแต่มาตราที่ 22-30 ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่าการจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้การจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญจึงต้องจัด ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดได้แก้ปัญหาได้มีนิสัยรักการเรียนรู้ใฝ่ เรียนตลอดชีวิตเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมมีค่านิยมที่ดีงามโดยเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและ ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมความรู้ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีรู้จักใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืนกระบวนการเรียนรู้การจัดเนื้อหาต้องให้ สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมีการฝึก กระบวนการคิดการจัดการและการเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ความรู้เพื่อใช้แก้ปัญหาเรียนรู้จาก ประสบการณ์จริงจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้อื้อต่อการเรียนการสอนอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกันการเรียนรู้ต้องเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุก สถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองชุมชนทุกฝ่าย

ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวด 4 มีมาตรฐาน การศึกษาเกี่ยวข้อง ดังนี้

1. มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

อุดมการณ์และหลักการของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการ อย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองและพึ่งพาซึ่งกันและกันได้ สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติจึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา (จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน)

ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้นอยู่กับปัจจัย คือ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ผู้เรียน ครู อาจารย์ และสมาชิกชุมชน เป็นต้น ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ หลักการบริหารจัดการ และหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น

2. มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังต่อไปนี้

2.1 มาตรฐานด้านด้านคุณภาพผู้เรียน มีมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2 มาตรฐานด้านการเรียนการสอน มีมาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3 มาตรฐานด้านการบริหารและจัดการศึกษา มีมาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่าในการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีอุดมการณ์และหลักการของการจัดการศึกษา ตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตและสังคม เป็นปัจจัยการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และมีความหมายเดียวกันกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่าจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามสาระที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวแล้ว

ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประเวศ วะสี (2543) ให้ความหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นตัวตั้งเรียนรู้เพื่อสร้างปัญญาให้รู้จักตนเองรู้จักโลก สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม อยู่ร่วมกันอย่างมีคุณภาพ เรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง มีความสุข สนุกสนานและเกิดฉันทะในการเรียนรู้

ชนาธิป พรกุล (2545) ให้ความหมายว่าการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบผู้เรียนได้มีบทบาทในการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุดกิจกรรมการเรียนรู้คืองานที่ผู้เรียนทำแล้วเกิดการเรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยแสดงเป็นพฤติกรรมที่ครูกำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุกด้าน

ทีศนา เขมมณี (2550) ให้ความหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง “เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียน และประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง”

อุไรวรรณ ฉัตรสุภาวงศ์ (2551) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหมายถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคลความสามารถทางปัญญาโดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้การคิดค้นสร้างและสรุปข้อความรู้ด้วยตนเองตามความถนัดความสนใจด้วยวิธีการกระบวนการและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและต่อเนื่องรวมถึงสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย สอดคล้องกับความถนัดความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ทำกิจกรรมและปฏิบัติจริงจนค้นพบข้อความรู้และวิธีการปฏิบัติด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องเลือกใช้รูปแบบการสอนวิธีการสอนและเทคนิคการสอนที่เหมาะสม หลากหลายประกอบกันไม่สามารถยึดถือเฉพาะรูปแบบวิธีการหรือเทคนิคการสอนอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมและคุณธรรม ให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้

เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติเกิดความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน และมีคุณสมบัติตรงกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

สุนทร วิวัฒน์ (2543) ได้กล่าวว่า ตามหลักของการเรียนรู้ มนุษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ไม่ว่าเขาจะสมบูรณ์ มีความพร้อมทุกด้าน หรือมีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตและสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้ มีลักษณะบูรณาการขององค์ประกอบทุกด้าน ทั้งความเติบโตทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์บุคลิกภาพ สุนทรียภาพและสังคม พัฒนาการของแต่ละด้านย่อมมีผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อด้านอื่น ๆ การเรียนรู้เป็นรากฐานความเจริญของชีวิต การมองกระบวนการเรียนรู้ จึงต้องให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่มีความสุข สร้างสรรค์ มีภูมิคุ้มกัน ทาน ความเสื่อมทั้งปวง

กรมวิชาการ (2543) กรอบแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าไม่ใช่เรื่องใหม่ แนวคิดนี้มีสืบต่อกันมาอย่างกว้างขวางในสังคมไทย เช่นการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการพัฒนาคนทั้งในลักษณะรายบุคคลและกลุ่มให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เมื่อคนมีความสำคัญที่สุดของการเรียนรู้ วิธีการฝึกฝนอบรม จึงเป็นการพัฒนาองค์ประกอบของคน ซึ่งการเรียนรู้ตามแบบวิถีชีวิตของไทยแบบดั้งเดิมมีลักษณะเป็นการสั่งสอนรายบุคคล เมื่ออยู่กับครอบครัวพ่อแม่จะสอนลูกชายให้ขยัน อ่านออกเขียนได้ สอนลูกสาวให้ทำงานบ้านงานเรือน รู้จักรักษาพลสงวนตัว เมื่อโตขึ้นผู้ชายจะไปบวชเรียนกับพระที่วัดได้ฝึกการดำรงชีพ ส่วนผู้หญิงก็จะมีสมบัติกุลสตรี และฝึกงานอาชีพเท่าที่จำเป็น ซึ่งกระบวนการเรียนรู้สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เป็นกระบวนการบ่มเพาะ ซึมซับลักษณะนิสัย
2. กระบวนการถ่ายทอดปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม
3. กระบวนการเรียนวิชาความรู้
4. กระบวนการอบรมกริยามารยาททั้งทางกาย วาจา ใจ ตามหลักคุณธรรม
5. กระบวนการฝึกปฏิบัติด้วยการทำให้ดูและฝึกทำให้เป็น
6. กระบวนการส่งเสริม สัมมาทิฐิให้ลูกหลานเป็นคนคิดดี คิดชอบสื่อประกอบการเรียนรู้ คือเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือทำมาหากิน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม นิทานพื้นบ้านของเล่น พุทธศาสนสุภาษิต คำคม

สรุปความสำคัญได้ว่า จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ โดยผ่านกระบวนการคิดด้วยตนเอง กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการพัฒนาคนทั้งในลักษณะรายบุคคลและกลุ่ม ซึ่งการเรียนรู้เป็นรากฐานความเจริญของชีวิต การมองกระบวนการเรียนรู้ จึงต้องให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่มีความสุข สร้างสรรค์ มีภูมิคุ้มกัน

ความเสื่อมทั้งปวง นำไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวัน และมีคุณสมบัติตรงกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข

ทฤษฎีปรัชญาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ปรัชญาเป็นเครื่องช่วยกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แนวทางในการจัดการศึกษา การเลือกการจัดเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการนำหลักสูตรไปใช้ในการประเมินผลหลักสูตร โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรต้องมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาการศึกษาอย่างลึกซึ้ง เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งปรัชญาการศึกษาที่สัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมี ดังนี้

1) ปรัชญาสาขาานิรันดรนิยม (Perennialism)

ปรัชญานี้เน้นหลักสำคัญคือ ความมีเหตุผลเป็นลักษณะสูงสุดของมนุษย์ ดังนั้นมนุษย์จึงต้องใช้ความมีเหตุผลเป็นเครื่องคอยควบคุมสัญชาตญาณอันเป็นฝ่ายอำนาจต่ำของตน เพื่อจะได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายแห่งชีวิตที่ได้เลือกสรรแล้ว ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงเน้นเหตุผลและสติปัญญาเป็นหลักสำคัญ วิธีการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญคือการถกเถียง อภิปราย การใช้เหตุผล และสติปัญญาโต้แย้งกัน ครูจะมีบทบาทเป็นผู้นำทางสติปัญญาให้ผู้เรียนมีโอกาสพัฒนาความคิดและสติปัญญาโดยมีบทบาทในการเรียนเท่า ๆ กันกับครูหรือมากกว่าครู

2) ปรัชญาสาขาพิพัฒน์นิยม (Progressivism)

ปรัชญานี้เน้นหลักการเรียนที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสนใจของผู้เรียน การเรียนโดยวิธีแก้ปัญหาย่อมจะมีความสำคัญกว่าการเรียนโดยวิธีท่องจำเนื้อหา โดยบทบาทของครูนั้นไม่ใช่เป็นผู้บ่งการหรือออกคำสั่ง แต่จะทำหน้าที่ในการให้คำแนะนำและคำปรึกษาและวิถีทางแบบประชาธิปไตยเท่านั้น ที่จะส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์กับแนวทางทางความคิดและบุคลิกภาพอย่างเสรี ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (child centered approach) และเป็นการเรียนโดยการปฏิบัติ (learning by doing) หรือวิธีแก้ปัญหา (problem solving) และถือว่าการเรียนรู้ของคนไม่ได้หยุดอยู่แต่ในโรงเรียนเท่านั้น แต่จะดำเนินไปตลอดชีวิตของผู้เรียน ครูจะทำหน้าที่ในการเตรียม แนะนำการให้คำปรึกษา และเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เข้าใจและเห็นจริงด้วยตนเอง ผู้เรียนจะมีอิสระในการเลือกตัดสินใจด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เลือกเนื้อหากิจกรรมที่ตนเองสนใจในรายวิชาเลือกต่าง ๆ ที่จะต้องมีเพื่อสนองตอบผู้เรียนอย่างเพียงพอ

3) ปรัชญาสาขาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)

ปรัชญานี้เน้นหลักการสำคัญคือการศึกษาจะต้องรับภาระที่จะสร้างสรรค์ระบบใหม่ขึ้นมา ซึ่งเป็นสังคมที่บรรลุคุณค่าพื้นฐานของวัฒนธรรม และในขณะเดียวกันก็ให้สอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของโลกในยุคใหม่ด้วย สังคมใหม่จะต้องเป็นสังคมประชาธิปไตยอย่าง

แท้จริง ซึ่งมีประชาชนของสังคมเป็นผู้ควบคุมสถาบันต่างๆ ตลอดจนทรัพยากรทั้งหลาย ครูจะต้องหาทางให้ผู้เรียนมองเห็นความถูกต้องและความจำเป็นที่จะสร้างสรรค์สังคมใหม่ การจัดการเรียนการสอนตามปรัชญานี้มีลักษณะคล้ายกับปรัชญาพิพัฒนนิยม โดยเน้นที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ลงมือทำมองเห็นปัญหาและเข้าใจเรื่องราวของตนเอง ใช้วิธีการแก้ปัญหา วิธีการทางวิทยาศาสตร์เป็นต้น นอกจากนี้ยังอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางปรัชญามาประกอบด้วย และเป้าหมายปลายทางจะต้องเป็นเพื่อสังคมเป็นหลัก บทบาทของครูตามปรัชญานี้จะต้องเป็นนักบุกเบิกนักแก้ปัญหา และมีความรู้รอบเรื่องของสังคมและปัญหาของสังคม ผู้เรียนตามปรัชญานี้จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนเช่นเดียวกับปรัชญาพิพัฒนนิยม แต่จะมองเห็นความสำคัญที่จะสร้างประโยชน์ให้กับสังคมมากกว่า

4) ปรัชญาสาขาอัตถิภาวะนิยม (Existentialism)

ปรัชญานี้เน้นหลักการสำคัญ คือความเชื่อมั่นว่าธรรมชาติของคน และสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นสิ่งที่ไม่ตายตัว แต่แต่ละคนสามารถกำหนดชีวิตของตนเองได้ เพราะมีอิสระในการเลือกทุกสิ่งทุกอย่างไม่อยู่คงที่ แต่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนจึงจัดตามความสนใจของผู้เรียน

จากปรัชญาการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ในปัจจุบันการเรียนการสอนไม่ได้มีลักษณะตามแนวทางปรัชญาหนึ่งปรัชญาใดเท่านั้น แต่มักจะเป็นการผสมผสานและเลือกนำมาใช้ตามความเหมาะสมแตกต่างกัน ซึ่งในบางส่วนของปรัชญาอาจเหมาะสมกับสภาพบริบท ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรศึกษาทุกปรัชญาการศึกษาเหล่านี้ให้เข้าใจลึกซึ้ง เพื่อนำมาใช้ให้สอดคล้องเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

McCombs and Whisler (1997) ได้เสนอแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับผู้เรียนและการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีแนวคิดหลักหรือกรอบสำหรับอ้างอิงอย่างชัดเจน ซึ่งได้รับจากภูมิหลังของตน สภาพแวดล้อม สิ่งสนใจและเป้าหมาย ความเชื่อ วิธีคิดและอื่น ๆ ผู้สอนจะต้องให้ความสนใจและเคารพในสิ่งเหล่านี้หากจะให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. ผู้เรียนทุกคนแตกต่างกันไปโดยลักษณะเฉพาะของตน ทั้งด้านอารมณ์ สภาพจิตใจ อัตราการเรียนรู้ แบบการเรียนรู้ ขั้นพัฒนาการ ความสามารถ พรสวรรค์และความต้องการอื่น ๆ ผู้สอนต้องคำนึงถึงเหล่านี้หากให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาตนเองตามที่ต้องการ
3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างสรรค์ ซึ่งเกิดได้ดีที่สุดเมื่อสิ่งที่เรียนรู้นั้นมีความหมายต่อผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้ของตนเองจากสิ่งที่กำลังเรียนอยู่กับประสบการณ์ความรู้เดิม

4. การเรียนรู้เกิดได้ดีที่สุดในสภาพแวดล้อมที่บุคคลต่างๆ มีความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกันมีความสบายและเป็นระเบียบ โดยที่ผู้เรียนได้รับการชื่นชมและยอมรับนับถือ

5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางธรรมชาติ ซึ่งผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็นโดยธรรมชาติและสนใจที่จะเรียนรู้และควบคุมตนเองได้

โดยสรุปแล้ว กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจด้วย โดยขณะผู้เรียนต้องสนับสนุนและเคารพในมุมมองอันหลากหลายของผู้เรียนพร้อมทั้งพิจารณาถึงมุมมองเหล่านั้น รวมทั้งผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความสามารถ รูปแบบการทำงาน พัฒนาการและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกันไป และในกระบวนการเรียนรู้ผู้สอนควรปฏิบัติต่อผู้เรียนเสมือนเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมสร้างสรรค์และเป็นผู้ที่มีความคิดความอ่านได้

หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2540) ได้กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การเรียนเป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้นผู้เรียนจึงควรมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
2. การเรียนรู้เกิดจากแหล่งต่างๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงอย่างเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ
3. การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองนั้นมีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี
4. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องที่แล้วจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และคำตอบต่างๆ ที่ตนเองต้องการได้
5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา (2541) ได้กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct) ดังนี้
  - 1.1 แสวงหาข้อมูล
  - 1.2 ศึกษาทำความเข้าใจ
  - 1.3 คิดวิเคราะห์

1.4 ตีความ

1.5 แปลความ

1.6 สร้างความหมายแก่ตนเอง

1.7 สังเคราะห์ข้อมูล

1.8 สรุปข้อความรู้

- (Participation)
2. ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด
  3. ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน และได้เรียนรู้จากกันและกันได้ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ความคิด และประสบการณ์แก่กันและกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้
  4. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ “กระบวนการ” ควบคู่ไปกับ “ผลงาน / ข้อความรู้อที่สรุปได้”(Process/Product)
  5. ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน (Application)

สนอง อินละคร (2544) ได้กล่าวว่าหลักการพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน
2. เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่สำคัญและมีความหมายขึ้นกับสิ่งที่สอน (เนื้อหา และวิธีที่ใช้สอน เทคนิคการสอนหรือกระบวนการเรียนรู้)
3. การเรียนจะประสบผลสำเร็จ หากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
4. สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียนจะช่วยให้เกิดการเจริญงอกงาม และช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

5. ครู คือ ผู้อำนวยการความสะดวกและเป็นแหล่งการเรียนรู้ กล่าวคือ ครูเป็นผู้คอยแนะนำและสามารถค้นคว้าหาวัสดุอุปกรณ์และกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียน

ชนาธิป พรกุล (2544) ได้กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนการสอนโมเดลชิปปาซึ่งเป็นหลักการที่นำมาใช้การเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางดังนี้

1. C มาจากคำว่า Construct หมายถึงการสร้างความรู้ตามแนวคิดการสรรสร้างความรู้ได้แก่ กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทางสติปัญญา

2. I มาจากคำว่า Interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ได้แก่ กิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล เช่น ครู เพื่อน ผู้รู้ หรือ มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เช่น แหล่งความรู้และสื่อประเภทต่าง ๆ กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมี

ส่วนร่วมทางสังคม

3. P มาจากคำว่า Physical Participation หมายถึง การมีส่วนร่วมทางร่างกาย ได้แก่กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในลักษณะต่าง ๆ

4. P มาจากคำว่า Process Learning หมายถึง การเรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนทำเป็นขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหา

5. A มาจากคำว่า Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้แก่กิจกรรมที่ให้ออกาสผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้ทางทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้หลายอย่างแล้วแต่ลักษณะของกิจกรรม

นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงศ์ และคณะ (2545) ได้กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. ด้านหลักสูตรกล่าวถึงการปฏิรูปหลักสูตรให้ต่อเนื่องเชื่อมโยงมีความสมดุลในเนื้อหาสาระทั้งที่เป็นวิชาการวิชาชีพและวิชาว่าด้วยความเป็นมนุษย์และให้มีการบูรณาการเนื้อหาหลากหลายที่มีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตได้แก่

1.1 เนื้อหาเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม

1.2 เนื้อหาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีการบำรุงรักษาใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเนื้อหาเกี่ยวกับศาสนาศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย

1.3 เนื้อหาความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และภาษาเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

1.4 เนื้อหาความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

2. ด้านกระบวนการเรียนรู้ กล่าวถึง กระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตั้งข้อมูลที่ระบุไว้เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กล่าวว่าลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

2.1 มีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน

2.2 ให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกนิสัยรักการอ่าน

2.3 จัดให้มีการฝึกทักษะกระบวนการและการจัดการ

2.4 มีการผสมผสานเนื้อหาสาระด้านต่างๆ อย่างสมดุล

2.5 จัดการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้

2.6 จัดให้มีการเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่และให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้

3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงโดยการใช้วิธีการประเมินผู้เรียนหลายวิธีได้แก่ การสังเกตพฤติกรรมการเรียนและการร่วมกิจกรรมการใช้แฟ้มสะสมงานการทดสอบการสัมภาษณ์ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนผู้เรียนจะมีโอกาสแสดงผลการเรียนรู้ได้หลายแบบไม่เพียงแต่ความสามารถทางผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ซึ่งวัดได้โดยแบบทดสอบเท่านั้นการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้แบบนี้แสดงให้เห็นความแตกต่างอันเกิดจากพัฒนาตนเองของผู้เรียนในด้านต่างๆ ได้ชัดเจนมากขึ้น

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2545) ได้กล่าวว่าหลักสำคัญของการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องคำนึงถึง

1. ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน(Learners Needs Interests) เป็นสำคัญ

2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participation) ในการเรียนรู้มากที่สุด

3. เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

(Constructionism)กล่าวคือให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในสภาพความเป็นจริง

(Experiential Learning)สามารถวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และสืบค้นหาความรู้ได้ด้วยตนเอง (Inquiry)

4. เป็นการพึ่งพาตนเอง (Autonomy) เพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้ได้ ใช้จริงในชีวิตประจำวันและสามารถเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนได้ (Metacognition) กล่าวคือรู้วิธีคิดของตนเองและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดได้อย่างเหมาะสมไม่เน้นที่การจดจำเพียงเนื้อหา

5. เน้นการประเมินตนเอง (Self Evaluation) ซึ่งแต่เดิมครูผู้สอนจะเป็นผู้ประเมินผลการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนขึ้นรู้จุดเด่นจุดด้อยและพร้อมที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้นการประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริงและใช้แฟ้มสะสมงานเข้าช่วย

6. เน้นความร่วมมือ (Cooperation) ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวันดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญวิธีหนึ่งที่ใช้ก็คือการเรียนแบบร่วมมือในรูปแบบต่างๆ เช่น TGT, Jigsaw, STAD เป็นต้น

7. เน้นรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ซึ่งอาจจัดได้ทั้งในรูปแบบที่เป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล

ทิตินา แคมมณี (2545) ได้กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การสร้างความรู้ (Construct) หมายถึงการสร้างความรู้ตามแนวความคิดการสร้างสรรค์ (Constructivism) ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
2. การปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หมายถึงผู้เรียนมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนเพื่อนสื่อและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
3. การมีส่วนร่วมทางกาย (Physical Participation) หมายถึงผู้เรียนมีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายในการทำกิจกรรมลักษณะต่างๆ
4. การเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning) หมายถึงผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
5. การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application) หมายถึงผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ สถานการณ์ต่างๆ

สรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจของผู้เรียน(Learners Needs Interests) เป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participation) ในการเรียนรู้มากที่สุดเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือกระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว ทั้งทางกาย ทางสติปัญญา ทางอารมณ์ ทางสังคม โดยการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน บทบาทของผู้เรียนนั้นต้องมีมากกว่าผู้สอนจำนวนผู้เรียนส่วนใหญ่ของห้องเรียนที่มีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวในกระบวนการเรียนรู้รวมทั้งเป็นกระบวนการเรียนที่มีชีวิตชีวา ได้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ ผู้สอนใช้สื่อการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน ผู้สอนควรใช้หลักจิตวิทยาช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนสามารถค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยสิ่งที่เรียนรู้ต้องมีความหมายต่อผู้เรียน และสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีนักวิชาการให้แสดงแนวคิดด้านองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กล่าวว่าแนวคิดด้านองค์ประกอบจัดการกระบวนการเรียนรู้ผู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ

1. การกำหนดจุดหมาย
2. การจัดการเรียนการสอน
3. แหล่งเรียนรู้
4. สื่อการเรียน
5. การวัดผล

ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิตให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

กรมวิชาการ (2544) ได้กล่าวว่าแนวคิดว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดจัดหรือดำเนินการสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางปัญญา วิธีการเรียนรู้โดยบูรณาการคุณธรรม ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริงได้ พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษา ทดลองและหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ความสนใจ กระบวนการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เชื่อมโยงกับชีวิตจริง และมีการวัดผลตามสภาพจริง

ทิศนา แชมมณี (2545) ได้เสนอการจัดการเรียนการสอนนั้นมีแนวคิดที่สำคัญต้องคำนึงถึงเป้าหมาย คือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะในบริบทระดับห้องเรียนเป็นบริบทของการจัดการที่ใกล้ชิดระหว่างผู้สอนและผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ

1. ผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. หลักสูตร
4. กระบวนการจัดการเรียนการสอน
5. สภาพสิ่งแวดล้อม

โดยมีจุดมุ่งหมายหลัก คือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การนำเสนอกรอบแนวคิดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สู่การปฏิบัติใช้วิธีการจัดการเรียนการสอน (Instruction) ที่ชัดเจนโดยการเน้นกิจกรรมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นสำคัญ

(สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545) ได้กล่าวว่างค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญโดยเฉพาะการบริหารจัดการของโรงเรียนที่เน้นการพัฒนาทั้งระบบของโรงเรียนการพัฒนาทั้งระบบของโรงเรียนหมายถึงการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบของโรงเรียนให้ไปสู่เป้าหมายเดียวกันคือ

คุณภาพของนักเรียนตามวิสัยทัศน์ที่โรงเรียนกำหนดตั้งนั้นตัวชี้วัดที่แสดงถึงการพัฒนาทั้งระบบของโรงเรียนประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่มีจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียน
อย่างชัดเจน

2. การกำหนดแผนยุทธศาสตร์สอดคล้องกับเป้าหมาย
3. การกำหนดแผนการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบของโรงเรียนสอดคล้อง
กับเป้าหมายและเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์

4. การจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน
5. การจัดทำรายงานประจำปีเพื่อรายงานผู้เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับแนว
ทางการประกัน

2. การจัดการเรียนรู้
องค์ประกอบด้าน “การจัดการเรียนรู้” นับว่าเป็นองค์ประกอบหลักที่แสดง
ถึงการเรียนรู้ซึ่งเป็นรูปธรรมประกอบด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายที่แท้จริงของการเรียนรู้
บทบาทของครูและบทบาทของผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำได้สำเร็จ
เมื่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนได้แก่ครูและผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับ
ความหมายของการเรียนรู้ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะบุคคลทำแทนกันไม่ได้ครูที่ต้องการให้ผู้เรียน
เกิดการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้เขาได้มีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตัวของเขาเอง

2. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญาต้องมีการใช้กระบวนการคิด
สร้างความเข้าใจความหมายของสิ่งต่างๆ ดังนั้นครูจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดทำความเข้าใจ
เข้าใจสิ่งต่างๆ

3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคมเพราะในเรื่องเดียวกันอาจคิดได้
หลายแง่หลายมุมทำให้เกิดการขยายเติมเต็มข้อความรู้ตรวจสอบความถูกต้องของการเรียนรู้ตามที่
สังคมยอมรับด้วยดังนั้นครูที่ปรารถนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์
ทางสังคมกับบุคคลอื่นหรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ

4. การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่สนุกสนานเป็นความรู้สึกรื่นเริงเบิกบานเพราะหลุด
พ้นจากความไม่รู้นำไปสู่ความใฝ่รู้หรือใฝ่รู้เพราะเป็นเรื่องน่าสนุกครูจึงควรสร้างภาวะที่กระตุ้นให้
เกิดความอยากรู้หรือคับข้องใจบ้างผู้เรียนจะหาคำตอบเพื่อให้หลุดพ้นจากความข้องใจและเกิด
ความสุขขึ้นจากการได้เรียนรู้เมื่อพบคำตอบด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้เป็นงานต่อเนื่องตลอดชีวิตขยายพรมแดนความรู้ได้ไม่มีที่
สิ้นสุด

ครูจึงควรสร้างกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสวงหาความรู้ไม่รู้จักจบ

6. การเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงเพราะได้รู้มากขึ้นทำให้เกิดการนำความรู้ไปใช้ในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ เป็นการพัฒนาไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นครูควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลการพัฒนาของตัวเอง

3. การเรียนรู้ของผู้เรียน

องค์ประกอบสุดท้ายที่สำคัญและนับว่าเป็นเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือองค์ประกอบด้านการเรียนรู้ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมที่เน้นเนื้อหาสาระเป็นสำคัญและสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนรู้ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้ก็เพื่อเน้นให้มีผลต่อการเรียนรู้ดังนั้นตัวชี้วัดที่บอกถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนประกอบด้วย

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุขเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลคำนึงถึงการทำงานของสมองที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการทางอารมณ์ของผู้เรียนผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องที่ต้องการในบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตรตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้

2. การเรียนรู้จากการได้คิดและลงมือปฏิบัติจริงหรือกล่าวอีกลักษณะหนึ่งคือ“เรียนด้วยสมองและสองมือ” เป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้คิดไม่ว่าจะเกิดจากสถานการณ์หรือคำถามก็ตามและได้ลงมือปฏิบัติจริงซึ่งเป็นการฝึกทักษะที่สำคัญคือการแก้ปัญหาความมีเหตุผล

3. การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป้าหมายสำคัญด้านหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือผู้เรียนแสวงหาความรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียนทั้งที่เป็นเอกสารวัสดุสถานที่ประกอบการบุคคลซึ่งประกอบด้วยเพื่อนกลุ่มเพื่อนวิทยากรหรือผู้เป็นภูมิปัญญาของชุมชน

4. การเรียนรู้แบบองค์รวมหรือบูรณาการเป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ ได้สัดส่วนกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมความดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกวิชาที่จัดให้เรียนรู้

5. การเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเองเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเข้าใจของผู้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าทุกคนเรียนรู้ได้และเป้าหมายที่สำคัญคือพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถที่จะแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองผู้จัดการเรียนรู้จึงควรสังเกตและศึกษารวมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าถนัดที่จะเรียนรู้แบบใดมากที่สุดในขณะที่เดียวกันกิจกรรมการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเองนอกจากผู้เรียนจะได้ฝึกด้านการจัดการแล้วยังได้ฝึกด้านสมาธิความมีวินัยในตนเองและการรู้จักตนเองมากขึ้น

รุ่ง แก้วแดง (2545) ได้กล่าวว่างค์ประกอบของการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพการศึกษาต้องประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. หลักสูตร
2. ผู้บริหาร
3. ผู้สอน
4. ผู้เรียน

บุรชัย ศิริมหาสาคร (2545) ได้กล่าวว่างค์ประกอบของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบปฏิสัมพันธ์ 4 ทาง (Interaction System) ได้แก่

1. ผู้เรียนกับผู้สอนคือนักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากครู
2. ผู้เรียนกับผู้เรียนคือนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์จากเพื่อนร่วมชั้น

3. ผู้เรียนกับวัสดุอุปกรณ์คือนักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากสื่อการเรียนการสอนเช่นหนังสือใบความรู้วิทยุโทรทัศน์วีดิทัศน์ที่ครูจัดให้เพื่อใช้เป็นสื่อการสอน

4. ผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อมคือนักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากสิ่งต่างๆ รอบตัวเช่นป้ายนิเทศที่อยู่ข้างทางธรรมชาติที่อยู่รอบตัวหรือคำบอกเล่าของผู้ใหญ่เป็นต้น

สำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (2549) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ต้องได้รับการประเมินภายนอกรอบที่ 2 พ.ศ. (2549-2553) ประกอบไปด้วย

1. ด้านผู้บริหาร
2. ด้านผู้สอน

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2549) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนนั้นมีแนวคิดที่สำคัญคือการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน กิจกรรมเหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียนและสังคม ด้วยการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมการคิด ใช้สื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผลที่หลากหลาย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน

สำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (2554) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ต้องได้รับการประเมินภายนอกรอบที่ 3 พ.ศ. (2554 - 2558) ประกอบไปด้วย

1. ด้านผู้บริหาร
2. ด้านผู้สอน
3. ด้านผู้เรียน

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ตาราง 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบ จัดการเรียน สอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	นักวิชาการ									ความถี่
	สำนักงานคณะกรรมการ ๒543	กรมวิชาการ 2544	นวลจิตต์ เขาสีรติพงศ์ 2545	รุ่ง แก้วแดง 2545	ทิศนา เขมณี 2545	บุรชัยศิริมหาสาร 2545	สมศ. 2549	พิมพ์พันธ์เดชะคุปต์ 2549	สมศ. 2554	
1. ผู้บริหาร	/		/	/			/		/	5
2. ผู้สอน		/	/	/	/	/	/	/	/	8
3. การวัดผล	/	/						/		3
4. หลักสูตร				/	/					2
5. ผู้เรียน		/	/	/	/	/		/		6
6. การกำหนด จุดมุ่งหมาย	/									1
7. แหล่งเรียนรู้	/					/				2
8. สื่อการเรียนรู้	/					/		/		3
9. กระบวนการ จัดการเรียน การสอน	/	/	/		/					4
10. สภาพสิ่ง แวดล้อม					/					1

จากตาราง 1 พบว่าองค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ข้างต้นมีอยู่หลายด้าน ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์ออกเป็นกลุ่มที่สำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตั้งแต่ความถี่ระดับ 4 ขึ้นไป และประเด็นในความถี่ระดับที่ต่ำกว่าที่กำหนดจะนำมาบูรณาการในองค์ประกอบที่เหมาะสม เพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้บริหาร และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนดังรายละเอียดดังนี้

1. ด้านผู้สอน

ทศนา แคมมณี (2542) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องศึกษาวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลายวางแผนการสอนเตรียมกิจกรรมเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้คอยกำกับดูแลอำนวยความสะดวกช่วยเหลือสิ่งเกตบันที่ก่อกวนกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้คำแนะนำให้การเสริมแรงและประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน

วัฒนา พระระงับทุกข์ (2541) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า บทบาทผู้สอนตามแนวทางการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าผู้สอนมีหน้าที่จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดการค้นหาคำความรู้และการแสดงออกของผู้เรียนจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่มีชีวิตชีวามีความสุขใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายประเมินพัฒนาการทุกด้านของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและมีการทำวิจัยในชั้นเรียน

อรทัย มูลคำและคณะ (2542) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า บทบาทของผู้สอนตามแนวทางการจัดการเรียนการสอนไว้ว่าการวางแผนจัดกิจกรรมการสอนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องเช่นครู ราชวิชาครูวิชาการศึกษานิเทศก์ผู้บริหารและนักเรียนกำหนดกิจกรรมและวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าลดบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้กำกับสนับสนุนกระตุ้นวัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงจะเห็นได้ว่า บทบาทของผู้สอนได้เปลี่ยนไปจากที่ผู้สอนเป็นศูนย์กลางเป็นนักเรียนเป็นศูนย์กลางนอกจากนั้นยังประเมินจากตัวชี้วัดการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า ตัวชี้วัดการสอนของผู้สอน 10 ประการ ซึ่งเป็นการตรวจสอบว่าเมื่อใดก็ตามที่เกิดการเรียนหรือการสอนตามตัวชี้วัดเหล่านี้ เมื่อนั้นได้เกิดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว ดังนี้

1. ผู้สอนเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ผู้สอนจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ปลุกเร้าจิตใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. ผู้สอนเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
4. ผู้สอนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์

5. ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตัวเอง
6. ผู้สอนส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
7. ผู้สอนใช้สื่อการสอนฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
8. ผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. ผู้สอนฝึกฝนกิจกรรมรายทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. ผู้สอนสังเกตและประเมินผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ทศนา แคมมณี (2542) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า บทบาทของผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. บทบาทด้านการเตรียมการ ได้แก่

1.1 การเตรียมตนเอง ผู้สอนจะต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทและแหล่งผู้ให้ความรู้ (Resource Person) ซึ่งต้องอธิบายคำแนะนำคำปรึกษาให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจน แก่ผู้เรียนรวมทั้งแหล่งเรียนรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าการทดลองปฏิบัติ ในหัวข้อเนื้อหาที่ตนเองรับผิดชอบรวมทั้งข้อมูลและประสบการณ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

1.2 การเตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูไม่ใช่ผู้บอกเล่าความรู้สักอีกต่อไป ผู้สอนจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียนทั้งในรูปแบบของสื่อการสอน ใบความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะช่วยประกอบกิจกรรมในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องปฏิบัติการวิชาการต่างๆ ห้องพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียน ทั้งนี้รวมถึงแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนด้วย ซึ่งผู้สอนสามารถสำรวจบัญชีรายชื่อ หนังสือ อุปกรณ์หรือสิ่งต่างๆ ไว้สำหรับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามกำหนดในกิจกรรมการเรียนรู้หรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งในและนอกเวลาเรียน

1.3 การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทของผู้สอนก่อนการเรียนการสอนทุกครั้ง คือ การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้ได้สาระเนื้อหาของข้อมูลความรู้ อันจะนำไปสู่การออกแบบกิจกรรมการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีบทบาทการเรียนที่กำหนด โดยบทบาทในส่วนนี้ ผู้สอนจะทำหน้าที่คล้ายผู้จัดการ (Manager) ที่กำหนดบทบาทการเรียนรู้และความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนให้เขาได้ทำกิจกรรมตามความต้องการ ความสามารถและความสนใจของแต่ละคน

1.4 การเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนแล้วผู้สอนจะต้องพิจารณาและกำหนดว่าจะใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ใดเพื่อให้กิจกรรมการเรียนดังกล่าวแล้วบรรลุผล แล้วจัดเตรียมให้พร้อมบทบาทของผู้สอนตรงนี้จะเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย

1.5 การเตรียมการวัดและประเมินผลบทบาทในด้านการเตรียมการประการหนึ่งคือ การเตรียมวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นโดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และวัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการ (Process) และผลงาน (Product) ที่เกิดขึ้นทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะ (Skill) โดยเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้งบทบาทด้านการประเมินผลเป็นบทบาทที่ผู้สอนต้องดำเนินการเพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ทั้งนี้ครูควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้พร้อมก่อนขั้นตอนการวัดและประเมินผลทุกครั้งและการวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยเน้นการวัดจากสภาพจริง (Authentic Measurement) จากการปฏิบัติ (Performance) และจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ซึ่งในการวัดและประเมินผลนั้นนอกจากผู้สอนจะเป็นผู้วัดและประเมินเองแล้วผู้เรียนและสมาชิกของแต่ละกลุ่มควรมีบทบาทร่วมวัดและประเมินตนเองและกลุ่มด้วย

กรมวิชาการ (2543) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า คุณลักษณะของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. การเตรียมการสอน

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ

1.2 ศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

1.3 วางแผนการสอน

1.3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

1.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอด และกำหนดรายละเอียดให้

ชัดเจน

1.3.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด

1.3.4 กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

1.4 จัดเตรียม

1.4.1 สื่อ วัสดุการเรียนการสอนให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน

1.4.2 เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน

1.4.3 ติดต่อแหล่งความรู้ต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลสถานที่

1.4.4 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

1.4.5 ห้องเรียน หรือสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. การสอน

2.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

2.2 กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่เตรียมเอาไว้ โดยมีการปรับแผนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง

2.3.1 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

2.3.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่

2.3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมทั้ง

เหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม

2.3.5 ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น

2.3.6 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น

2.3.7 ให้ส่งเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.3.8 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียนและให้ข้อมูล

เนื้อหา ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.3.9 ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

3. การประเมินผล

3.1 เก็บรวบรวมผลงาน และประเมินผลงานของผู้เรียน

3.2 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก (2549) ได้ให้ความหมายว่า มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนไว้ดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. มีการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. มีความสามารถในการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน
5. มีการประเมินผลการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพการเรียนรู้ที่จัดให้ผู้เรียน และอิงพัฒนาการของผู้เรียน

6. มีการนำผลการประเมินมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ

7. มีการวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำไปใช้พัฒนาผู้เรียน

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และพเยาว์ ยินดีสุข (2550) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะทำให้ผู้สอนในยุคปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนบทบาทและได้เสนอบทบาทไว้ดังนี้ บทบาทของผู้สอนในยุคปัจจุบัน ผู้สอนต้องสอนหรือฝึกผู้เรียนดังนี้

1. ฝึกคิดคือสอนให้ผู้เรียนคิดเองเป็น
2. ฝึกให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าให้ลึกซึ้งในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและมีกาวิจัยค้นคว้า
3. ฝึกให้ผู้เรียนบริการสังคมคือสิ่งที่เรียนจะมีคุณค่าเมื่อได้ใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ผู้สอนเป็นภูมิปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาให้ผู้เรียนตั้งแต่ตัวเล็กๆ ซึ่งเป็นประชากรที่สำคัญของโลก ผู้สอนเป็นตัวทวีคูณในการนำเด็กเข้าสู่ระบบของการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอนจึงเปลี่ยนจากผู้ให้ความรู้ ผู้บอกความรู้ (Telling, Talking) มาเป็นผู้ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการ (Process) คิดค้นหาความรู้ด้วยตนเองตลอดจนแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผู้สอนจึงเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอน (Teacher) มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) คือเป็นผู้เตรียมประสบการณ์สื่อการเรียนการสอนให้ผู้เรียนใช้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

บทบาทของผู้สอนกับการเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. เป็นผู้จัดการ (Manager) ครู-อาจารย์จะเป็นผู้กำหนดบทบาทให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรมแบ่งกลุ่มหรือจับคู่เป็นผู้มอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนทุกคนจัดการให้ทุกคนได้ทำงานที่เหมาะสมกับความสามารถความสนใจของตน
2. เป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม (An Active Participant) เข้าร่วมทำกิจกรรมในกลุ่มจริง พร้อมทั้งให้ความคิดและความเห็นหรือเชื่อมโยงประสบการณ์ส่วนตัวของผู้เรียนขณะทำกิจกรรม
3. เป็นผู้ช่วยเหลือและแหล่งวิชาการ (Helper and Resource) คอยให้คำตอบเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือทางวิชาการเพราะการให้ข้อมูลหรือความรู้ในขณะที่ผู้เรียนต้องการจะช่วยทำให้การเรียนรู้มีประสบการณ์เพิ่มขึ้น
4. เป็นผู้สนับสนุนและเสริมแรง (Supporter and Encourager) ช่วยสนับสนุนด้านสื่ออุปกรณ์หรือให้คำแนะนำที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง
5. เป็นผู้ติดตามตรวจสอบ (Monitor) คอยตรวจสอบงานที่ผู้เรียนผลิตขึ้นมาก่อนที่จะส่งต่อไปให้ผู้เรียนคนอื่นๆ โดยเฉพาะความ

ตาราง 2 เปรียบเทียบผลการเรียนรู้แบบผู้สอนเป็นสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

วิธีสอนแบบผู้สอนเป็นสำคัญ	วิธีสอนแบบผู้เรียนเป็นสำคัญ
1. ด้านบทบาทผู้สอน 2) มุ่งสอนเนื้อหาและการจำเนื้อหาได้ 3) จะบอกเล่าสั่งอธิบายเนื้อหา 4) ครูจะจัดกิจกรรมแบบ Passive Learning 5) ปฏิสัมพันธ์จะเป็นแบบทางเดียว	1. ด้านบทบาทผู้สอน 1) มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ศักยภาพความคิด 2) กระตุ้นให้เด็กคิดและปฏิบัติตามความคิด 3) ครูจัดกิจกรรมแบบ Active Learning ครูจะเรียนร่วมกับผู้เรียนและคิดหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน
2. ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ด้านการคิดและด้านบุคลิกภาพ 1) คิดได้จำกัดคิดช้า 2) เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบนิรภัย 3) จะมีบุคลิกภาพแบบพึ่งพาไม่เชื่ออำนาจในตน 4) เชื่อฟังทำตามว่าง่าย	2. ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน ด้านการคิดและด้านบุคลิกภาพ 1) คิดเป็นเรียนรู้โดยการคิดแบบปฏิบัติ 2) เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบอุปนัย 3) มีบุคลิกภาพแบบพึ่งตนเองเชื่ออำนาจในตน 4) ใช้เหตุใช้ผลวิเคราะห์สังเคราะห์

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก (2554) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
3. การออกแบบการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
4. การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
5. การจัดเตรียมและใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ในการจัดการเรียนรู้

6. การประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน รวมทั้งการวางเงื่อนไขให้ผู้เรียนประเมินความก้าวหน้าของตนเองและนำมาปรับปรุงและพัฒนาตนเอง

7. การวิเคราะห์ผลการประเมินและนำมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

8. การศึกษาค้นคว้าวิจัย เพื่อพัฒนาสื่อและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตาราง 3 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้สอนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดด้านผู้สอน การจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	นักวิชาการ							ความถี่	
	ทีศนาเฉลิมฉิม 2542	วัฒนาพร ระงับทุกข์ 2541	อรทัย มูลคำและคณะ 2542	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ 2541	กรมวิชาการ 2543	สมศ. 2548	พิมพ์พันธ์เดชะคุปต์ 2550		สมศ. 2554
ผู้สอนฝึกฝนกิริยามารยาท และวินัยตามวัฒนธรรมไทย				/					1
ผู้สอนกำหนดบทบาทการ เรียนรู้และความรับผิดชอบ ของผู้เรียน	/								1
ผู้สอนจัดเตรียมการสอนทั้ง เนื้อหาและวิธีการ	/		/	/	/		/		5
ผู้สอนได้จัดบรรยากาศและ สิ่งแวดล้อมที่จูงใจให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้	/	/	/	/	/	/		/	7
ผู้สอนได้จัดกิจกรรมส่งเสริม การคิดอย่างสร้างสรรค์		/		/	/		/		4

จากตาราง 3 ผลการศึกษาและสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้สอนที่มีความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ประกอบด้วย

1. มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
2. จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
3. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
4. จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก
6. เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
7. ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการเหมาะสมหลากหลาย
8. ศึกษาค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน

2. ด้านผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าตัวชี้วัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้เรียนและผู้สอนไว้ดังนี้

1. ตัวชี้วัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้เรียน

- 1.1 ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 1.2 ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความความถนัดและวิธีการของตนเอง
- 1.3 ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มและมีความรับผิดชอบ

ในการทำงาน

- 1.4 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ รวมทั้งได้

แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล

- 1.5 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและ

ร่วมกับผู้อื่น

- 1.6 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง

- 1.7 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของ

ตนเองอย่างมีความสุข

ไสว พักยาว (2542) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าคุณลักษณะของผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เป็นสำคัญ 8 ประการ คือ

1. เป็นผู้ทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. เป็นผู้แสวงหาความรู้
3. เลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. เรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม

5. สรุปความรู้
6. เลือกสิ่งที่จะเรียน
7. เลือกสื่อและแหล่งเรียนรู้
8. เลือกวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

ระวีวรรณ โพธิ์วัง (2543) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีดังนี้ คือ แสวงหาข้อมูล ศึกษาทำความเข้าใจ วิเคราะห์ ตีความ แปลผล สังเกต สัมภาษณ์ ปฏิบัติจริง สังเคราะห์ข้อมูล สรุปความรู้
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุดและมีความรับผิดชอบในการทำงาน
3. ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดประสบการณ์ระหว่างกันมากที่สุด
4. ผู้เรียนได้เรียนกระบวนการความรู้ไปใช้กับผลงานที่ได้จากกระบวนการ
5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน
6. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ

ตาราง 4 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้เรียนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดด้านผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	นักวิชาการ			ความถี่
	แห่งชาติ 2541	สว พักยาว 2542	ระวีวรรณ โพธิ์วัง 2543	
ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	/	/		2
ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ด้วยวิธีการของตนเอง	/	/	/	3
ผู้เรียนเลือกสื่อและแหล่งเรียนรู้		/		1

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวชี้วัดด้านผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	นักวิชาการ			ความถี่
	แห่งชาติ 2541	สวทศ 2542	ระวีวรรณ โพธิ์วัง 2543	
ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้	/	/	/	3
ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างหลากหลายและได้แสดงออกอย่างมีเหตุผล				
ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	/	/	/	3
ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้หาคำตอบ การแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	/		/	2
ผู้เรียนมีวินัยและความรับผิดชอบ	/		/	2
ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน			/	1
ผู้เรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น		/	/	2

จากตาราง 4 ผลการศึกษาและการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้เรียนที่มีความถี่ตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ประกอบด้วย

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนเลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้
4. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้หาคำตอบ การแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น
5. ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน

6. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ด้วยวิธีการของตนเอง

7. ผู้เรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น

3. ด้านผู้บริหาร

ผู้บริหารโรงเรียนถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งคนหนึ่งที่ผลักดันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปสู่ความสำเร็จเพราะผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่จะต้องคอยอำนวยความสะดวกให้คำปรึกษาให้คำแนะนำให้กำลังใจและรับการส่งเสริมอย่างจริงจังทั้งคำพูดและการปฏิบัติซึ่งมีนักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เสนอบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่สามารถปฏิบัติให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและหากผู้บริหารสามารถปฏิบัติตามบทบาทดังกล่าวแล้วย่อมทำให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จซึ่งแนวคิดของนักวิชาการมีดังต่อไปนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าบทบาทของบริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมกันจัดการเรียนการสอน
4. สนับสนุนให้มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน
5. ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
6. พัฒนาครูและบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน
7. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน
8. ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้

1. ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้โดยสนับสนุนให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมกับผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. กำหนดแผนยุทธศาสตร์ แผนงานโครงการในการพัฒนาโรงเรียนไว้ในธรรมนูญโรงเรียนที่มีแผนงานในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
3. นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา

4. บริหารจัดการให้เอื้ออำนวยความสะดวกให้ครูผู้สอนมีเสรีในการคิดพัฒนา
รูปแบบการเรียนรู้ทำวิจัยในชั้นเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูการทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนา
ผลการเรียนรู้ให้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตร

5. พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้สามารถใช้
แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เป็นห้องเรียน

6. จัดให้มีระบบนิเทศภายในช่วยเหลือครูในด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้
อย่างต่อเนื่อง

วัฒนา พระรังษบุทช์ (2541) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าบทบาทของผู้บริหารใน
การดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. จัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน

1.1 กำหนดนโยบายของโรงเรียน

1.2 กำหนดความต้องการจำเป็นด้านต่างๆ

1.3 จัดทำแผนงานโครงการ

2. การพัฒนาบุคลากร

2.1 การปรับกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น

2.2 การพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการ

3. การเตรียมสิ่งสนับสนุน

3.1 การเตรียมแหล่งค้นคว้าสำหรับผู้เรียน

3.2 การเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์

4. การบริหารและบริการหลักสูตรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

4.1 การจัดให้มีรายวิชาเลือกตามโครงสร้างหลักสูตรที่หลากหลาย

4.2 การจัดกิจกรรมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน

4.3 การจัดบรรยากาศเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการศึกษาค้นคว้าใฝ่รู้ใฝ่

4.4 การจัดบริการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ

6. การดำเนินการจัดการเรียนการสอน

6.1 จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน

6.2 สนับสนุนให้ครูผู้สอนทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นคณะ

7. การจัดระบบนิเทศภายในกำกับติดตาม

สำคัญ

เรียน

พจนานุกรมศัพท์ครูผู้สอน

8. การประเมินผลการปฏิบัติงานการนำผลการประเมินเป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการ

สมบัติ คชสิทธิ์ (2551) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าบทบาทของผู้บริหารในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน
2. การพัฒนาบุคลากรคือหัวใจของการพัฒนาการพัฒนาบุคลากรจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญเบื้องต้นของการพัฒนาทุกด้านเพื่อให้แผนงานโครงการบรรลุจุดมุ่งหมายขั้นตอนของการพัฒนาบุคลากร
3. การเตรียมสิ่งสนับสนุนเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนในลักษณะต่างๆและเพื่อให้สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้วิธีการสอนหลากหลายน่าสนใจ
4. การบริหารและบริการหลักสูตรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนการบริหารและบริการหลักสูตรให้เอื้อและสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้และฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆด้วยตนเองโรงเรียนสามารถดำเนินการบริหารและบริการหลักสูตร
5. การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจการประชาสัมพันธ์เป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรทุกฝ่ายของโรงเรียนรวมทั้งผู้เรียนและผู้ปกครองได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. การดำเนินการจัดการเรียนการสอนเมื่อเตรียมการด้านต่างๆพร้อมแล้วครูผู้สอนก็จะดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ได้วางแผนไว้เพื่อให้แนวคิดเกิดประสิทธิผลในทางปฏิบัติ
7. การจัดระบบนิเทศภายในกำกับติดตามเป็นขั้นตอนซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาการเรียนการสอน
8. การประเมินผลการปฏิบัติงานการพัฒนาการเรียนการสอนที่จะประเมินผลจัดการเรียนการสอนของผู้สอน
9. การนำผลการประเมินเป็นข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

สุวิทย์ มูลคำ (2542) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าบทบาทของผู้บริหารในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 6 ประการ คือ

1. ผู้บริหารต้องจัดระบบประกันคุณภาพการเรียนการสอน
2. ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองและใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่เต็มเวลา

4. สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ขึ้นภายในโรงเรียน

5. จัดทำ จัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเต็มที่และให้เพียงพอ ติดตามผลความก้าวหน้าในการจัดการเรียนการสอนตลอดเวลา

6. ติดต่อสร้างความมั่นใจกับผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอน

นวลจิตต์ เชาวกิตพิงษ์ และคณะ (2545) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าผู้บริหารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้การศึกษาประสบความสำเร็จ ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนไทยที่สมบูรณ์ ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในความมุ่งหมายและหลักการซึ่งต้องการให้คนไทยมีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้กระบวนการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยังช่วยปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องให้กับผู้เรียนเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพึ่งพาตนเอง การใฝ่รู้อยู่เสมอ การเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเสมอภาค การเคารพกฎหมาย ความรู้สากล ประชาธิปไตยศิลปวัฒนธรรมของชาติ และการเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบเดิมที่เคยใช้เพื่อตอบรับกับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือการบริหารจัดการที่เน้นบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งคำนึงถึงความแตกต่าง ความสนใจ ความเอื้ออาทร ความต้องการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคน วิสัยทัศน์นี้จะส่งผลให้ผู้บริหารปรับพฤติกรรมกรบริหารให้เป็นแบบอย่างแก่ครูซึ่งจะถ่ายทอดพฤติกรรมกรเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1 การพัฒนาหลักสูตร

ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและเป็นหลักสูตรบูรณาการ แม้ว่าหลักสูตรยังคงแบ่งเป็นรายวิชา หรือกลุ่มวิชามีตารางเรียนเป็นกรอบควบคุมค่อนข้างเคร่งครัด ไม่ยืดหยุ่น แต่ในอนาคตโรงเรียนจะมีอิสระในการบริหารงานวิชาการ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องวางแผนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่แท้จริงของท้องถิ่นให้ได้ หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรซึ่งเหมาะกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะเป็นจะเรียนรู้ด้วยตนเองจากกิจกรรมหลากหลาย ซึ่งครูในฐานะผู้อำนวยการความสะดวกเป็นผู้จัดให้ ดังนั้นการสะท้อนองค์ความรู้ ความคิดความรู้สึก จากการที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนจะมีลักษณะที่หลากหลายและเป็นองค์

ความรู้จากหลายวิชา หลักสูตร บุรณาการจึงเป็นหลักสูตรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 การจัดหาแหล่งเรียนรู้

เนื่องจากการจัดการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลจึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนรู้ตามความสนใจแหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เรือนเพาะชำ สวนหย่อม ห้องจริยศึกษา ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพลศึกษา ห้องพยาบาล ห้องครัว เป็นต้น แหล่งการเรียนรู้ที่กล่าวมานี้ มีอยู่ในสถานศึกษาตามปกติอยู่แล้ว หากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เหล่านี้ให้เป็นระบบ วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุมกำกับ และติดตามประเมินผลการใช้แหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งแสวงหาแหล่งการเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของครู ในฐานะผู้อำนวยการความสะอาดให้เกิดการเรียนรู้ จะทำให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 การวิจัยในชั้นเรียน

ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะมีปัญหาวิจัยมากมายที่ทำทลายความสามารถของครูในการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนต่อไป ผู้บริหารอาจเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมาให้ความรู้เบื้องต้น ให้ครูมีโอกาสฝึกทำงานวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง และนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้อย่างแท้จริง ควรปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการวิจัยว่าไม่ใช่เรื่องยาก ไม่จำเป็นต้องใช้สถิติขั้นสูงที่ยุ่งยากซับซ้อนก็สามารถทำได้ เป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรให้ความสนใจและสื่อสารให้บุคลากรได้เข้าใจตรงกันในเบื้องต้นก่อน

1.4 การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้

ผู้บริหารควรจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ไว้ให้พร้อมสำหรับบริการแก่ครู จัดระบบการผลิต การยืม การเก็บรักษา การซ่อมแซมให้ทันสมัยอยู่เสมอ รวมทั้งควรสำรวจความต้องการการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ สำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนดำเนินการต่อไป

1.5 การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน

งบประมาณสนับสนุนถือว่าเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ปรับปรุง แหล่งการเรียนรู้ให้พร้อมสำหรับบริการ ซ่อมแซมอาคารสถานที่ ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาหลักสูตร

ให้เป็นหลักสูตรบูรณาการ การเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสนับสนุนงบประมาณ การวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

ตาราง 5 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้บริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดด้านผู้บริหาร การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	นักวิชาการ						ความถี่
	กระทรวงศึกษาธิการ 2542	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ 2543	พัฒนาพรระงับทุกข์ 2541	สมบัติคุณสิทธิ์ 2551	สุวิทย์มูลคำ 2542	นวลจิตต์ เขวาทิรติพงษ์และคณะ 2545	
ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	/	/	/	/	/	/	3
ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาร่วมกันจัดการเรียนการสอน	/	/	/	/	/	/	1
ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตร	/	/	/	/	/	/	5
ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้โดย สนับสนุนให้ผู้บริหารมีส่วนร่วมกับ ผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	/	/	/	/	/	/	1
ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน การสอน	/	/	/	/	/	/	6
ส่งเสริมการนำผลการประเมินผู้เรียน มาใช้ในการกำหนดนโยบายของ สถานศึกษา	/	/	/	/	/	/	1

ตาราง 5 (ต่อ)

ตัวชี้วัดด้านผู้บริหาร การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	นักวิชาการ						ความถี่
	กระทรวงศึกษาธิการ 2542	สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ 2543	วัฒนาพรระงับทุกข์ 2541	สมบัติศศิทธิ์ 2551	สุวิทย์มูลคำ 2542	นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงษ์และคณะ 2545	
ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และ เข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	/	/	/	/	/		5
ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	/	/	/		/	/	5
ส่งเสริมการบริการแนะแนวอย่างมี ประสิทธิภาพ			/				1
ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	/	/	/			/	4
ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความ เข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	/		/	/			3
การประเมินผลการปฏิบัติงานการ จัดการเรียนการสอนของผู้สอน			/	/			2
ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน	/	/	/		/		4

จากตาราง 5 ผลการศึกษาและสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านผู้บริหารที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไป ประกอบด้วย

1. ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตร

3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

5. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน

7. ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

8. ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหมายถึงการจัดการศึกษาที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดโดยกระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับการอุดมศึกษาตามแนวทางเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งมุ่งพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพทักษะชีวิตและทักษะสังคม

ทิศนา ขัมมณี (2542) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

2. กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง

3.1 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่างๆ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

3.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่

3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้ง

เหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในขณะกระทำกิจกรรม

3.5 ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่างๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น

3.6 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่างๆ ในการดำเนินกิจกรรม เพื่อการปรับปรุง

กิจกรรมให้ดีขึ้น

3.7 ให้การเสริมแรงตามความเหมาะสม

3.8 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียนและอาจให้ข้อมูลเนื้อหาความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม

3.9 ให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่า ความสำเร็จในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หรือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะประสบผลสำเร็จได้ต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนดังต่อไปนี้

1. กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำ สร้างสรรค์โดยครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน

2. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

3. สาระการเรียนรู้มีความสมดุลเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ผลการเรียนรู้จากสาระและกระบวนการ จะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดี และมีความสุขในการเรียน

4. แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและพอเพียงที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้ ตามความถนัด ความสนใจ

5. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูลห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้

6. ศิษย์มีความศรัทธาต่อผู้สอน สาระที่เรียนรวมทั้งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนใฝ่รู้ มีใจรักที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ครูต้องมีความเชื่อว่าศิษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

7. สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียน จนผู้เรียนสามารถนำผลจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง

8. กระบวนการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ชุมชน ครอบครัวยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้

1. มีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน
2. ให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกนิสัยรักการอ่าน
3. จัดให้มีการฝึกทักษะกระบวนการและการจัดการ
4. มีการผสมผสานเนื้อหาสาระด้านต่างๆ อย่างสมดุล
5. จัดการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้
6. จัดให้มีการเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกสถานที่และให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2554) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่ากระทรวงศึกษาธิการกล่าวไว้ว่าสถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น
2. มีรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ
3. มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความสามารถของผู้เรียน

ความสามารถของผู้เรียน

4. มีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

5. มีการจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน
6. มีระบบนิเทศการสอนและนำไปปรับปรุงการสอนอย่างสม่ำเสมอ
7. มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

ชนาธิป พรกุล (2544) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่ากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีวิธีการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. ขั้นการเตรียมการสอนหมายถึงกระบวนการจัดกิจกรรมด้านเตรียมการสอนของผู้สอนประกอบด้วย การเตรียมตนเอง การเตรียมแหล่งข้อมูล เตรียมวัสดุอุปกรณ์เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน และเตรียมการวัดผลประเมินผล

2. การนำเข้าสู่บทเรียนหมายถึงการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียนหรือเพื่อทบทวนความรู้เดิมเชื่อมโยงกับสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่ซึ่งอาจใช้เกมส์หรือใช้กิจกรรมที่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอน

3. ขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหมายถึงการจัดกิจกรรมตามหลักการเพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างความรู้เพื่อตนเองมีปฏิสัมพันธ์ช่วยกันเรียนรู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มีผลงานและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้

4. ชั้นการวัดผลประเมินผลหมายถึงการดำเนินการวัดผลและประเมินผลของครูผู้สอนโดยวัดและประเมินผลตามสภาพจริงจากการปฏิบัติจากแฟ้มสะสมงานรวมทั้งผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินตนเองด้วย

กรมวิชาการ (2544) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าคุณลักษณะของผู้เรียนในกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. มีส่วนรวมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการศึกษา ค้นคว้า คิดวิเคราะห์ ลงมือปฏิบัติ และสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง
2. มีอิสระในการเรียนรู้สิ่งที่ตนสนใจ และได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
3. แสดงออกถึงการเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ (5ส) ได้แก่ สติปัญญาความรู้ ความคิด ความสนใจกระตือรือร้นแล้วตั้งใจเรียน การสืบเสาะ ค้นคว้าหาข้อมูลหรือความรู้การนำเสนอ ถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับให้ผู้อื่นเข้าใจ การสร้างสรรค์บูรณาการและประยุกต์ความรู้ที่ได้รับการไปใช้ใน ชีวิตจริงหรือสถานการณ์ใหม่ตามความเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหมายถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุดโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงได้คิดเองปฏิบัติเองและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้โดยครูเป็นผู้วางแผนร่วมกับผู้เรียนจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นท้าทายให้กำลังใจและช่วยแก้ปัญหาหรือชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 9 ประการคือ

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่นทั้งในและนอกโรงเรียน กิจกรรมเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกค้นคว้า สังเกต รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ คิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์ และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณภาพและจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพ

อย่างครบถ้วน ทั้งด้านดนตรี ศิลปะและกีฬา

7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และการมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม
  8. การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
  9. ผู้เรียนรักโรงเรียนของตนและมีความกระตือรือร้นในการไปโรงเรียน
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2554:) ได้ให้ความหมายของผู้สอนว่าสถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้
1. มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม
  2. มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน
  3. มีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
  4. ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและอยู่ในสภาพใ้การใช้การได้ดี
  5. การจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่
  6. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
  7. รายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ
  8. การส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
  9. การจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน
  10. ระบบการนิเทศการเรียนการสอนและนำผลไปปรับปรุงการสอนอยู่เสมอ
  11. การนำแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน
  12. การจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึง
  13. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
  14. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถพิเศษ และความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
  15. การจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม
  16. การจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ และกีฬา/นันทนาการ
  17. การจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย
  18. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย

ตาราง 6 ผลการสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	นักวิชาการ								
	พิศนา แจมมณี (2542)	สำนักงานคณะกรรมการฯ (2543)	สำนักนโยบายและแผนการศึกษา	สำนักงานรับรองมาตรฐานฯ (2549)	ชนธิป พชรกุล (2544)	กรมวิชาการ (2544)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544)	สำนักงานรับรองมาตรฐานฯ (2549)	
สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีเพื่อให้เกิดการเรียนรู้	/		/						2
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนที่ได้เตรียมไว้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง	/			/	/				3
การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น		/					/	/	3
สร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนมีลักษณะเป็นกัลยาณมิตร		/							1
บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่างๆในการดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงกิจกรรมให้ดีขึ้น	/								1
การจัดรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ		/		/	/		/	/	5

ตาราง 6 (ต่อ)

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	นักวิชาการ								
	ทีศนา เขมมณี (2542)	สำนักงานคณะกรรมการฯ (2543)	สำนักนโยบายและแผนการศึกษา	สำนักงานรับรองมาตรฐานฯ (2549)	สุนทรีย พรกุล (2544)	กรมวิชาการ (2544)	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544)	สำนักงานรับรองมาตรฐานฯ (2549)	
กระบวนการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ		/							1
การให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนรู้								/	1
การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน				/			/	/	3
จัดให้มีการเรียนรู้ทุกเวลาทุกสถานที่และให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้			/						1
มีการบูรณาการสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะและกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน				/			/	/	3
การเรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกนิสัยรักการอ่าน			/						1
การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง					/		/	/	3

จากตาราง 6 ผลการศึกษาและสังเคราะห์ตัวชี้วัดด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีความถี่ตั้งแต่ 3 ขึ้นไปประกอบด้วย

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนที่ได้เตรียมไว้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง
2. การจัดรายวิชา/กิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจมีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความสามารถของผู้เรียน
3. การพัฒนาสื่อ แหล่งเรียนรู้ อุปกรณ์การเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้
4. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
5. การบูรณาการสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะและกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน
6. การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
7. การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD)

แนวคิดและความหมายการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มเป็นเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพวิธีหนึ่งที่เป็นส่วนผสมของเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่ถูกเลือกมารวมกันอย่างเจาะจงตามคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนดเพื่อการสนทนาได้ตอบ หรือการอภิปรายกลุ่มร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อหาข้อมูลที่ถูกต้องและตรงประเด็น

มีนักวิชาการหลายท่านให้คำอธิบายเกี่ยวกับการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ไว้ ดังนี้

ชาย โพธิสิตา (2547) ได้ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ กลุ่มคนที่ถูกจัดขึ้นมาเพื่อการสนทนาหรืออภิปรายกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเจาะจงหาข้อมูลที่ถูกตรง ประเด็น สำหรับการตอบคำถามการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ดีที่สุด ตรงตามจุดมุ่งหมายการศึกษา โดยผ่านการปฏิสัมพันธ์ต่อกันของสมาชิกในวงสนทนากลุ่ม

เพ็ญพักตร์ อุทิศ (2547) ได้ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม คือ เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพวิธีหนึ่ง ซึ่งใช้ในการสนทนากลุ่มสมาชิกที่มีลักษณะเหมือนกัน ประมาณ 6 -12 คน โดยมีการดำเนินการสนทนา เป็นผู้สร้างให้เกิดบรรยากาศของความเป็นกันเองในกลุ่ม จุดประเด็นคำถาม (ซึ่งนักวิจัยอยากหาคำตอบจากกลุ่ม) และคอยกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มผู้ร่วมสนทนาได้มีการพูดคุย ชักถาม

และโต้ตอบกันอย่างกว้างขวางและเป็นธรรมชาติ โดยทั่วไปอาจใช้เวลาการสนทนนานประมาณ 45 นาทีถึงชั่วโมงครึ่ง

อรุณี อ่อนสวัสดิ์ (2551) ได้ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ การร่วมพูดคุยกันอย่างสนิทสนมระหว่างผู้นำการสนทนาและผู้ร่วมสนทนา หรือระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือผู้รู้ (Key Informants) การสนทนากลุ่มควรมีสมาชิกในวงสนทนา 7-8 คน เพื่อให้มีการโต้แย้งได้พอเหมาะ ผู้นำการสนทนาต้องกำหนดประเด็นคำถามล่วงหน้า โดยมีคำถามหลักหรือคำถามประเด็นหลักของการศึกษา การเตรียมประเด็นคำถาม คำถามทุกข้อต้องประกอบด้วยตัวแปร นำตัวแปรมาสร้างคำถามที่สามารถตอบวัตถุประสงค์ได้ชัดเจน คำถามแต่ละข้อต้องตั้งสมมุติฐานย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผล

รัตนะ บัวสนธ์ (2551) ให้ความหมายว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group) คือ การให้บุคคลกลุ่มหนึ่งที่นักวิจัยคัดเลือกมา สนทนาได้ตอบ แสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดซึ่งกันและกันในประเด็นต่างๆ ที่นักวิจัยกำหนดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การสนทนากลุ่มจัดเป็นการรวบรวมข้อมูล ที่เป็นการผสมเทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) และการสัมภาษณ์รายบุคคล(individual interview) กล่าวคือ นักวิจัยสามารถที่จะทำการสังเกตพฤติกรรมมาอภิปรายของบุคคลในกลุ่มสนทนาได้ และในขณะเดียวกัน นักวิจัยก็อาจจะทำการซักถามบุคคลใดบุคคลหนึ่งในประเด็นใดๆ ที่สงสัยก็ได้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) คือ การจัดรูปแบบการสนทนาผู้ทรงคุณวุฒิหรือกลุ่มบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่ถูกเลือกมาแบบเจาะจงเพื่อปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีแบบแผนในการอภิปรายให้เห็นในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง หรือใช้ในการกำหนดสมมุติฐานใหม่

องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม

เพ็ญพักตร์ อุทิศ (2547) ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ว่ามีดังนี้

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้อง (Personnel)
2. ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator / Facilitator)
3. ผู้จดบันทึกการสนทนา (Note taker / Recorder)
4. ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant / Caretaker)
5. แนวทางในการสนทนากลุ่ม (Group Discussion Guide)
6. อุปกรณ์สนาม (Field Instrument)
7. แบบฟอร์มคัดเลือกกลุ่มผู้เข้าร่วมสนทนา (Screening Form)

8. สิ่งเสริมสร้างบรรยากาศ (Refreshment & Snack)
9. ของสมนาคุณแก่ผู้เข้าร่วมสนทนา (Remuneration)
10. สถานที่และระยะเวลา (Location and Time)

คุณลักษณะและบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1. คุณลักษณะของผู้ดำเนินการสนทนา (Characteristics of Moderator / Facilitator) ผู้ดำเนินการสนทนาถือเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้การสนทนาบรรลุเป้าหมายจึงต้องมีคุณลักษณะ ดังนี้

- 1.1 รู้ถึงความต้องการหรือเป้าหมายของโครงการเป็นอย่างดี
- 1.2 มีบุคลิกภาพดี
- 1.3 มีมนุษยสัมพันธ์ สุภาพ อ่อนโยน มีอารมณ์ขัน
- 1.4 สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้
- 1.5 สามารถพูดหรือใช้ภาษาท้องถิ่นเพื่อการสื่อสารได้ดี

2. บทบาทหน้าที่ของผู้ดำเนินการสนทนา

- 2.1 การสร้างบรรยากาศอย่างเป็นกันเอง
- 2.2 ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม
- 2.3 ขอความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นและยินยอมให้มีการบันทึกข้อมูล
- 2.4 ควบคุมประเด็น และจังหวะของการสนทนาและเวลา
- 2.5 ทำตัวเสมือน ผู้เรียนรู้ (เป็นผู้ฟังที่ดี ไม่แสดงความคิดเห็น)
- 2.6 ให้ผู้สนทนาได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ยืดหยุ่น เปิดใจ อดทนต่อการรบกวน/ไม่ร่วมมือ
- 2.7 ระมัดระวังน้ำเสียงและท่าที
- 2.8 สังเกตพฤติกรรมของผู้ร่วมสนทนา

3. บทบาทหน้าที่ของผู้จัดบันทึกการสนทนา

วาดแผนผังการนั่งของผู้ร่วมสนทนาทุกคน พร้อมมีหมายเลขและชื่อกำกับไว้เพื่อประโยชน์ในการจัดบันทึก และการสังเกตพฤติกรรม จัดบันทึกการสนทนา โดยการสังเกตและตั้งใจ ฟัง พยายามบันทึกตามความเป็นจริง (ถ้อยคำ ปฏิกริยา) ถอดเทปการสนทนาด้วยตนเอง ข้อควรระวัง ไม่ต้องร่วมสนทนาด้วย

1. บทบาทหน้าที่ของผู้ช่วยทั่วไป

จัดเตรียมอุปกรณ์สนามให้พร้อม จัดสถานที่และความพร้อมในการสนทนากลุ่ม คอยควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยนเทปขณะที่ทำการสนทนา อำนวยความสะดวกแก่

ผู้ดำเนินการสนทนาและผู้จัดบันทึก คู่มือบริการเครื่องดื่มและของขบเคี้ยวแก่ผู้ร่วมสนทนาอำนวยความสะดวกต่างๆ ไป

2. แนวทางในการสนทนากลุ่ม(Group Discussion Guide)

เป็นแนวคำถามที่ใช้ในการดำเนินการสนทนากลุ่มซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ควรมีประมาณ 6-10 คำถาม เป็นคำถามปลายเปิด เช่น “คุณคิดอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องของจิตวิญญาณ” “คุณรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับ...” “คุณได้ข้อมูลเกี่ยวกับ...มาได้อย่างไร”

3. อุปกรณ์สนาม(Field Instrument)

เครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์ควรมีสำรองเพื่อป้องกันการผิดพลาด

4. แบบฟอร์มการคัดเลือกกลุ่มผู้ร่วมสนทนาต้องคัดเลือกให้ได้ผู้เข้าร่วมสนทนาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน (Homogeneous) หรืออยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น เพศ อายุ อาชีพ เชื้อชาติ สถานภาพสมรส

ขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม

การจัดสนทนากลุ่ม สามารถนำมาใช้ในช่วงเริ่มต้นระหว่างการวิจัย เพื่อประเมินผลกระทบทหรือพัฒนากิจกรรมการดำเนินการวิจัยหรือหลังจากการวิจัยที่ได้ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์เพื่อการตรวจสอบยืนยันข้อมูล (Triangulation) และการตรวจสอบความสมบูรณ์ (Validity Checking)

มีนักวิชาการหลายท่านให้คำอธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม ไว้ ดังนี้

ชาย โพรสิตา (2547) ได้อธิบายว่า การจัดสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนการดำเนินการ 9 ขั้นตอน ในแต่ละขั้นตอนสัมพันธ์กับกิจกรรมในขั้นตอนอื่น ถ้ามีการปรับหรือเปลี่ยนแปลงกิจกรรมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ก็อาจมีความจำเป็นที่จะต้องปรับกิจกรรมในขั้นตอนอื่นตามไปด้วย ขั้นตอนหลักๆ ของการดำเนินการสนทนากลุ่ม ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงขั้นตอนสำคัญของการดำเนินการวิจัยแบบสนทนากลุ่ม

นงนภัส คู่ขวัญ เทียงกมล (2551) ได้อธิบายว่า การวิจัยแบบสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. การเตรียมการประชุมการอภิปรายกลุ่ม (Preparing for Session)
  - 1.1 ระบุวัตถุประสงค์หลักของการประชุม
  - 1.2 พัฒนาคำถามที่เหมาะสมประมาณ 6 คำถาม อย่างระมัดระวัง
  - 1.3 วางแผนการประชุมกลุ่ม
  - 1.4 เตรียมเชิญสมาชิกที่มีศักยภาพ (Call potential Members) และติดตามการเชิญ ด้วยการแจ้งเกี่ยวกับวาระการประชุม เวลาที่ใช้ประชุม และรายงานคำถามที่อภิปรายกันในกลุ่ม จัดเตรียมสำเนาวาระการประชุม
  - 1.5 ประมาณ 3 วันก่อนมีการประชุม โทรศัพท์เตือนสมาชิกให้เข้าประชุมตามวันนัดหมายการประชุม
2. การพัฒนาคำถาม (Developing Questions)
  - 2.1 พัฒนาประมาณ 5 – 6 คำถาม การประชุมอย่างน้อยใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง สำหรับการถามคำถาม ประมาณ 5 –6 คำถาม สำหรับสมาชิกกลุ่มที่มีประมาณ 6 –10 คน ดังกล่าว

2.2 ผู้ดำเนินกระบวนการกลุ่มต้องถามตนเองเสมอว่า ปัญหาอะไรที่ต้องการรู้ หรือมีความต้องการอะไรที่ต้องการรู้ ที่จะต้องเก็บรวบรวมระหว่างการประชุมกลุ่ม

2.3 การประชุมกลุ่ม เป็นพื้นฐานของการสัมภาษณ์ทวิคูณ (Multiple Interviews) ดังนั้น จึงมีแนวทางหลายแนวทางในการประชุมกลุ่มที่มีพื้นฐานที่เหมือนกันหลายประการในการนำการสัมภาษณ์กลุ่ม หรือการอภิปรายกลุ่ม

3. การวางแผนการประชุม (Planning the Session)

3.1 การจัดตารางวางแผนการประชุม

3.2 เตรียมอาหารว่าง ดำเนินการประชุมในห้อง

3.3 ความเท่าเทียมกันของสมาชิกในการแสดงความคิดเห็น โดยคำนึงถึงกฎพื้นฐาน (Ground Rules) คือ รักษาการเน้นประเด็นที่ต้องการ รักษาแรงขับเคลื่อนมุ่งสู่ประเด็นที่ต้องการ ทำให้เข้าใจคำถามตรงประเด็นที่ตั้งไว้

3.4 ระเบียบวาระการประชุม

3.5 จำนวนสมาชิกกลุ่มที่เหมาะสม

3.6 วางแผนบันทึกการประชุม

4. การอำนวยความสะดวกระหว่างการประชุม (Facilitating the Session)

4.1 เป้าหมายหลักของการอำนวยความสะดวกหรือการรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์เพื่อบรรลุเป้าหมายของการประชุม

4.2 แนะนำผู้ดำเนินการประชุมและผู้ช่วยหากจำเป็นต้องมี

4.3 อธิบายวิธีการที่จะใช้ในการบันทึกการประชุม

4.4 ดำเนินการตามวาระการประชุม

4.5 ข้อควรระมัดระวังในการใช้คำถามก่อนที่จะกล่าวและเคารพในความคิดเห็น

สมาชิก

4.6 การสรุปประเด็นอภิปรายต้องชัดเจนและสมาชิกไขเพิ่มเติมได้

4.7 สมาชิกในการสนทนากลุ่มต้องเคารพศักดิ์ศรี ความคิดสมาชิกอื่น

5. สิ่งที่ต้องดำเนินการหลังการสนทนากลุ่ม

5.1 ตรวจสอบการบันทึกเทป (ถ้ามี)

5.2 จัดบันทึกเพิ่มเติมเพื่อความกระจ่างชัดในการจัดบันทึกที่ทำไว้แล้ว

5.3 เขียนการสังเกตที่ได้จากระหว่างการประชุม

รัตนะ บัวสนธ์ (2551) ได้อธิบายว่า การจัดสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ดำเนินการสนทนา นับว่าเป็นบุคคลสำคัญและมีบทบาทมากในการสนทนา

กลุ่ม เพราะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ควบคุมประเด็นและบรรยากาศการสนทนากลุ่ม ให้เป็นไปอย่างตรงประเด็นและราบรื่น ตลอดจนทำให้สมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นกันอย่างทั่วถึง

2. ผู้ร่วมการสนทนาหรือสมาชิกที่ได้รับการคัดเลือกตามคุณสมบัติหรือตามตัวแปรที่สอดคล้องกับเงื่อนไขตามผู้วิจัยต้องการ

3. ผู้จัดบันทึกและผู้ให้บริการทั่วไปเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่และบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสนทนาทั้งข้อมูลที่เป็นคำพูดขอสมาชิกเท่าที่จะจดได้ทันและข้อมูลที่ไม่ใช่คำพูด แต่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นขณะสนทนา เช่น อากัปกริยา ท่าทางการแสดงสีหน้าของผู้ทำการสนทนาเมื่อทำการโต้ตอบหรือการนั่งเงิบ เป็นต้น ข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้การตีความสรุปรายงานการวิจัยต่อไป ทั้งนี้ในการจัดบันทึก ผู้บันทึกจะอสงใส่ชื่อสมาชิกที่เป็นผู้พูดหรือผู้แสดงความอากัปกริยา ดังกล่าวด้วยเพื่อป้องกันการสับสน นอกจากนี้ผู้จัดบันทึกยังอาจช่วยเตือนพิธีกรแจกคำถามได้ทั่วถึงกับสมาชิกทุกคน

4. ผู้ให้บริการทั่วไป เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่ให้บริการในด้านต่าง ๆ ในการสนทนา เพื่อให้การดำเนินการสนทนาเป็นไปอย่างราบรื่นไม่มีติดขัดเช่น การให้บริการน้ำดื่ม กาแฟ ขนมหรือของขบเคี้ยว การบันทึกเทปและการเปลี่ยนเทปบันทึก รวมทั้งป้องกันบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสนทนาเข้ามารบกวนขัดจังหวะการสนทนา

จากที่กล่าวมาข้างต้น การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดปัญหาและวัตถุประสงค์ของการจัดสนทนากลุ่ม
2. กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มและสร้างกรอบแนวคิด
3. กำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือประชากรกลุ่มตัวอย่างและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างร่วมสนทนากลุ่ม
4. วางแผนเกี่ยวกับระยะเวลา และสถานที่ในการจัดสนทนากลุ่ม
5. ออกแบบแนวคำถาม
6. สร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จัดบันทึก (Note taker) และผู้ช่วยทั่วไป (Assistant)
7. การเตรียมการดำเนินการสนทนากลุ่ม ได้แก่ การเตรียมสถานที่ กำหนด
8. วันเวลาและอุปกรณ์ที่จำเป็น
9. ดำเนินตามลำดับกรอบแนวคิดและประเด็นการสนทนากลุ่ม
10. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

ประโยชน์ของการจัดสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มเป็นเทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพวิธีหนึ่ง ที่เป็นส่วนผสมของ

เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับกลุ่มคนจำนวนหนึ่งที่ถูกเลือกมารวมกันอย่างเจาะจงตามคุณสมบัติที่นักวิจัยกำหนดเพื่อการสนทนาโต้ตอบ หรือการอภิปรายร่วมกันโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเพื่อที่จะหาข้อมูลที่ถูกต้องการประเด็นสำหรับการตอบคำถามการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ

มีนักวิชาการหลายท่านให้คำอธิบายเกี่ยวกับประโยชน์ของเทคนิคการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) ไว้ ดังนี้

นางนภัส คุ้มบุญ เทียงกมล (2551) ได้อธิบายว่า การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) มีประโยชน์ ดังนี้

1. การอภิปรายกลุ่มเป็นการวิจัยที่เหมือนกับการวิจัยเชิงคุณภาพอื่นๆ ที่สามารถได้ข้อมูลที่ลึกมากกว่าที่สมาชิกคิด และยังบ่งชี้ได้ว่าทำไมจึงคิดเช่นนั้น
2. สามารถค้นพบฉันทามติและความต้องการประสบการณ์ ความชอบ และการสนับสนุนของสมาชิกที่หลากหลาย
3. ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กลุ่ม เช่น สมาชิกสามารถสร้างความคิดจากความคิดและข้อเสนอแนะของสมาชิกในกลุ่ม
4. ได้ข้อเสนอแนะที่คาดคิดมาก่อนและมุมมองใหม่ ๆ จะค้นพบโดยง่าย
5. การประสานใจที่พร้อมเพรียงระหว่างผู้ดำเนินการอภิปราย และสมาชิกในกลุ่มจะสามารถให้กำลังใจสมาชิกให้แสดงความรู้สึกลึกซึ้งอย่างเต็มที่และจริงใจ

รัตนะ บัวสนธ์ (2551) ได้อธิบายว่า การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) มีประโยชน์ ดังนี้

1. ประหยัดงบประมาณและสามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว
2. ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นความจริงจำนวนมากและเป็นข้อมูลที่อยู่ในรูปภาพพูดของผู้ร่วมสนทนากลุ่มโดยตรง ข้อมูลที่ได้จึงเป็นการเผยความจริงในประเด็นเดียวกัน
3. การสนทนากลุ่มเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลหลาย ๆ คน ไปพร้อมกัน ทำให้ผู้ร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็น
4. เหมาะอย่างยิ่งสำหรับเก็บข้อมูลบุคคลที่อ่านหนังสือไม่ออก
5. สามารถใช้วิธีการที่สะท้อนกลับคำตอบของผู้ร่วมสนทนาเพื่อเป็นการยืนยันคำตอบและช่วยตีความคำตอบได้ถูกต้อง
6. เพื่อประเมินโครงการทางการศึกษาที่ได้ดำเนินไปแล้ว
7. เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือการวิจัยบางประเภท เช่น แบบสอบถาม รวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการหาคำตอบเพิ่มเติมให้กับงานวิจัยทางการศึกษาบางเรื่อง เพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนมากขึ้น

ศัภยภาพและข้อจำกัด

ในปัจจุบันวิธีการวิจัยแบบสนทนากลุ่มได้พัฒนาถึงจุดที่มีหลักการ และทฤษฎีรองรับที่มั่นคงพอสมควรจึงได้รับการยอมรับและถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวางในวงการวิจัยหลายสาขาวิชา

ชาย โพรสิตา (2547) ได้อธิบายว่า การวิจัยแบบสนทนากลุ่มมีลักษณะเด่นหลายประการ ดังนี้

1. การสนทนากลุ่มเป็นวิธีที่ช่วยให้เก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวนหลายคนได้ในเวลาอันสั้น และสามารถเสนอผลการศึกษาได้ในเวลาอันจำกัด
2. มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น สามารถปรับใช้ในการวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ และใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้หลายแบบ
3. นักวิจัยสามารถเลือกใช้ตามต้องการ กล่าวคือ สามารถใช้เพื่อเสริมวิธีการวิจัยแบบอื่น ๆ ก็ได้ (เช่น ใช้ก่อนหรือหลังการวิจัยแบบสำรวจ) หรือจะใช้การวิจัยที่มีความสมบูรณ์เบ็ดเสร็จในตัวเองก็ได้
4. ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม เป็นข้อมูลที่ผ่านมาจากการเถียงโต้ตอบกันของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเอง ทำให้มั่นใจได้ในความถูกต้อง แม่นตรง ความน่าเชื่อถือ และความหลากหลายของข้อมูล

5. พลวัตกลุ่มซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการสนทนาทำให้ข้อมูลที่ได้มี

ชีวิตชีวา

6. การสนทนากลุ่มเป็นวิธีที่ผู้ร่วมในวงสนทนา รู้สึกมีอำนาจ คือ สามารถดำเนินการสนทนาไปตามที่ตนเองอยากพูดอยากแสดงออกมาได้มากกว่าโดยไม่รู้สึกรู้ว่า “ถูกกำกับ” มากนัก เพราะอยู่ในกลุ่มคนที่มีคุณสมบัติพื้นฐานบางประการคล้ายกัน (Homogeneous Group) ย่อมทำให้ผู้พูดรู้สึกมั่นใจในการพูดหรือการแสดงออกมากกว่า เรื่องนี้เป็นข้อเท็จจริงทางจิตวิทยาของกลุ่ม (Group Psychology) การอภิปรายโต้ตอบกันเอง ทำให้ผู้ร่วมสนทนาสามารถคุมทิศทางของการสนทนาได้มากกว่าการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ซึ่งนักวิจัยเป็นฝ่ายกำหนดเนื้อหาของการสนทนาเป็นส่วนสำคัญ

ด้วยเหตุนี้ ส่วนดีของผู้เข้าร่วมสนทนาในการจัดสนทนากลุ่มที่ไม่ควรถูกมองข้าม คือการให้โอกาสในกระบวนการตัดสินใจ การแสดงความคิดเห็นในฐานะผู้เชี่ยวชาญ และการให้โอกาสจะทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยสามารถเสริมกำลังให้แก่ผู้ร่วมสนทนา ถ้าดำเนินการไปได้ดีแล้วตามความเชื่อถือจะพัฒนาขึ้น และกลุ่มอาจจะค้นพบคำตอบของคำถามที่กำหนดไว้ การจัดสนทนากลุ่มอาจเป็นสิ่งที่น่ากลัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่มีสมาชิกที่ไม่สามารถพูดได้และขี้อาย จะทำให้การสนทนากลุ่มไม่เสริมกำลังให้แก่ผู้ร่วมสนทนาทุกคน และวิธีอื่นอาจก่อให้เกิดโอกาสให้แก่กลุ่มตัวอย่างได้ดีกว่า แต่

ถ้าหากผู้ร่วมสนทนากลุ่มมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในสิ่งที่พวกเขาารู้สึก จะทำให้การจัดสนทนากลุ่มในการวิจัยเกิดการเสริมกำลังที่สามารถส่งผลสำเร็จอย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการจัดสนทนากลุ่มในการวิจัยมีข้อได้เปรียบหลายประการ แต่กับวิธีการวิจัยทุกวิธีต่างก็ต้องมีข้อจำกัด บางครั้งก็ถูกรบกวนโดยการวางแผนอย่างระมัดระวังหรือโดยจากผู้ดำเนินรายการ (Moderator) ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้และเป็นลักษณะเฉพาะในแนวทางนี้ ผู้วิจัยหรือผู้ดำเนินรายการสามารถควบคุมข้อมูลที่เกิดขึ้นได้น้อยกว่า ทั้งวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพหรือการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว ผู้ดำเนินรายการต้องเปิดโอกาสให้กลุ่มมีการพูดคุยซึ่งกันและกัน ถามคำถามและแสดงข้อสงสัย ตลอดจนข้อคิดเห็นขณะที่ไม่มีการควบคุมการปฏิสัมพันธ์เพียงเล็กน้อย รวมทั้งการให้กลุ่มเข้าสู่ประเด็นตามหัวข้อที่ตั้งไว้

โดยธรรมชาติการจัดสนทนากลุ่มคือการใช้คำถามปลายเปิด (Open - ended) ไม่สามารถถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าทั้งหมด และไม่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าทั้งหมด และไม่ถูกคาดหวังเพียงว่าแต่ละบุคคลในกลุ่มสนทนาจะแสดงมุมมองเพียงแต่ของตนเท่านั้น ในกลุ่มจะมีการสนทนาในบริบทและวัฒนธรรมแต่ละบุคคลที่เป็นลักษณะพิเศษ ซึ่งบางครั้งอาจจะยากสำหรับผู้วิจัยที่จะสรุปความคิดเห็นของแต่ละคนได้อย่างชัดเจน ซึ่งสิ่งนี้ด้วยเป็นข้อจำกัดที่มีศักยภาพของการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์การจัดกระทำข้อมูล(PNI)

การประเมินความต้องการจำเป็น

ความต้องการจำเป็น (Needs) เป็นสภาพปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลหรือหน่วยงาน เป็นความแตกต่าง (gap) ระหว่างสิ่งที่เป็นอยู่ (What is) หรือสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง (What should be) (Witkin & Altschuld, 1995) ส่วนการประเมินความต้องการจำเป็น (needs assessment) นั้นเป็นกระบวนการที่เป็นระบบเพื่อใช้ในการศึกษาความแตกต่าง (Discrepancy) หรือการศึกษาช่องว่าง (Gap) ระหว่างสภาพที่เป็นจริง (What is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What should be) นำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนที่จะเลือกช่องว่างหรือความต้องการจำเป็น (Needs) ที่สำคัญที่สุดไปดำเนินการแก้ปัญหาต่อไป (คมศร วงษ์รักษา, 2540)

ความหมายของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้อธิบายนิยามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทแรก การนิยามตามโมเดลความแตกต่าง และประเภทที่สอง การนิยามตามโมเดลการแก้ปัญหา

1. การนิยามตามโมเดลความแตกต่าง (Discrepancy Model) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มุ่งหวังกับสิ่งที่มีอยู่จริง นิยามนี้ยังสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก กำหนดความต้องการจำเป็นในลักษณะของความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้กำหนดว่าต้องมีความแตกต่างกันเท่าใด จึงจะถือว่าเป็น “ความต้องการจำเป็น” กลุ่มที่สอง กำหนดความต้องการจำเป็นว่าเป็นความแตกต่างของผลที่เกิดขึ้นก็ได้หรือไม่ก็ได้ แต่เกณฑ์การพิจารณาว่าจะเป็นการต้องการจำเป็นหรือไม่ ให้พิจารณาจากประโยชน์ที่ได้รับหากความจำเป็นได้รับการตอบสนองหรือความเสียหาย หรือผลเสียที่จะเกิดขึ้น หากความต้องการจำเป็นไม่ได้รับการตอบสนอง นิยามตามโมเดลนี้ เรียกว่า “Performance Needs”

2. การนิยามตามโมเดลการแก้ปัญหา (Solution Model) หมายถึง สิ่งที่ต้องการและจำเป็นต้องทำให้ได้ หรือทำให้เกิดหรือทำให้มี ซึ่งหากไม่ได้รับจะอยู่ในสภาพที่ไม่พึงประสงค์ นิยามโมเดลนี้ เรียกว่า “Treatment Needs”

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นกระบวนการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ควรจะเป็นและสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หากมีความขัดแย้งระหว่างความแตกต่างที่พบก็จะชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเช่นในองค์กรหรือหน่วยงาน ผู้บริหารวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อหาความสามารถที่ต้องพัฒนาของบุคลากรโดยนำความสามารถมาตรฐาน (สิ่งที่ควรจะเป็น) ในการดำเนินงานลบด้วยความสามารถที่บุคลากรมีอยู่จริง (สิ่งที่เป็นอยู่) จะได้ความสามารถที่ต้องการพัฒนา (ความแตกต่าง) ซึ่งจะนำไปสู่การจัดหลักสูตรฝึกอบรมบุคลากรต่อไป

Kaufman and English (1979) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นไว้ดังนี้

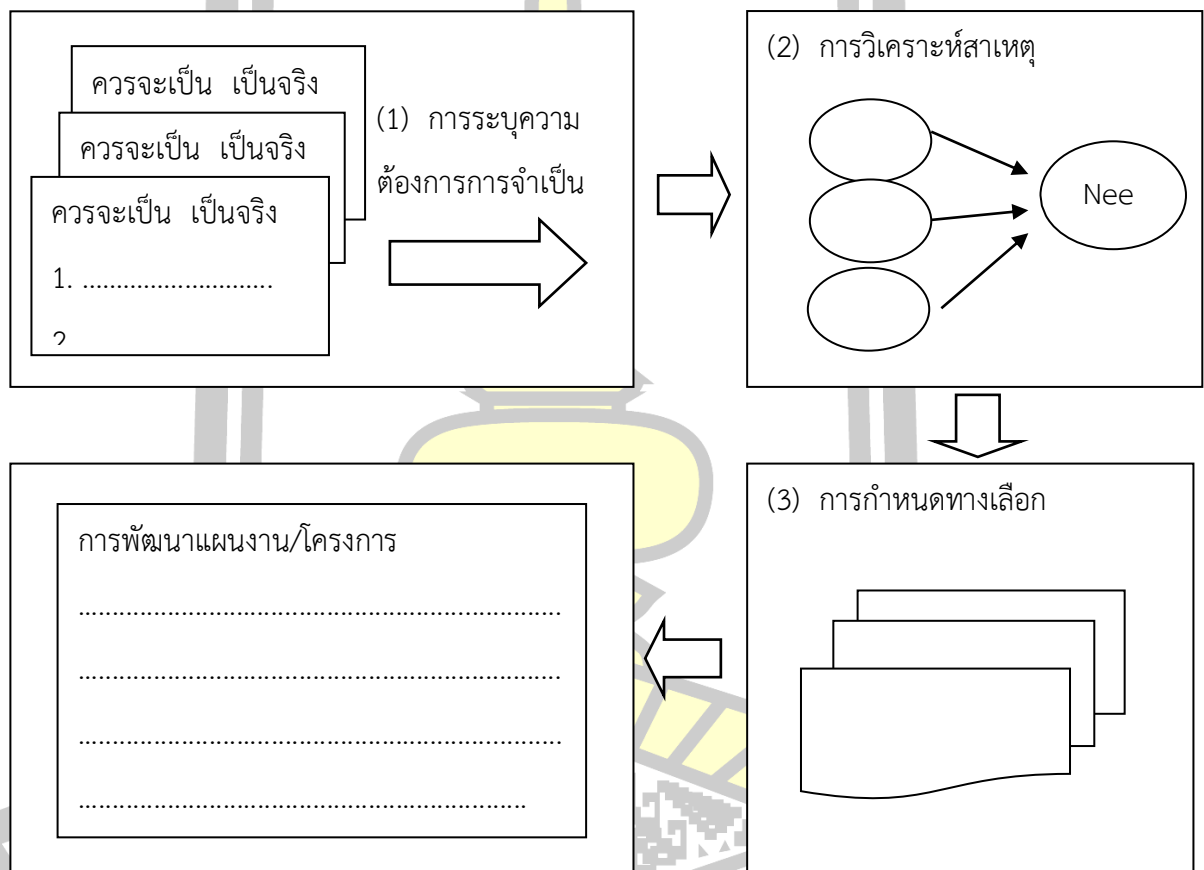
1. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการหาความต้องการที่เป็นผลสุดท้ายหรือผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่ได้
2. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการสังเกต ทดลองเพื่อต้องการหาผลผลิตมาเทียบกับเกณฑ์แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาการ
3. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการในการหาค่าความเที่ยง (reliability) ของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
4. การประเมินความต้องการจำเป็น หมายถึง กระบวนการที่ใช้เป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างผลที่ได้กับผลที่ต้องการแล้วนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนนำไปปฏิบัติ Witkin (วิชัย เสวกงาม, 2552) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็นว่าเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ เพื่อจัดเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังและการตัดสินใจ

จากความหมายของความต้องการจำเป็นดังกล่าว สรุปได้ว่า การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นกระบวนการค้นหาความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว หรือเป็นอยู่แล้วกับสิ่งที่ควรจะเป็น

เป็นหรืออยากให้เป็น แล้วนำผลของความแตกต่างไปวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางไม่ให้เกิดความแตกต่าง หรือทำให้มีความแตกต่างน้อยที่สุด

ขั้นตอนการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ มีกระบวนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ 1) การระบุความต้องการจำเป็น (Needs Identification) 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Needs Analysis) และ 3) การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาความต้องการจำเป็น (Needs Solution) การดำเนินงานทั้งสามขั้นตอน แสดงดังภาพประกอบ 3 ดังนี้

ภาพประกอบ 3 การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550) ได้เสนอขั้นตอนการประเมินความจำเป็นของหลักสูตรไว้ดังนี้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงการประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตร คือผู้ประเมินจะต้องพิจารณาถึง จุดมุ่งหมาย และสภาพแวดล้อมหรือบริบทของการประเมิน รวมทั้งลักษณะของการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับผลที่จะได้ในการประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตร สรุปได้ดังนี้

1. ขั้นก่อนการประเมิน (Reassessment) ในขั้นแรกนี้เป็นขั้นตอนของการสำรวจ (Exploration) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ๆ ดังนี้
  - 1.1 การวางแผนสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
  - 1.2 การนิยามหรือการกำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไป สำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น
  - 1.3 กำหนดขอบเขตหลักของการประเมินความต้องการจำเป็นหลักและ/หรือประเด็นที่ต้องการประเมิน
  - 1.4 กำหนดรายละเอียดและข้อมูลความต้องการตามขอบเขตที่จะประเมินซึ่งรวมถึงกลุ่มเป้าหมายในการประเมิน
  - 1.5 ตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูล ผลที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือ แผนเบื้องต้นสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็น และการนำไปใช้ในขั้นที่ 2 และ 3
2. ขั้นประเมิน (Assessment) หลังจากสำรวจความต้องการจำเป็นต่าง ๆ แล้วในขั้นนี้เป็นขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูล (data gathering) ประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้
  - 2.1 สรุปตัดสินใจกำหนดเกี่ยวกับบริบท ขอบเขต และสิ่งที่เกี่ยวข้องในการประเมินความต้องการจำเป็น
  - 2.2 เก็บรวบรวมข้อมูลของความต้องการ ซึ่งในขั้นนี้ย่อมทำให้ทราบความต้องการของผู้รับบริการหรือกลุ่มเป้าหมาย
  - 2.3 หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในเบื้องต้นระดับแรก
  - 2.4 วิเคราะห์หาสาเหตุของความต้องการหรือประเด็นปัญหา
  - 2.5 วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด ผลที่ได้ในขั้นประเมินคือความต้องการจำเป็นหรือปัญหาที่ต้องการการแก้ไขตามลำดับความสำคัญในระดับแรก
3. ขั้นหลังการประเมิน (Post assessment) เมื่อได้ผลการประเมินความต้องการจำเป็นแล้ว ในขั้นตอนนี้สำคัญขั้นตอนหนึ่ง คือ การทำผลการประเมินไปใช้ (Utilization) ประกอบด้วย
  - 3.1 จัดเรียงลำดับ (Set Priority) ความสำคัญของความต้องการจำเป็น ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญและทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์
  - 3.2 พิจารณาทางเลือกสำหรับการแก้ไขปัญหาจากข้อที่ 1 ทำให้ทราบปัญหาที่เร่งด่วนที่สุด ถ้าหากไม่นำมาแก้ปัญหาก็จะสูญเปล่าในการทำการประเมิน ดังนั้น จึงต้องช่วยกันพิจารณาทางเลือกสำหรับแก้ปัญหา
  - 3.3 พัฒนาแผนการปฏิบัติเพื่อใช้ในการดำเนินงานต่อไป

3.4 ประเมินผลของการประเมินความต้องการจำเป็น

3.5 รายงานผลการประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2549) ได้สังเคราะห์ขั้นตอนในการประเมินความต้องการจำเป็นโดยการ
 แจงนับ สรุปได้ดังนี้

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น
2. การกำหนดคำถามและขอบเขตของการประเมินความต้องการจำเป็น
3. กำหนดการประเมินความต้องการจำเป็น
  - 3.1 การกำหนดกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง
  - 3.2 การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล
  - 3.3 การกำหนดเครื่องมือเก็บข้อมูล
  - 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
  - 3.5 การจัดทำรายงาน
  - 3.6 การใช้ผลประเมิน

ประเภทของวิธีการที่ใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้แบ่งประเภทของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น
 จำแนกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นการวิจัยประเภทความต้องการจำเป็นที่ใช้การวิเคราะห์ปฐมมาน
 ได้แก่ การวิจัยสำรวจ การวิจัยอนาคต การวิจัยบรรยาย กลุ่มที่สอง เป็นการวิจัยทุติยมาน เป็นการ
 วิจัยประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้จากการวิเคราะห์ทุติยมาน กลุ่มที่สาม เป็นการวิจัยเพื่อ
 ประเมินงานวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (Meta Evaluation of Needs Assessment
 Research) เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของวิธีการที่ใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น จึงเสนอ
 ลักษณะของวิธีการที่ใช้ในการประเมินความจำเป็นของแต่ละวิธี ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสำรวจ การระบุความต้องการจำเป็นที่ดำเนินการกันส่วนใหญ่ใช้วิธีการสำรวจ
 เรียกว่า การสำรวจความต้องการจำเป็น (Needs Survey) วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่
 การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต เมื่อกำหนดประเด็นวิจัยว่าจะประเมินความต้องการ
 จำเป็นเพื่อจุดมุ่งหมายใด และระบุประเภทของความต้องการจำเป็นได้แล้วจึงทำการออกแบบการ
 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือการวิเคราะห์ข้อมูล
 และการนำเสนอข้อมูล ขั้นตอนสำคัญสำหรับการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสำหรับการวิจัย
 สำรวจ คือ การนิยามความต้องการจำเป็นที่จะใช้นิยามความแตกต่าง (Discrepancy) หรือนิยามการ
 แก้ไขปัญหา (Solution Definition) ซึ่งจะส่งผลต่อการสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้
 ต้องให้ความสำคัญกับการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วย (Needs Prioritization)

2. การใช้แบบสอบถาม วิธีการที่ใช้การเก็บข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการจำเป็น โดยใช้แบบสอบถามสามารถทำได้ทางไปรษณีย์ การสอบถามทางโทรศัพท์ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามถือว่าเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นที่เน้นการศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายขนาดใหญ่และกว้าง และลักษณะของข้อมูลที่ได้เป็นการแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็นตามการรับรู้ของผู้ตอบ ความต้องการจำเป็นที่กำหนดด้วยวิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเป็นความต้องการจำเป็นระดับกลุ่มบุคคลหรือระดับองค์การ ไม่ใช่ระดับบุคคล จุดมุ่งหมายของการสำรวจสามารถนำไปใช้ในการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ แต่ผลการประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้รับจะนำไปใช้กับการพัฒนาการปฏิบัติงานขององค์การมากกว่าการพัฒนารายบุคคล เครื่องมือที่ใช้ในการระบุความต้องการจำเป็นด้วยแบบสอบถามส่วนใหญ่กำหนดรูปแบบการตอบเป็นมาตรฐานค่า ซึ่งมีทั้งรูปแบบการตอบสนองเดี่ยว (Single Response Format) และรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual Response Format) โดยให้กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์ จะให้เป็น

3. การสัมภาษณ์ วิธีการสำรวจด้วยการสัมภาษณ์ เป็นวิธีหนึ่งที่คนส่วนใหญ่นิยมใช้ เช่นเดียวกับแบบสอบถาม เพราะกระบวนการเก็บข้อมูลดำเนินการได้ง่าย ไม่ซับซ้อน แต่จะใช้เวลาในการเก็บข้อมูล เนื่องจากต้องใช้เวลาในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล วิธีการสัมภาษณ์สามารถใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์ แต่ทั้งนี้ต้องเลือกบุคคลที่ให้สัมภาษณ์ให้เป็นผู้ที่เข้าใจสภาพบริบทขององค์การ หรือสถานการณ์ที่ต้องการประเมินความต้องการจำเป็น นอกจากนี้ก็วิจัยต้องมั่นใจในคุณภาพของผู้สัมภาษณ์ว่า มีทักษะความสามารถในการซักถามความจริงจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์

4. กระบวนการกลุ่ม เป็นวิธีการที่สามารถให้คำตอบแบบองค์รวมได้วิธีหนึ่งและสามารถนำไปใช้ได้หลายบริบท สามารถปฏิบัติได้ง่าย ใช้เวลาไม่มากนัก เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินความต้องการจำเป็น หลักการที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้กระบวนการกลุ่ม คือ การทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน อันจะส่งผลต่อการนำผลการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นไปใช้ประโยชน์

5. การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Technique : FGT) เป็นวิธีการหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์กลุ่มในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการฟังและการเรียนรู้จากกลุ่มผู้เข้าประชุม วิธีเก็บข้อมูลแบบนี้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมและผู้ดำเนินการมีปฏิสัมพันธ์โดยการเผชิญหน้ากัน ทำให้เกิดพลวัตของกลุ่ม เพื่อไปกระตุ้นความคิดเห็นของตนเองและความคิดเห็นของผู้อื่นออกมาอย่างเปิดเผยและจริงใจในขณะดำเนินการ ทำให้ได้ข้อมูลที่มีความละเอียด ลึกซึ้ง ลุ่มลึก และมีแง่มุมต่าง ๆ ของความคิดและประสบการณ์ของคนในกลุ่ม สามารถดำเนินการได้รวดเร็ว ประหยัดเวลา

กระบวนการกลุ่มจะทำให้เกิดการสื่อสารกันภายในกลุ่มระหว่างสมาชิกผู้เข้าร่วมกับผู้ดำเนินการอภิปราย และระหว่างสมาชิกด้วยกันเอง สามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการกำหนดปัญหา การวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติและการประเมินผล การสนทนากลุ่มเริ่มด้วยการชี้แจงจุดมุ่งหมาย การเตรียมคำถามสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มจากคำถามทั่วไปจนถึงคำถามเจาะลึก ใช้คำถามง่าย ไม่ลำเอียงแต่เจาะจง การกำหนดและเลือกผู้เข้าร่วมกระบวนการที่มีภูมิหลังคล้ายกัน การเตรียมสถานที่ประชุมที่มีความเงียบ บทบาทของผู้ดำเนินการสนทนา คือต้องเป็นผู้ฟังที่ดีไม่เข้าไปมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นกับสมาชิกอื่น หลังจากได้ข้อมูลแล้วก็ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยกำหนดคำสำคัญ จัดกลุ่มข้อความที่เป็นประเด็นหลัก จัดกลุ่มคำตอบที่เป็นกลาง คำตอบทางลบ คำตอบทางบวก และข้อเสนอแนะ แปลความหมาย ในการรายงานผลจะมีทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น จำนวนผู้เห็นด้วย และข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสะท้อนความรู้สึก อารมณ์ ประเด็นสำคัญ คือ ต้องระวังเรื่องการเก็บรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล ไม่ควรระบุว่าความคิดเห็นที่นำเสนอเป็นความเห็นหรือคำพูดของใคร

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2550) ได้เสนอเทคนิคที่ใช้ในการประเมินความต้องการจำเป็น อาจสรุปได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. เทคนิคที่ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็น การสำรวจความต้องการจำเป็นเป็นการระบุหรือแยกแยะว่าความต้องการจำเป็นอะไรเกิดขึ้นบ้าง โดยการสำรวจความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นหรือการสำรวจสภาพปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับว่าความต้องการจำเป็นนั้น ๆ เป็นความต้องการจำเป็นประเภทใด วิธีที่ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็นมีหลายวิธี ทั้งวิธีการเชิงสำรวจกระบวนการกลุ่ม และเทคนิคเชิงอนาคต ดังนี้

1. วิธีการเชิงสำรวจ เช่น สำรวจโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต การค้นคว้าจากเอกสาร การทดสอบ การวิเคราะห์งาน เทคนิคเหตุการณ์วิกฤต เป็นต้น

กระบวนการกลุ่ม เช่น กลุ่มควบคุมคุณภาพ (Quality Control) กลุ่มสมมติ (Nominal Group Technique) อาศรมความคิด (Community Forum) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) การระดมสมอง (Brainstorming) ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เดคัม (DACUM) การสร้างแผนที่โนทัศน์ (Concept Mapping) เป็นต้น

เทคนิคเชิงอนาคต ได้แก่ เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) วิชาภาพอนาคต (Scenarios) เทคนิควงล้ออนาคต (Future Wheel) และการศึกษาแนวโน้ม (Trend Studies) เป็นต้น โดยรายละเอียดของแต่ละวิธี ดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม การสำรวจความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นวิธีที่คุ้นเคยและประหยัด สามารถรวบรวมข้อมูลจากคนจำนวนมาก ๆ ได้ การคำนวณค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ทำได้ง่าย ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ เพราะไม่ต้องเผชิญหน้ากับผู้เก็บข้อมูล การใช้

แบบสอบถามอาจจำแนกได้หลายประเภทตามวัตถุประสงค์ของการใช้ เช่น แบบสอบถามที่มีรูปแบบการตอบที่แตกต่างกัน ได้แก่ การตอบแบบเดี่ยว และการตอบแบบพหุ เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการสำรวจความต้องการจำเป็นที่ง่าย อาศัยการเผชิญหน้าโต้ตอบระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ ทำให้เห็นบุคลิก ท่าทาง ตลอดจนความรู้สึกริคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์สามารถถามถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน รวมถึงแนวทางแก้ไขปัญหา ทำให้ทราบถึงความต้องการจำเป็นของบุคคลเหล่านั้น การสัมภาษณ์ใช้รวบรวมข้อมูลได้จากผู้ให้ข้อมูลทุกระดับแม้จะอ่านเขียนไม่ได้ เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการใช้คำถามมีความยืดหยุ่นสูง แต่การสัมภาษณ์ต้องใช้เวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูง หากต้องสัมภาษณ์บุคคลเป็นจำนวนมากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ยากในการลงสรุปผล เพราะมาจากบุคคลที่หลากหลาย มีความแตกต่างกันทางความคิด วิธีการสัมภาษณ์อาจกระทำได้อีกวิธี เช่น

2.1 วิธีสัมภาษณ์แบบอิสระ โดยปล่อยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ ทำให้ได้ข้อมูลจำนวนมาก แต่ค่อนข้างยากในการรวบรวมข้อมูล

2.2 วิธีสัมภาษณ์แบบกำหนดแนวทางข้อคำถามไว้ล่วงหน้า ทำให้ได้ข้อมูลตรงตามความต้องการของผู้สัมภาษณ์แต่อาจไม่ได้ข้อมูลที่มีความสำคัญ

3. การสังเกต เป็นวิธีการสำรวจความต้องการจำเป็นที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคล จดบันทึกพฤติกรรมลงในเครื่องมือที่สร้างขึ้น เช่น แบบวัดความถี่ของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม แบบตรวจสอบพฤติกรรมในการทำงาน ประเภทของการสังเกตสามารถแบ่งได้หลายประเภทตามเกณฑ์ต่อไปนี้

3.1 แบ่งตามการใช้เครื่องมือ ได้แก่ การสังเกตอย่างมีโครงสร้าง และการสังเกตอย่างไม่มีโครงสร้าง

3.2 แบ่งตามบทบาทของผู้สังเกต ได้แก่ การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม

4. การค้นคว้าจากเอกสาร เป็นวิธีการสำรวจที่ศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ เช่น รายงานการประชุม บันทึก เอกสาร และหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรต่าง ๆ เช่น นโยบายองค์กร รายงานประจำปี บันทึกรายงานการประชุม ประวัติพนักงาน เป็นต้น เอกสารเหล่านี้จะให้ข้อมูลใน 3 ลักษณะคือ

4.1 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ได้แก่ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ภาระหน้าที่ โครงสร้าง นโยบาย แผนงาน ระเบียบปฏิบัติงาน ตลอดจนจำนวนบุคลากรและทรัพยากรอื่น

4.2 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร ได้แก่ ปัญหาของผู้ปฏิบัติงานด้าน

การเข้า - ออกงาน การขาดงาน อุบัติเหตุจากการทำงาน ข้อร้องทุกข์ การพิจารณาความดีความชอบ เป็นต้น

4.3 สิ่งที่เกี่ยวข้องกับงานและสายทางเดินของงาน ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่งานที่เกี่ยวข้องกับการขึ้น - ลง ของผลงาน ค่าใช้จ่ายในการผลิต ความสิ้นเปลือง เป็นต้น ในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรระดับประเทศจะต้องมีการวิเคราะห์ตัวหลักสูตรเดิมเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรที่ใช้ยังมีอะไรที่บกพร่องล้าสมัย ผลจากการวิเคราะห์จะเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการพัฒนาหลักสูตรใหม่ นอกจากนี้ก็ต้องวิเคราะห์ข้อมูล หรือประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ได้แก่ จำนวนผู้เรียนทั้งหมด จำนวนผู้เรียนแจกแจกตามเพศและอายุแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น หรือลดลงอัตราการมาเรียน อัตราการลาออกกลางคัน อัตราการเรียนต่ออัตราของผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาในแต่ละปี คะแนนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ได้จากการค้นคว้าเอกสาร ซึ่งเป็นรายงานการศึกษาของหน่วยราชการรายงานของโรงเรียน

5. การทดสอบ เป็นวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการวัดความสามารถ ความถนัด ความสนใจของบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงาน ทำให้ทราบความต้องการจำเป็นที่ชัดเจนในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ เช่น การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน สำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรมชนบท จะต้องประเมินความต้องการจำเป็นโดยใช้แบบทดสอบความรู้เรื่องการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของพ่อแม่ในชุมชนว่ามีเพียงพอถูกต้องแล้วหรือไม่ หรือการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษาผู้สร้างหลักสูตร จะต้องประเมินความต้องการจำเป็นโดยศึกษาว่าครูประถมศึกษามีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ถูกต้องเพียงพอหรือไม่ ก็ต้องสร้างแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์สำหรับครูประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ทดสอบมีหลายประเภท เช่น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ แบบทดสอบความถนัด แบบทดสอบบุคลิกภาพ แบบทดสอบการปฏิบัติงาน เป็นต้น

6. การวิเคราะห์งาน เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมและกิจกรรมในการทำงาน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

6.1 ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์กร

6.2 ระบุตำแหน่งงานที่จะวิเคราะห์

6.3 เก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งอาจใช้เทคนิคการสังเกต การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบบันทึก การปฏิบัติงานการทดลองลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง และการใช้วิธีผสมผสาน

6.4 วิเคราะห์งานซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลออกมา 2 ส่วน คือ คำอธิบายงาน (Job Description) และคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน

7. เทคนิคเหตุการณ์วิกฤต (CIT) ใช้กับผู้ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานในการอธิบายถึงเหตุการณ์วิกฤตของงานที่เกิดขึ้นว่าปฏิบัติได้มีประสิทธิภาพหรือไม่มีประสิทธิภาพ ในการอธิบายถึงเหตุการณ์นั้นจะใช้การสอบถามเพื่อให้บุคคลอธิบายว่ามีอะไรที่จะนำไปสู่สิ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำ ซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมภายใต้ความสามารถของการควบคุม เช่น การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพด้านการสอนให้แก่ครูประถมศึกษา อาจประเมินความต้องการจำเป็นโดยให้ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์เขียนบรรยายพฤติกรรมการสอนหรือสมรรถภาพด้านการสอนของครูที่ผู้บริหาร/ศึกษานิเทศก์ประทับใจและ และไม่ประทับใจออกมา เพื่อกำหนดเป็นสมรรถภาพด้านการสอนสำหรับหลักสูตรฝึกอบรมครูต่อไป

8. กลุ่มควบคุมคุณภาพ เป็นวิธีการหาความต้องการจำเป็น โดยมีหลักการว่าผู้ที่ปฏิบัติงานได้ดีที่สุด กลุ่มควบคุมคุณภาพมีขั้นตอนของการดำเนินงานโดยใช้กลุ่มพนักงานประมาณ 10 คน ที่มีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มโดยรวมกันระบุปัญหาในการทำงานวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นทุกสัปดาห์ ๆ ละ 1 ครั้ง โดยกลุ่มพนักงานจะเลือกปัญหาขึ้นมาวิเคราะห์จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นร่วมกันหาสาเหตุของปัญหา แล้วเชิญผู้เชี่ยวชาญเข้าร่วมแนะนำวิธีการในการแก้ปัญหาจนได้ข้อสรุปของการแก้ปัญหา ข้อดีของเทคนิคนี้ คือ ข้อมูลที่ได้สามารถแก้ไขปัญหาในการทำงานได้ตรงจุด และช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในองค์กร ข้อจำกัดของเทคนิคนี้คือ ผู้นำกลุ่มต้องมีความสามารถในกระบวนการสูง ผู้เข้าร่วมกระบวนการควรมีทักษะในการวัดผลที่ดี การกำหนดและการวิเคราะห์ปัญหาอาจทำให้หลักสูตรได้ชัดเจน ปัญหาที่ใช้ในการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคนี้ไม่ควรมีความซับซ้อนมากเกินไป

9. เทคนิคกลุ่มสมมติ (Nominal Group technique) เป็นเทคนิคที่พัฒนาขึ้นโดย Andre L. Delbecq และ Andrew H. Van Deven ใน ค.ศ. 1968 มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมแนวความคิดที่หลากหลายในเวลาอันสั้น ใช้การประชุมแบบมีโครงสร้างให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มประมาณ 7 - 10 คน เขียนแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคำถามที่ชัดเจน นำความคิดเห็นเหล่านั้นเข้าสู่กลุ่มเพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนและทำความเข้าใจในความคิดเห็นของแต่ละบุคคล แล้วลงมติโดยการประเมินค่า (Rating) หรือจัดเรียงลำดับความสำคัญ ส่วนจะตัดสินใจเลือกใช้วิธีใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับว่ามีความคิดที่ต้องการหาฉันทามติจำนวนมากหรือน้อย ถ้ามีจำนวนน้อยเพียงไม่กี่ข้อวิธีที่เหมาะสมก็คือ วิธีจัดเรียงลำดับความสำคัญ แต่ถ้ามีจำนวนมากหรืออาจจะมากกว่า 10 ข้อ วิธีการที่เหมาะสมคือวิธีประเมินค่า ส่วนใหญ่จะนำเทคนิคกลุ่มสมมติไปใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อระบุจำแนกหรือจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

10. อาศรมความคิด เป็นเทคนิควิธีการที่ดีวิธีหนึ่งสำหรับการประเมินความต้องการจำเป็นเหมาะสมสำหรับกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างมาก ประมาณ 50 คน การใช้อาศรมความคิดสามารถใช้ใน

กระบวนการสำรวจความต้องการในขั้นก่อนการประเมินจุดดีของเทคนิคนี้ คือการกำหนดเป้าหมาย และทำให้ได้ความคิดที่หลากหลาย

11. การสนทนากลุ่ม เป็นกระบวนการกลุ่มที่เคยนำมาใช้โดยนักการตลาดเพื่อ ประเมินผลผลิตและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาด และต่อมาถูกนำมาใช้ด้านการให้บริการทางสังคม การสนทนากลุ่มทำให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกในประเด็นที่ต้องการ โดยมีผู้ดำเนินการ เป็นผู้กระตุ้น ความคิดของผู้ร่วมสนทนา เหมาะสำหรับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก 8 – 12 คน ผลที่ได้จากการสนทนา กลุ่มคือ ความคิดและแนวทางหรือประเด็นปัญหาความต้องการที่หลากหลายซึ่งผ่านการกลั่นกรอง อภิปรายกลุ่ม

12. การระดมสมอง เป็นวิธีการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีสร้างสรรค์ต่อเรื่องใด เรื่องหนึ่ง โดยไม่มีการประเมินคุณค่าของความคิดเห็นโดยสมาชิกในกลุ่ม หลักการอยู่ที่ให้สมาชิกใน กลุ่มได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับหัวข้อที่จะอภิปรายทุกคน โดยไม่คำนึงว่าจะถูกต้องหรือไม่ ต่อเมื่อได้ระดมสะสมความคิดเห็นไว้เป็นจำนวนมากแล้วจึงมาอภิปรายเลือกเฟ้นกันต่อไป ตามกลุ่มที่ เห็นว่าดีและเหมาะสม เช่น คณะทำงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรอาจใช้วิธีการประชุม ระดมความคิดเห็นหรือระดมสมองในเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการต่าง ๆ

13. ประชาพิจารณ์ เป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนจากกลุ่มตัวอย่างเป็น การสำรวจเกี่ยวกับการเมือง สังคม เศรษฐกิจ สภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ในการดำรงชีวิตของ ประชาชนเพื่อหยั่งความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินกิจกรรมหลักสูตรหรือโครงการต่าง ๆ

14. เทคนิคเดคัม (Developing A Curriculum : DACUM) เป็นกระบวนการกลุ่มที่มี ขนาดเล็ก ประมาณ 8-12 คน ที่ใช้ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้อภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยมีหลักการที่ สำคัญ คือผู้ที่ปฏิบัติงานย่อมมีความเชี่ยวชาญในงานนั้นมากที่สุด กระบวนการที่สำคัญของเทคนิคนี้มี 3 ขั้นตอนหลัก คือ การระดมสมองการอภิปรายแสดงความคิดเห็นและการหาฉันทมติจากผู้เข้าร่วม กระบวนการกลุ่ม โดยระบุความจำเป็นของงานที่มีความสำคัญลงบนแผนภูมิเดคัม จัดลำดับ ความสำคัญของงานภายในแผนภูมิ เทคนิคเดคัมเป็นเทคนิคที่ช่วยให้มองเห็นภาพและทิศทางของการ ดำเนินงานได้ชัดเจนและเป็นเทคนิคที่ช่วยประหยัดเวลา และงบประมาณในการดำเนินการจัดจำกัด ของเทคนิคอยู่ที่การวิเคราะห์งานไม่ค่อยได้รายละเอียดเท่ากับกระบวนการอื่น รวมทั้งผู้นำกลุ่มต้องมึ ความสามารถในการสูง

15. การสร้างแผนที่มโนทัศน์ หมายถึง กระบวนการสร้างมโนทัศน์เชิงโครงสร้าง อย่างเป็นระบบจากกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สนใจ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบสเกลพหุมิติ (Multidimensional Scaling) หรือ MDS และการวิเคราะห์กลุ่มแบบลำดับชั้น (Hierarchical Analysis) หรือ CA วิเคราะห์จัดกลุ่มความคิดของทุกคนและแสดงออกมาเป็นภาพบนแผนที่เรียกว่า แผนที่มโนทัศน์ กระบวนการสร้างแผนที่มโนทัศน์มีหลักการดังนี้ 1) เน้นการมีส่วนร่วม 2) ใช้หลักการ

อนุমান 3) ทุกขั้นตอนมีความต่อเนื่องตามหลักของเหตุผล 4) แสดงออกมาให้เห็นได้เป็นภาพที่เรียกว่า แผนที่มีโนทัศน์ ซึ่งง่ายต่อการนำเสนอและการทำความเข้าใจ

16. เทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการหาความต้องการจำเป็นโดยใช้การระดมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยไม่เปิดเผยชื่อและไม่มีการเผชิญหน้าอย่างเป็นระบบเพื่อทำนายเหตุการณ์หรือความเป็นไปได้ในอนาคตโดยอาศัยฉันทมติ (Consensus) จากผู้เชี่ยวชาญ ข้อเสนอจากฉันทมติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ จึงเป็นข้อสรุปที่ปราศจากการครอบงำทางความคิดที่เกิดจากการตอบแบบสอบถามประมาณ 2-4 รอบ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญสามารถทบทวนคำตอบและมีโอกาสถกเถียงความคิดของตนอย่างรอบคอบ ข้อจำกัดของเทคนิคนี้คือ ผู้เชี่ยวชาญอาจไม่รู้สภาพที่แท้จริงขององค์กร การตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญหลายรอบ ทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความเบื่อหน่าย การสร้างความเข้าใจในประเด็นปัญหาให้ตรงกันและการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมในกระบวนการที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นจริงทำได้ยาก

17. วิธินายภาพอนาคต เป็นการสำรวจความเป็นไปได้ในอนาคตจากจินตนาการ ซึ่งเป็นภาพของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การฉายภาพอนาคตเป็นการจินตนาการภาพเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตบนพื้นฐานของข้อมูล ซึ่งผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตจะทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในปัจจุบัน คือถ้าการตัดสินใจนั้นจะทำให้ผลที่เกิดขึ้นในอนาคตก็ทำให้เลือกที่จะทำเช่นนั้น แต่ถ้าผลที่เกิดขึ้นไม่ดีก็จะหลีกเลี่ยงการกระทำเช่นนั้น

18. การศึกษาแนวโน้ม คือการศึกษาข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจการเมือง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ต่าง ๆ เพื่อศึกษาว่าตัวแปรเหล่านั้นมีผลต่อการพยากรณ์ สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้แค่ไหนเพียงใด ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากตำราซึ่งบรรยายเหตุการณ์ปัจจุบันหรือสภาพการณ์เหล่านั้นที่เกิดในช่วงเวลาต่างๆ กันกับในอดีต นำข้อมูลมาศึกษาเปรียบเทียบ ใช้เทคนิคการวิจัยพยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาแนวโน้มมีความจำเป็นต่อการวางแผนการศึกษาและการเตรียมแก้ปัญหอันเกิดจากอัตราการเพิ่มของประชากร เป็นต้น

19. เทคนิควงล้ออนาคต เป็นเทคนิคที่ใช้ในการพยากรณ์แนวโน้มของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยพิจารณาจากสิ่งที่คิดว่าเป็นปัญหาหรือสิ่งที่เป็นแนวทางแก้ไขเพื่อพิจารณาว่าเมื่อเกิดปัญหานี้แล้วจะมีผลกระทบต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการแสวงหาทางเลือกที่เหมาะสมต่อไป

20. เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุของความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุเป็นขั้นตอนสำคัญระหว่างวิเคราะห์ข้อมูลกับการพิจารณาแนวทางที่เป็นไปได้ในการวางแผนหรือพัฒนาหลักสูตร ทำให้สามารถพิจารณาเลือกแนวทางในการวางแผนหรือการพัฒนาหลักสูตรได้ดีขึ้น วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุมีหลายวิธี ส่วนใหญ่จะใช้เทคนิคกระบวนการกลุ่ม เนื่องจากเป็นวิธีการที่ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ และมีความยืดหยุ่นในการเก็บรวบรวมข้อมูลสูง นอกจากนี้พลวัตรของกลุ่มยัง

ช่วยให้ได้ข้อมูลที่มีลักษณะหลากหลายและละเอียดมากขึ้น ด้วยวิธีการวิเคราะห์สาเหตุที่ใช้กระบวนการกลุ่มช่วยในการวิเคราะห์ ได้แก่ เทคนิคการวิเคราะห์แบบฟอล์ททรี (Fault Tree Analysis) การวิเคราะห์แผนภูมิก้างปลา (Fish boning Technique) การวิเคราะห์สาเหตุและผลที่ตามมา (Cause and Consequence Analysis) ซึ่งรายละเอียดของแต่ละเทคนิคมีดังนี้

1. การวิเคราะห์แบบฟอล์ททรี เป็นเทคนิคการวิเคราะห์สาเหตุโดยใช้แผนภาพที่เริ่มต้นด้วยเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ และจะมีสาเหตุของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์คือออกเป็นกิ่งก้านเหมือนต้นไม้ ซึ่งการวิเคราะห์สาเหตุนี้จะทำเป็นลำดับขั้น โดยสามารถพิจารณาสาเหตุจากค่าความน่าจะเป็นลำดับขั้นโดยทั่วไปจะใช้การวิเคราะห์แบบฟอล์ททรีได้ไม่ต่ำกว่า 50 สาเหตุ การวิเคราะห์แบบฟอล์ททรีเป็นเทคนิคที่ใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในเรื่องที่ต้องการนำมาวิเคราะห์สาเหตุผลที่ได้จากเทคนิคนี้คือ สาเหตุเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์

2. การวิเคราะห์แผนภูมิก้างปลา เป็นเทคนิคที่ใช้ระบุสาเหตุของความต้องการจำเป็นที่เป็นอยู่โดยใช้แผนภูมิที่มีลักษณะเป็นก้างปลา ส่วนหัวจะเป็นความต้องการจำเป็นหรือปัญหาแล้ววิเคราะห์สาเหตุใหญ่ของความต้องการจำเป็นหรือปัญหานั้น ๆ และเขียนแสดงเป็นเส้นเหมือนก้างปลา แต่ละสาเหตุใหญ่ ๆ ก็จะมีแขนงของสาเหตุย่อย ๆ เทคนิคนี้จะทำให้สมาชิกทุกฝ่ายรู้สึกว่ามันมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นโดยให้สมาชิกประมาณ 10-12 คน

3. การวิเคราะห์สาเหตุและผลที่ตามมา เป็นเทคนิคที่ใช้กลุ่มและใช้การอภิปราย เช่นเดียวกับการระดมสมอง แต่มีขั้นตอนที่เป็นระบบและยากกว่าเล็กน้อย โดยจะมีกรอบในการให้กลุ่มช่วยระบุความต้องการจำเป็นสาเหตุและผล ความยากง่ายในการแก้ไขความต้องการจำเป็นนั้น ๆ ทำให้ได้ข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจแก้ไขความต้องการจำเป็นที่ตรงประเด็นและมีความชัดเจนขึ้น แต่ก็มีข้อจำกัดเนื่องจากการระบุความต้องการจำเป็นครั้งละหลาย ๆ ความต้องการจำเป็นทำให้สามารถระบุสาเหตุและผลของความต้องการจำเป็นต่าง ๆ ได้น้อย และไม่ได้แสดงถึงความสัมพันธ์หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้

เทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น การจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการจำเป็นเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการประเมินความต้องการจำเป็น ซึ่งจะทำให้การประเมินมีความสมบูรณ์ได้ผลนำไปใช้ในการวางแผนปฏิบัติการต่อไปได้ ในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจะต้องพิจารณาทั้งด้านความเที่ยงตรงหรือความตรง (Validity) และความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง (Reliability) และต้องมีการตรวจสอบคุณภาพด้วยการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่ได้จากการประเมินความต้องการจำเป็น มีหลายวิธี แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้ดังนี้

1. การจัดจากข้อมูลที่มีการตอบสนองเดียว (single response) เป็นการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากชุดของความต้องการจำเป็นหรือข้อรายการ

หลาย ๆ ข้อที่ได้มาจากแบบสอบถามของผู้ประเมินซึ่งในแต่ละข้อคำถามจะมีคำตอบให้ตอบเพียงส่วนเดียว หลังจากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาจัดเรียงลำดับตามความสำคัญจากความสำคัญมากไปสู่ความสำคัญน้อยหรือจากความสำคัญน้อยไปสู่ความสำคัญมากก็ได้ วิธีการจัดเรียงลำดับข้อมูลประเภทนี้ ได้แก่

1.1 การจัดอันดับ (Ranking) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ง่ายและนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุด โดยการให้เปรียบเทียบความสำคัญของข้อรายการแล้วให้หมายเลขตามความสำคัญของข้อนั้นๆ ซึ่งมีรูปแบบคำสั่งที่ใช้อยู่หลายแบบ เช่น ให้เลือกข้อรายการที่มีความสำคัญมากที่สุด ให้เรียงอันดับข้อรายการตามความสำคัญที่ควรได้รับการแก้ไขมา 3 อันดับ (อาจจะเป็น 4, 5, 6, 7 ... อันดับ) หรือให้เรียงข้อรายการตามอันดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (เรียงหมดทุกข้อรายการ) เป็นต้น จากนั้นนำผลการจัดเรียงลำดับของทุกคนมานับคะแนนความถี่ของลำดับความสำคัญในแต่ละข้อรายการแล้วจัดความต้องการจำเป็นตามลำดับ

1.2 การประมาณค่าตามสเกล (Rating by Scales) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ได้รับคามนิยมแพร่หลาย ในการวัดทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์ เพราะเข้าใจได้ง่ายได้ซับซ้อน ส่วนมากใช้มาตรประมาณค่าของลิเคิร์ท (Likert Scale) ชนิด 5 ระดับ โดยให้ผู้ประเมินกำหนดน้ำหนักความสำคัญของความต้องการจำเป็นในแต่ละข้อ แล้วนำมาคำนวณเป็นค่าเฉลี่ย จากนั้นนำค่าเฉลี่ยไปจัดเรียงลำดับของความต้องการจำเป็น

1.3 การจัดเรียงบัตรรายการ (Card Sort) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยใช้การเรียงบัตรรายการตามความสำคัญของข้อรายการทำให้ผู้ประเมินเกิดความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ซึ่งได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในการวัดทางจิตวิทยา เช่น การจัดเรียงบัตรอาชีพ (Vocational Card Sort) ที่สนใจ เป็นต้น วิธีการคือจัดเรียงบัตรรายการตามลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น แล้วนับความถี่ของอันดับที่ใน แต่ละความต้องการจำเป็น จากนั้นนำมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

1.4 การให้น้ำหนักคะแนนรายคู่ (Paired – Weighting Procedures : PWP) เป็นวิธีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นโดยการเปรียบเทียบความสำคัญและให้น้ำหนักคะแนนรายข้อทีละคู่ เลือกข้อรายการที่มีความสำคัญกว่าในคู่นั้น จากนั้นมีการนับความถี่ในการเลือกความต้องการจำเป็นในแต่ละข้อรายการ แล้วนำไปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

1.5 มาตรการประมาณขนาด (Magnitude Estimation Scaling : MES) เป็นกระบวนการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้การเปรียบเทียบระหว่างข้อรายการทั้งหมดกับข้อเกณฑ์ ซึ่งกำหนดน้ำหนักคะแนนไว้แล้ว แล้วให้น้ำหนักคะแนนที่แสดงถึง

ความสำคัญของความต้องการจำเป็นนั้น ๆ เมื่อเทียบกับข้อรายการเกณฑ์ นำน้ำหนักคะแนนที่ได้มาคำนวณ แล้วนำไปจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น

2. การจัดจากข้อมูลหลายชุด (Multiple Data Sets) เป็นการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยการนำคำตอบที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่มีสองส่วนในแต่ละข้อคำถามมาเปรียบเทียบกันแล้ว จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามคะแนนที่คำนวณได้ ถ้าความต้องการจำเป็นข้อใดมีค่าผลต่างสูงที่สุด แสดงว่าข้อนั้นมีค่าสำคัญสูงที่สุด ซึ่งวิธีการนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องนั้นเป็นประจำ หรือมีความรู้เกี่ยวกับการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นบ้าง โดยสรุปเทคนิคการประเมินความต้องการจำเป็นของหลักสูตร ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เทคนิคที่ใช้ในการสำรวจความต้องการจำเป็น เทคนิคที่ใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุและเทคนิคที่ใช้ในการจัดเรียงลำดับความสำคัญนั้น การใช้เทคนิคเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดจึงขึ้นอยู่กับเลือกใช้ที่เหมาะสมกับกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นในแต่ละขั้นตอน

การจัดลำดับความสำคัญของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น

สุวิมล ว่องวานิช (2550) ได้เสนอการจัดลำดับความสำคัญ (Priority Setting) ของการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ว่าเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการระบุความต้องการจำเป็น การวิเคราะห์สาเหตุและการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งจะทำให้การประเมินความต้องการจำเป็นมีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้วิเคราะห์หาสาเหตุและวิธีการแก้ไขต่อไป การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น เป็นการศึกษาวเคราะห์ความต้องการจำเป็นแต่ละประเด็น จากนั้นนำความต้องการจำเป็นมาจัดลำดับ (Sort) ตั้งแต่ความสำคัญมากไปหาน้อย การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ควรจะใช้วิธีการหลาย ๆ แบบ วิธีการที่ดีควรจะเป็นวิธีการเชิงระบบ สามารถเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นทั้งในระยะยาวและระยะสั้น เทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นสำหรับรูปแบบการตอบสนองแบบเดี่ยว และรูปแบบการตอบสนองแบบคู่ ทุกวิธีมีการดำเนินการคล้ายคลึงกัน ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการสำคัญ คือ การให้คะแนนความสำคัญตามวิธีการที่กำหนด การจัดเรียงลำดับตามความสำคัญ และการสรุปผลการจัดลำดับความสำคัญ เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองแบบเดี่ยวมีวิธีการจัดลำดับ 4 วิธี ได้แก่ วิธีการจัดเรียงลำดับตามมัธยฐานสำหรับมาตราแบบกลุ่ม (Category Scales) วิธีการสร้างมาตราประมาณช่วงขนาด (Magnitude Estimation Scaling) วิธีการกำหนดน้ำหนักคะแนนรายคู่ (Paired – Weighting Procedure) และวิธีการจัดเรียงลำดับด้วยการ์ด (Card Sort) สำหรับเทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองคู่ มีวิธีการจัดลำดับ 3 วิธี ได้แก่

1. กลุ่มวิธีที่ใช้หลักประเมินความแตกต่าง ประกอบด้วยวิธี Mean Difference Method (MDF) วิธี Priority Needs Index (PNI) วิธี Priority Needs index แบบปรับปรุง (PNI_{modified}) และวิธีการวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis)

2. กลุ่มวิธีใช้หลักการของการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีหลายส่วนประกอบ ประกอบด้วย 2 กลุ่มวิธี ได้แก่ กลุ่มวิธีสถิติเดลหรือเดล-เอ็น (Del-N) และกลุ่มวิธีกำหนดน้ำหนักความต้องการจำเป็น (Weighted Needs Index : WNI) การวิจัยนี้ใช้เทคนิคการจัดลำดับสำหรับข้อมูลแบบการตอบสนองของผู้ใช้วิธี Priority Needs Index แบบปรับปรุง (PNI_{modified}) มาใช้ในการจัดลำดับสูตรที่ใช้ในการคำนวณ คือ $PNI_{modified} = (I-D)/D$ โดย I (Importance) หมายถึงระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด และ D (Degree of Success) หมายถึงระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน ซึ่งในการวิจัยนี้กำหนดความคาดหวัง มีค่าสูงสุดเท่ากับ 5 ส่วนการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงค่าดัชนีจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามากแปลว่ามีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับความสนใจ ต้องพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสามารถดำเนินการบริหารวิชาการให้ประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพตามแนวคิดการพัฒนาย่างยั่งยืนของ OLSP (1996) ได้จะต้องมีการศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนที่พึงประสงค์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้วิธีในการกำหนดกลยุทธ์ 2 วิธี วิธีแรกคือ การวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อนำมาวิเคราะห์จัดลำดับความต้องการจำเป็น และวิธีที่สองคือ การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภาวะคุกคามของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน แล้ว SWOT เพื่อกำหนดกลยุทธ์การบริหารวิชาการที่พึงประสงค์ในการบริหารวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

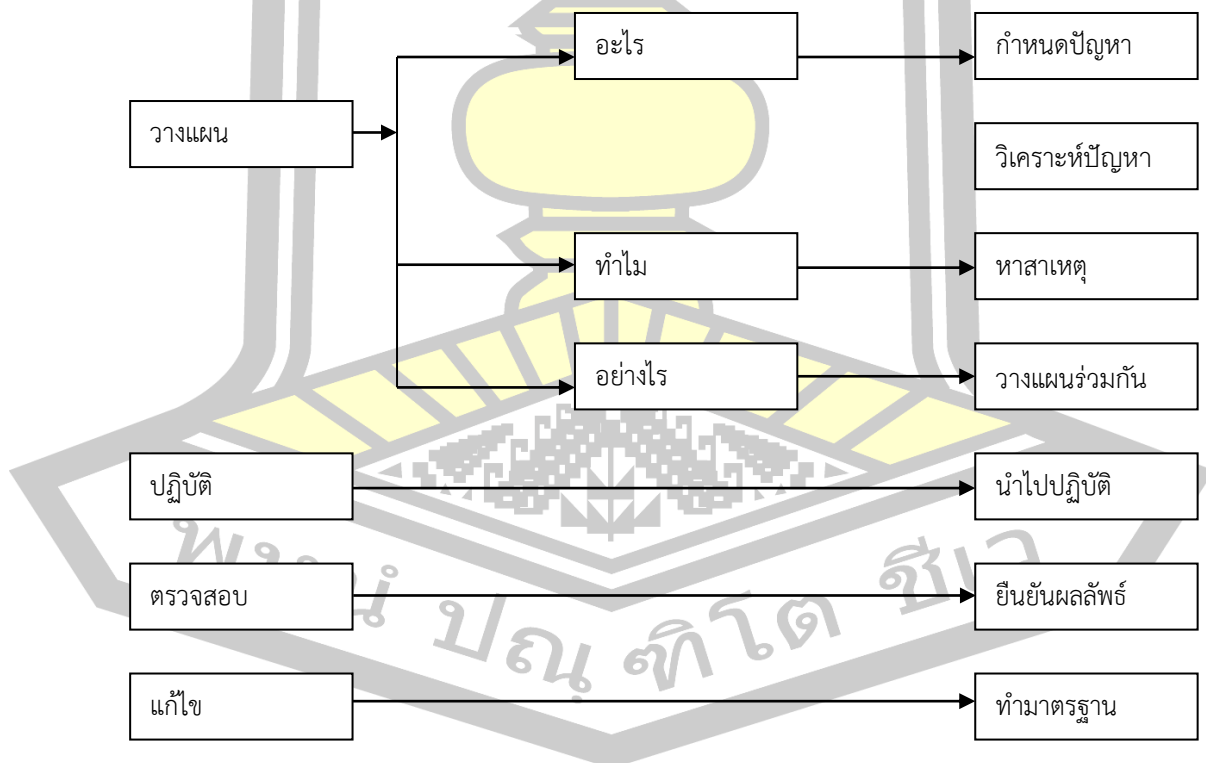
จากการศึกษาเอกสาร ตำรา ข้างต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และนำมาวิเคราะห์หาความต้องการความจำเป็น (Need Assessment) เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

วงจรคุณภาพ PDCA

วงจรเดมมิ่งหรือวงจรควบคุมคุณภาพ PDCA ย่อมาจาก Plan-Do-Check-Act แปลว่า วางแผน - ปฏิบัติ - ตรวจสอบ - ปรับปรุง เป็นวงจรที่มีความเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยตรง วงจรเดมมิ่ง สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542) กล่าวว่า แนวคิดของวงจรมันนี้ ดร.วอลท์เตอร์ชิวฮาร์ท เป็นผู้พัฒนาขึ้นเป็นคนแรกในปี ค.ศ. 1939 และ ดร.เอ็ดวาร์ด เดมมิ่ง เป็นผู้นำมาเผยแพร่ในประเทศไทยเมื่อปี ค.ศ. 1950 จนเป็นที่เผยแพร่หลายในชื่อ วัฏจักรเดมมิ่ง (Deming Cycle) หรือวงจรคุณภาพ หรือวัฏจักรแห่งการบริหารจัดการคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan - P)
- ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติตามแผน (Do - D)
- ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check - C)
- ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (ACT - A)

ภาพประกอบ 4 กระบวนการของ PDCA

ขั้นตอนที่1 การวางแผน (Plan) การวางแผนงานจะช่วยพัฒนาความคิดต่างๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาโดยละเอียดให้พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติ (DO) ประกอบด้วยการทำงาน 3 ระยะ คือ

1. การวางแผนการกำหนดการ
  - การแยกแยะกิจกรรมต่างๆ ที่ต้องการกระทำ
  - กำหนดเวลาที่ต้องใช้ในกิจกรรมแต่ละอย่าง
  - การจัดสรรทรัพยากรต่างๆ
2. การจัดแบบเมทริกซ์(Matrix Management) การจัดแบบนี้ สามารถช่วยดึงเอาผู้เชี่ยวชาญหลายแขนงจากแหล่งต่างๆ มาได้และเป็นวิธีช่วยประสานงานระหว่างฝ่ายต่างๆ
3. การพัฒนาขีดความสามารถในการทำงานของผู้ร่วมงาน
  - ให้ผู้ร่วมงานเข้าใจถึงงานทั้งหมดและทราบเหตุผลที่ต้องกระทำ
  - ให้ผู้ร่วมงานพร้อมในการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสม
  - พัฒนาจิตใจให้รักการร่วมมือกัน

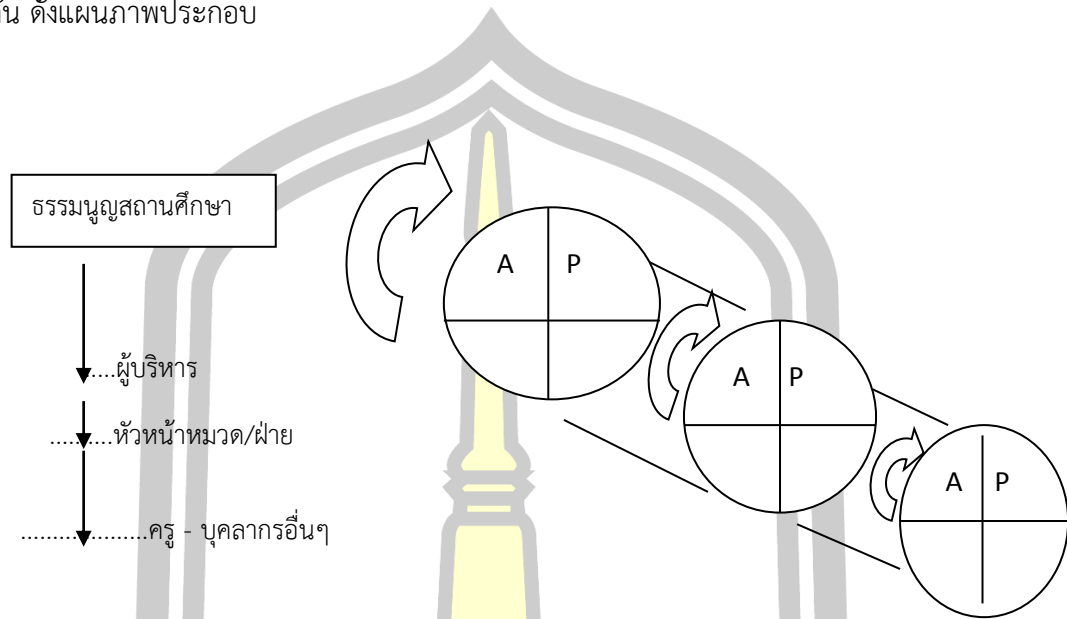
ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ทำให้รู้สภาพการของงานที่เป็นอยู่เปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผนซึ่งประกอบด้วยกระบวนการดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบ
2. รวบรวมข้อมูล
3. พิจารณากระบวนการทำงานเป็นตอนๆ เพื่อแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่ได้รับแต่ละขั้นตอนเปรียบเทียบกับที่ได้วางแผนไว้
4. การรายงาน จัดแสดงผลการประเมินรวมทั้งมาตรการป้องกันความผิดพลาดหรือความล้มเหลว โดยรายงานเป็นทางการอย่างสมบูรณ์ และรายงานแบบย่ออย่างไม่เป็นทางการ

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไข (Act) ผลของการตรวจสอบหากพบว่าเกิดความบกพร่องขึ้นทำให้งานที่ได้ไม่ตรงเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ปฏิบัติตามแก้ไขปัญหาลักษณะที่ค้นพบ ดังนี้

1. ถ้าผลงานเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมาย ต้องแก้ไขที่ต้นเหตุ
2. ถ้าพบความผิดปกติใดๆ ให้สอบสวนค้นหาสาเหตุแล้วทำการป้องกัน เพื่อมิให้ความผิดปกตินั้นเกิดขึ้นซ้ำอีกในการแก้ปัญหาเพื่อให้ผลงานได้มาตรฐานอาจใช้มาตรการดังต่อไปนี้
  - การย้ายนโยบาย
  - การปรับปรุงระบบหรือวิธีการทำงาน
  - การประชุมเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน

นอกจากนี้ยังสามารถแสดงการควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของทุกระบบที่เชื่อมโยงกัน ดังแผนภาพประกอบ

ภาพประกอบ 5 การควบคุมคุณภาพในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ของทุกระดับที่เชื่อมโยงกัน

จากภาพประกอบจะเห็นได้ว่า การควบคุมคุณภาพตามกระบวนการ PDCA จะต้องมีการกระทำในทุกระบบอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดหรือฝ่าย ครูและบุคลากรอื่นๆ และมีการเชื่อมโยงกันจึงจะเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอันจะส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพตามมาด้วย นอกจากนี้ยังต้องการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ควรมีการประเมินตนเองไปพร้อมกันด้วย กล่าวคือในกระบวนการปฏิบัติ หรือ D (Do) ควรจะมีวงจร PDCA หมุนอยู่ด้วยหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือในขณะที่มีการทำงานก็จะมีประเมินตนเองไปพร้อมกันนั่นเอง

สรุป การบริหารงานด้วยวงจรเดมมิง (Deming Cycle) เป็นกระบวนการบริหารคุณภาพที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในองค์กรหรือหน่วยงาน และเพื่อให้องค์กรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การบริหารงานด้วยกระบวนการวงจรเดมมิง จะต้องประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การวางแผน

การวางแผน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรกสุด ของกระบวนการ PDCA เพราะทุกกระบวนการของวงจรเดมมิงเป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากแผนทั้งสิ้น ถ้าในขั้นตอนการวางแผนทำได้ไม่ดี ย่อมจะส่งผลต่อกระบวนการอื่นๆ ที่ตามมา แต่ในทางกลับกันถ้ามีการวางแผนที่ดี กิจกรรมต่างๆ ก็สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ สุจริต คุณธนกุลวงศ์ (2543) กล่าวเกี่ยวกับการวางแผนว่า ในการวางแผนควรกำหนดวิธีการต่างๆ ที่ใช้เพื่อการตรวจสอบว่าแผนดังกล่าวมีการวางแผนที่ดีและมีการปฏิบัติอย่างถูกต้อง

ความหมายของการวางแผน

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและทัศนะในการวางแผนไว้ ดังนี้

สุรพันธ์ ยนต์ทอง (2533) ได้กล่าวว่า การวางแผนมีความหมาย 3 ลักษณะคือ

1. การแสดงความตั้งใจอย่างกว้างๆ
2. การเตรียมการร่างแผนผัง ซึ่งแสดงสัดส่วนและความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ

ของอาคารและเครื่องจักร

3. การทำโครงสร้างออกแบบหรือวางวิธีการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผนคือ การเตรียมการไว้ล่วงหน้า ทำให้ผู้บริหารมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงาน หรือทำอะไรบางอย่างในอนาคต การวางแผนจึงเป็นการตัดสินใจของผู้บริหารในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ จะทำอะไร (What to do) ทำอย่างไร (How to do) ทำเมื่อใด (When to do) ให้ใครทำ (Who is to do) ต้องการทรัพยากรอะไร (What is needed to do it)

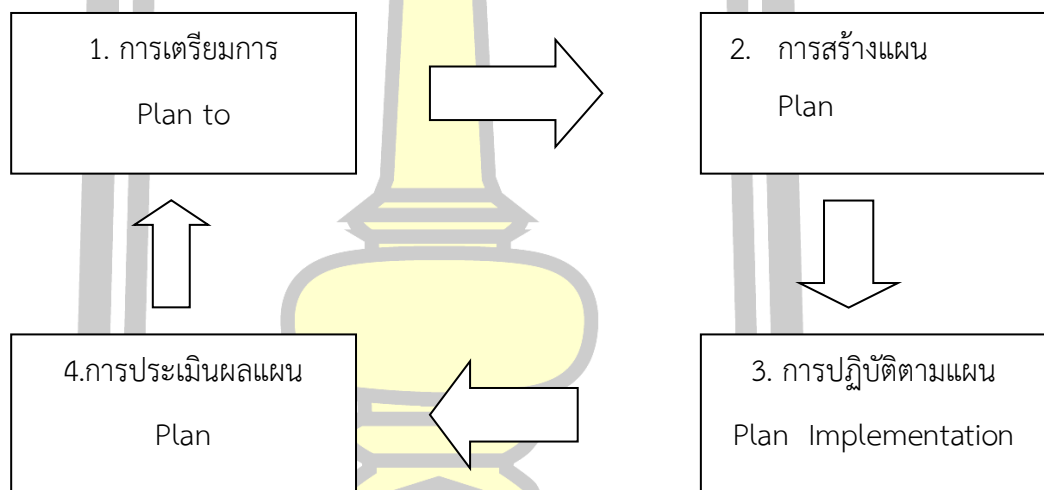
เสนาะ ตีเยาว์ (2544) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการว่าจะทำอย่างไร ให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น เป็นกระบวนการในการเผชิญหน้ากับความไม่แน่นอน โดยการกำหนดการกระทำขึ้นล่วงหน้าเพื่อให้ได้ผลตามที่กำหนดไว้ การวางแผนจะเกี่ยวข้องกัน 2 อย่างคือ จุดหมายปลายทางกับวิธีการเพื่อให้ถึงจุดหมายปลายทางจะทำอะไร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผนเป็นการคิดเตรียมการไว้ล่วงหน้า เพื่อจะทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในการวางแผนจะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และทรัพยากรที่ต้องใช้ เพื่อทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

จากความหมายที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการในการกำหนดการปฏิบัติที่เกี่ยวกับ การประชุมเตรียมการ การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค การกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์และวิธีการ การจัดสรรงบประมาณ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่กำหนด

กระบวนการวางแผน

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538) กล่าวว่า กระบวนการวางแผนสามารถแสดงดังแผนภาพประกอบ

ภาพประกอบ 6 กระบวนการวางแผน

จากแผนภาพอธิบายได้ดังนี้

1. การเตรียมการ หมายถึง การเตรียมการก่อนการวางแผนซึ่งมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้

1.1 นโยบาย และเป้าหมายขององค์กรต้องการอะไร

1.2 วิเคราะห์สภาพการปัจจุบัน งานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนความพร้อม

ในการทำงาน

- 1.3 วัตถุประสงค์และความต้องการสอดคล้องกับนโยบาย และเป้าหมายของ
องค์การหรือไม่
- 1.4 สภาพแวดล้อมปัจจุบัน และโอกาสเอื้ออำนวยให้มากน้อยเพียงใด
- 1.5 ผลสำเร็จที่ต้องการภายในระยะเวลาที่กำหนด
- 1.6 ข้อมูลต่างๆ ที่ต้องการ บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแผนมีใครบ้าง
2. การสร้างแผน หมายถึง การกำหนดแผนที่ต้องการขึ้นมาให้ชัดเจนมีกิจกรรมที่ต้อง
ปฏิบัติดังนี้
- 2.1 มาตรฐานหรือคุณภาพงานที่ต้องปฏิบัติ
- 2.2 มีทางเลือกหรือกิจกรรมอะไรบ้างที่ต้องปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุตามต้องการ
- 2.3 อุปสรรค/ข้อจำกัดที่จะเกิดขึ้นและวิธีการแก้ไขอุปสรรคหรือข้อจำกัดนั้นๆ
- 2.4 ตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกหรือกิจกรรมที่คิดว่าดีที่สุดและเหมาะสมกับ
สถานการณ์
- 2.5 กำหนดขั้นตอนของการปฏิบัติงาน
- 2.6 ทรัพยากรที่ต้องการเพื่อสนับสนุนการทำงานมีอะไรบ้าง
- 2.7 เขียนแผนให้ชัดเจน โดยมีการกำหนดช่วงระยะเวลาเริ่มต้นสิ้นสุดและ
ผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรม
3. การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การนำแผนที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติมีกิจกรรมที่ต้อง
ปฏิบัติดังนี้
- 3.1 กำหนดที่จะรับผิดชอบในการปฏิบัติและการควบคุมงานแต่ละส่วน
- 3.2 ประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามแผนก่อนที่
จะมีการมอบหมายงานให้รับผิดชอบไปปฏิบัติ
- 3.3 จัดสรรทรัพยากรสนับสนุน การปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ
- 3.4 กำหนดรูปแบบความร่วมมือและการประสานงานกับหน่วยงานอื่น หรือบุคคลที่
เกี่ยวข้องกับแผน
- 3.5 การนิเทศงาน ช่วยเหลือแนะนำในการปฏิบัติงาน
- 3.6 การควบคุมกำกับและติดตามผลการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจจะใช้เทคนิค PPBS, PERT
/CPM หรือ Gantt Chart ช่วยในการควบคุมก็ได้
4. การประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการปฏิบัติงานว่าได้บรรลุเป้าหมายหรือ
วัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ การประเมินผลแผนนี้ เป็นการประเมินผลเพื่อ กลับไปยังขั้นตอนที่ 1
ของกระบวนการวางแผนนั่นเอง สำหรับกิจกรรมที่ต้องการปฏิบัติมีดังนี้
- 4.1 ผลการปฏิบัติงานได้ตามที่ต้องการมากน้อยเพียงใด

4.2 ปัญหาและอุปสรรคที่พบ

4.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผน

4.4 สมควรที่จะมีการทบทวนแผน ปรับแผนหรือไม่

การปฏิบัติตามแผน

การปฏิบัติตามแผนเป็นขั้นตอนที่มีผลต่อเนื่องมาจากการวางแผน กล่าวคือ ขั้นตอนนี้เป็น การนำแผนมาปฏิบัติจริง เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่ได้มีการวางแผนไว้ให้มากที่สุด โดยอยู่ภายใต้กรอบของกิจกรรมของแผนที่ได้เลือกไว้แล้ว ดังที่ อดิศักดิ์ พงษ์พูลผลศักดิ์ (2543) กล่าวว่า หลังจากได้ดำเนินการวางแผนขั้นต่างๆ แล้ว ขั้นต่อไป จะเป็นการปฏิบัติตามแผนเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สาเหตุของแต่ละสาเหตุและวิธีการแก้ไข ปรับปรุงงานที่เลือกมาปฏิบัติ ซึ่งถ้าเป็นงานที่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาของสาเหตุด้วยกลุ่มเองก็ลงมือปฏิบัติ หากไปเกี่ยวกับหลายหน่วยงานก็แจ้งให้ผู้บริหารดำเนินการสั่งการให้หน่วยงานนั้น ร่วมมือแก้ไขประสานงานกันไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ความหมายของการปฏิบัติตามแผน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) ได้กล่าวว่า ความหมายของการปฏิบัติตามแผนไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการที่ประกอบด้วย การควบคุม กำกับ ติดตาม และ นิเทศ เป็นกิจกรรมที่ต้องกำหนดผู้ปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน เป็นระบบซึ่งผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องปฏิบัติอย่างจริงจังตามที่กำหนด

สังัด อุทรานนท์ (2530) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติตามแผนในลักษณะของการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติมี 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. ปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับ
2. ปฏิบัติให้เสร็จออกมาทันตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพสูง
3. ปฏิบัติงานโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ตลอดจนเครื่องใช้ต่างๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล

สุจริต คุณธนกุลวงศ์ (2543) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติตามแผนในลักษณะของความมั่นใจของผู้คุมงานที่มีต่อผู้ปฏิบัติงาน ว่าหลังจากจบการวางแผนแล้วเข้าสู่ขั้นตอนการปฏิบัติงานหรือดำเนินงาน ขั้นตอนต่างๆ ที่เสนอไว้ควรนำไปปฏิบัติเพื่อให้มั่นใจว่ามีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

1. สร้างความมั่นใจว่า ผู้รับผิดชอบดำเนินงาน ตระหนักถึงวัตถุประสงค์ และความจำเป็นของงานอย่างถ่องแท้
2. ให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานตามแผน รับรู้เนื้อหาในแผนอย่างถ่องแท้
3. จัดให้มีการศึกษาหรือฝึกอบรมเพื่อดำเนินงานตามแผน
4. จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นตามที่กำหนด และเมื่อต้องการ

สรุปได้ว่า การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การดำเนินการที่ประกอบด้วย การควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศ เป็นกิจกรรมที่ต้องกำหนดผู้ปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนการดำเนินงานเกี่ยวกับการมอบหมายงาน การประชาสัมพันธ์ การประสานงาน การเบิกจ่ายงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณ การควบคุมงานที่กำหนดไว้ในแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด

กระบวนการของการปฏิบัติตามแผน

กรมสามัญศึกษา (2522) ได้กล่าวว่าการปฏิบัติตามแผนเป็นการดำเนินงานเป็นขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย

1. การแจ้งนโยบาย
2. การตั้งคณะกรรมการ
3. การสำรวจความต้องการจำเป็น
4. การวางแผน
5. การให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติ
6. การดำเนินงาน
7. การสนับสนุน เสริมกำลัง
8. การประเมินผลการประเมินงาน
9. การปรับปรุงแก้ไข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้กล่าวว่า ขั้นตอนในการปฏิบัติตามแผนไว้สอดคล้องกันว่า เมื่อสถานศึกษาได้วางแผนการปฏิบัติงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว บุคลากรก็ร่วมกันดำเนินการตามแผนที่จัดทำไว้ โดยในระหว่างการทำงานต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และควรมุ่งเน้นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาคควรจะ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข
2. จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. กำกับติดตาม ทั้งระดับรายบุคคล รายกลุ่ม รายหมวด/ฝ่าย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผน
4. ให้การนิเทศ

จากแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงานตามแผนของทั้งสองสถาบัน สรุปได้ว่า ผู้บริหารเป็นกลไกที่สำคัญ ซึ่งจะเห็นได้จากในระหว่างการทำงานผู้บริหาร ต้องมีการส่งเสริมสนับสนุน กำกับติดตาม ตลอดจนให้การนิเทศ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายตามแผนที่ได้วางไว้

การตรวจสอบ

การตรวจสอบนับเป็นขั้นตอนที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติได้รู้ว่า ในการปฏิบัติงานตามแผนสามารถบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด เพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงหรือกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา ซึ่งจะเห็นได้จากแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบประเมินผล เป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนา เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ ที่จะสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใดบ้าง

สุจิต คุณธนกุลวงศ์ (2543) ได้กล่าวว่า เมื่อทำการตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผน ควรมีการประเมิน 2 แง่ อย่างเป็นอิสระต่อกัน

1. มีการดำเนินงานตามแผนอย่างถูกต้องหรือไม่
2. เนื้อหาของแผนมีสาระเพียงพอหรือไม่

ถ้าวัตถุประสงค์ของงานไม่บรรลุ แสดงว่า สภาพเงื่อนไขไม่เป็นไปตามข้อ 1 หรือข้อ 2 หรือทั้งสองข้อเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องพิจารณาว่าอยู่ในกรณีใดเพราะการแก้ไขที่ต้องการในแต่ละข้อ จะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2530) ได้กล่าวว่า การประเมินผล คือ ขั้นตอนในการติดตามตรวจสอบว่าการตัดสินใจที่ได้กระทำไปนั้นได้ผลตามที่ได้คาดหมายไว้หรือไม่ และการประเมินผลคืองานในขั้นสุดท้าย เป็นการวัดหรือตรวจสอบเพื่อประเมินการดำเนินงานตามที่ได้กำหนดไว้ในแผน ภิญญา สาร (2526) ได้กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบผลงานทุกระยะจะได้ทราบผลการปฏิบัติงานและปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไขและหมายถึงการประเมินขั้นสุดท้ายนำไปเปรียบเทียบกับผลงานที่ได้กับเป้าหมายที่ตั้งไว้เพื่อวางแผนใหม่ในอนาคต

ลาภ เพชรเรือง (2526) ได้กล่าวว่า การตรวจสอบ หมายถึงการ การทำกิจกรรม 2 ประการคือ

1. การตรวจสอบ ว่าหลังจากการแก้ปัญหาแล้วสภาพปัญหานั้นลดลงจนถึงเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งมีวิธีการดังนี้

- 1.1 ตรวจสอบ หมายถึง หัวหน้าหน่วยหรือหัวหน้าแผนกให้คำแนะนำตามสภาพที่ก้าวหน้าไป และให้คำแนะนำวิธีการระหว่างขั้นตอนของการดำเนินงาน

- 1.2 ตรวจสอบผลงาน หมายถึง การบันทึกผลงานเปรียบเทียบกับแผนที่กำหนดแล้วรายงาน และตรวจสอบดูว่า ทำได้ตามแผนที่กำหนดหรือไม่

- 1.3 ตรวจสอบระหว่างดำเนินงาน โดยให้ผู้ดำเนินการตรวจสอบการดำเนินการด้วยตัวเอง

- 1.4 รับรองผลที่ได้ โดยบันทึกผลลัพธ์ที่ได้ลงในรายงานผลลัพธ์ของการ

ดำเนินงานแล้วนำเสนอผล ถ้าได้ผลดีมาก ควรประกาศเกียรติคุณ เพื่อเป็นการเสริมแรง

2. การควบคุม ภายหลังจากตรวจสอบให้ปฏิบัติตามขั้นตอน เพื่อหาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไข แล้วให้ใช้เทคนิคการควบคุม โดยเก็บข้อมูลสภาพก่อนการแก้ปัญหาและเก็บข้อมูลสภาพหลังจากดำเนินการแก้ปัญหาแล้วเพื่อวิเคราะห์คุณภาพเชิงเปรียบเทียบว่า บรรลุเป้าหมายเพียงใด เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลนั้น ควรเป็นเครื่องมือประเภทเดียวกันทั้งก่อนและหลังการแก้ปัญหา การตัดสินใจผลการควบคุมการดำเนินงานสำคัญมากถ้าผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นดังนี้

2.1 ไม่บรรลุเป้าหมาย ให้นำไปปรับปรุงต่อไป

2.2 บรรลุเป้าหมาย ให้กำหนดมาตรฐานของงาน

การปรับปรุงแก้ไขเมื่อผ่านขั้นตอนการประเมินแล้ว สามารถนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน และนำผลที่ได้ไปตรวจสอบกับเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในแผนว่าเป็นอย่างไร ดังนี้

สุจริต คุณธรรกุลวงศ์ (2543) ได้กล่าวว่า การปรับปรุงแก้ไขให้คำนึงถึงเนื้อหาของแผนด้วย ไม่ใช่แก้ไขเฉพาะวิธีการปฏิบัติงานอย่างเดียว ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ในการปฏิบัติการแก้ไข มีความจำเป็นจะต้องแยกแยะอย่างชัดเจนในการกำจัดอาการและหาสาเหตุของการวางแผนที่ไม่ดีพอ ก่อน แล้วจึงทำการปรับปรุงคุณภาพของการวางแผนและปรับปรุงเนื้อหาของแผนด้วย

ลาภ เพชรเรือง (2526) ได้กล่าวว่า การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเป็นกิจกรรมที่ต้องทำในกรณีที่ปรากฏว่าตรวจสอบแล้ว ผลงานไม่บรรลุหรือไม่สอดคล้องกับเป้าหมายก็ให้ปรับปรุงใหม่ วิธีการปรับปรุงใหม่ให้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ปรับปรุงการวางแผนใหม่
2. ลงมือปฏิบัติตามแผนที่ปรับปรุงใหม่
3. ตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานใหม่
4. ถ้ายังไม่บรรลุเป้าหมายจะต้องปรับปรุงใหม่ จนกว่าจะบรรลุเป้าหมายจึงกำหนด

เป็นมาตรฐาน

สรุปได้ว่า การดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นการปรับปรุงคุณภาพ หรือแม้แต่การบริหารกิจกรรมภายในองค์กร การวางแผนงานอย่างเหมาะสมจากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี และการดำเนินการที่สอดคล้องกับแผนจะเป็นเส้นทางที่นำไปสู่ความสำเร็จ และบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ แต่ก็ต้องมีการตรวจสอบความคืบหน้า หรือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นระยะ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ได้ และที่สำคัญ เมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นแต่ละครั้ง บทเรียนต่างๆ ที่ได้รับ ก็ถือเป็นสิ่งสำคัญ หากได้มีการนำมาทบทวน และสรุปข้อดี ข้อด้อย หรือ หาจุดปรับปรุง เพื่อให้การดำเนินงานในรอบต่อไปทำได้ง่ายขึ้นได้ผลลัพธ์ที่

ดีขึ้น และที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ก็คือการดำเนินงานอย่างครบถ้วนตามแนวคิดของวงจร PDCA ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นองค์กรขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ พร้อมก้าวสู่สากล บนพื้นฐานความเป็นไทย พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ครอบคลุม ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดการเรียนรู้ การสอนได้อย่างมีคุณภาพ และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจ ศึกษาระดมภาคีบาล เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา จัดการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีสถานศึกษาในสังกัด 175 โรงเรียนเอกชน 24 โรงเรียนและโรงเรียนปริยัติธรรม 2 โรงเรียน ครอบคลุมใน 5 อำเภอ ประกอบด้วยอำเภอยางตลาด อำเภอหนองกุงศรี อำเภอห้วยเม็ก อำเภอท่าคันโท และอำเภอฆ้องชัย จากการบริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ด้านคุณภาพการจัดการศึกษาในส่วนของจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญส่งผลต่อการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนของตัวบ่งชี้ที่ 6 คือประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีโรงเรียนที่ต้องปรับปรุงเร่งด่วนและยังไม่ได้รับการรับรองในการประเมินภายนอกสอดคล้องกับผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 ที่ผ่านมาพบว่ามีโรงเรียนจำนวนมากที่คะแนนบางรายวิชาคะแนนยังต่ำมาก ส่งผลต่อคะแนนเฉลี่ยในระดับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 และระดับประเทศ

จากปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าระดับคะแนนต่ำกว่าระดับประเทศทุกวิชา ซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ปรากฏเป็นสาเหตุในการไม่ได้รับการรับรองการประเมินภายนอก ซึ่งเป็นปัญหาอย่างยิ่งในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ทองดุษฎี งามแก้ว (2552) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครราชสีมาเขต 6 จำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา ใน 4 ด้าน คือด้านปัจจัยสนับสนุน ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการนิเทศติดตามผล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมมีปัญหายุ่งยากอยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจำแนกตามสถานภาพการปฏิบัติงานโดยภาพรวมแตกต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกัน แนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนด้านปัจจัยสนับสนุน สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ด้านการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานศึกษาควรกำหนดวางแผนร่วมกันทุกฝ่าย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียน ด้านการนิเทศติดตามผล ผู้บริหารควรนิเทศต่อเนื่องเป็นระบบ และมีรูปแบบชัดเจน

สมบัติ ยศปัญญา (2552) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่ามีปัญหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา โดยภาพรวมแตกต่างกัน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเห็นตรงกันว่า แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 นั้นต้องพัฒนาทั้งระบบ สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา

พรพนา บัวอินทร์ (2553) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 โดย

ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้และขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ จัดอบรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการศึกษาดูงานนอกสถานที่และสนับสนุนการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ในโรงเรียน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนได้แก่ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อการสอน ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการสอนของครู และส่งเสริมโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการสอน ได้แก่ โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูมีการนิเทศกันเอง นำผลการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอน นิเทศการสอนเป็นรายบุคคลและการติดตามผลหลังการนิเทศ ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน จัดอบรมวิธีการวัดผลและประเมินผล การประเมินผลตามสภาพจริง การจัดระบบและใช้วิธีการวัดผล และประเมินผลอย่างหลากหลาย

ณัชชา ศรีเศรษฐา (2555) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 ปีการศึกษา 2554 กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 70 คน และกลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 317 คน รวม 387 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 สามารถสรุปผลได้ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการ สถานศึกษาควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และแต่งตั้งคณะกรรมการทำงาน เพื่อกำหนดนโยบายและการวางแผนที่ชัดเจนในการบริหารจัดการสถานศึกษา และมีการกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างชัดเจน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมผู้บริหารและบุคลากรเพื่อร่วมกันคิดวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกชั้นและเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ มีการแต่งตั้งมอบหมายให้บุคลากรทำหน้าที่ในการหาแนวทาง

ในการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายทั้งด้านวิชาการ รวมทั้งการปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อชุมชนและท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรที่ต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยส่งเสริมกิจกรรมในด้านวิชาการ มีการส่งเสริมด้านแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้รับรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันสำคัญ และสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้เกณฑ์ที่มีความเหมาะสมมีความยืดหยุ่นสามารถประเมินนักเรียนได้ทุกกลุ่มและทุกสถานภาพของผู้เรียน

บรรจบ ภูโสดา (2555) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา และสร้างรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขอบข่ายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 10 งาน 2) กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน 3) บุคคลที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 กลุ่ม การประเมินรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

เจาะนิเยาะ มุस्ताปะ (2555) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี การวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี 2) เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ กลุ่มวิชาที่สอน ประสบการณ์ในการสอนและขนาดโรงเรียนและเพื่อ 3) รวบรวมข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ครูผู้สอนจำนวน 351 คนได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครซี่และมอร์แกน ส่วนกลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่มได้แก่ ครูผู้สอนที่รับผิดชอบในแต่ละช่วงชั้นของศาสนาและสามัญจำนวน 10 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะ และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก จำนวน 3 คน ได้มาโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการดำเนินการสอนอยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีเมื่อแยกตามเพศ กลุ่มวิชาที่สอน ประสบการณ์ในการสอนและขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีมี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านดำเนินการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการสอน

ปีลีธนา กิตติวงศ์ตระกูล (2555) การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล อำเภอเมืองสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอน จำแนกตามคาบที่สอนต่อสัปดาห์ จำนวนรายวิชาที่สอนเฉลี่ย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .79 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล เป็นประชากรจำนวนทั้งสิ้น 137 คน เป็นเพศชายจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 เพศหญิงจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 61.30 มีอายุต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 มีอายุ 35 ปีขึ้นไป จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 82.50 มีการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 87.60 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 12.40 จำนวนคาบที่สอนต่อสัปดาห์ต่ำกว่า 15 คาบขึ้นไปจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 จำนวนคาบสอน 15 คาบขึ้นไปต่อสัปดาห์ จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 74.50 ประสบการณ์การสอน 10 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 มากกว่า 10 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 82.50 จำนวนรายวิชาที่สอนเฉลี่ย ต่ำกว่า 3 วิชา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 21.90 และ 3 วิชาขึ้นไปจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 78.10 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และระดับมาก 4 ด้านเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน ($\mu = 4.66$) ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน ($\mu = 4.60$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ($\mu = 4.60$) ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 4.58$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ($\mu = 4.48$) และด้านปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\mu = 4.45$)

วนิดา ทวยสูงเนิน (2556) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลปรากฏดังนี้ ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 สรุปลงได้ดังนี้มีคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งต้องได้รับการอบรมและนำไปถ่ายทอดคณะครูวิชาการโรงเรียน นำผลนิเทศประชุมปรึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและมีการสนับสนุนงบประมาณการนิเทศ อย่างเพียงพอ ส่งเสริมการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย และลดภาระงานนอกเหนือ จากการเรียนการสอนให้ครูมีหน้าที่สอนและพัฒนาผู้เรียนมากกว่างานด้านอื่นๆ

วรพล ตราเต็ง (2556) ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดพังงา การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระหว่างโรงเรียนประถมศึกษากับโรงเรียนขยายโอกาสในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดพังงา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 162 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ แครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิและเทียบบัญญัติไตรยางค์ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน และค่าที (t-test Independent) ผลการวิจัยเห็นว่า สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดพังงา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการเปรียบเทียบ

ระดับการปฏิบัติของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอมือง จังหวัดพังงา ระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับโรงเรียนขยายโอกาส ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน และด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สลิตา รินสิริ. (2558) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกะฉัง จังหวัดสงขลา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกะฉัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง -.14 - .64 มีค่าความเชื่อมั่น .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของ *LSD* ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกะฉัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินผล ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ และด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ แนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกะฉัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า แนวทางในการจัดการเรียนรู้ด้านการประเมินผล ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างจริงจัง ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้รับการอบรมการวัดผลประเมินผล ให้ครูมีวิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลาย นิเทศกำกับติดตามการสอนของครู นิเทศติดตามการใช้สื่อของครู

อรอุมา กองฝ้าย (2558) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 108 คน ครูผู้สอน จำนวน 297 คน รวม 405 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ฉบับผู้บริหาร ค่าความเชื่อมั่น .97 ฉบับครูผู้สอนค่าความเชื่อมั่น .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้เทคนิค PNI วิเคราะห์จัดลำดับความต้องการความจำเป็น พบว่าผู้บริหาร ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน และโรงเรียนขนาดต่างกันเห็นว่าสภาพปัจจุบัน ความต้องการพัฒนา และความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ สภาพปัจจุบันผู้บริหารเห็นว่าด้านแผนการจัดการเรียนรู้

ครูผู้สอนมีการปฏิบัติที่ดีที่สุด ควรพัฒนาและมีความต้องการจำเป็นด้านสื่อการจัดการเรียนรู้มากที่สุด ครูผู้สอนเห็นว่าด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีการปฏิบัติที่ดีที่สุด ความต้องการพัฒนาด้านการวัดและประเมินผลมากที่สุด และมีความต้องการจำเป็นด้านสื่อการจัดการเรียนรู้มากที่สุด แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคามเขต 3 ได้แก่ ผู้บริหารมีความรู้และเข้าใจหลักสูตรสถานศึกษาอย่างแท้จริง จัดครูให้สอนหรือรับผิดชอบตามความถนัด ตรวจสอบการจัดการเรียนรู้เอง ตกลงร่วมกันกับคณะครูถึงแนวปฏิบัติในการทำ การส่งแผนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจน นิเทศ ติดตามความก้าวหน้าผลการเรียนรู้ของผู้เรียนและผลการปฏิบัติงานของครูทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ครูผู้สอนควรออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ให้เหมาะสมกับนักเรียนรายบุคคล พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ควรดัดแปลงจากสื่อที่มีอยู่แล้ว ประเมินผลการใช้สื่อทุกครั้งหลังการใช้ วางแผนในการจัดหาสื่อร่วมกับผู้บริหาร ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือกหรือตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกขั้นตอนมากที่สุด ใช้วิธีประเมินผลตามสภาพจริงมากกว่าการทดสอบความรู้ ความจำเป็นกับผู้เรียนหลายๆครั้งอย่างต่อเนื่อง รายงานผลให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ และนำผลการประเมินมาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

งานวิจัยในต่างประเทศ

Ryan (1988) ได้วิจัยเรื่องการเลือกอิสรภาพ การศึกษาโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล ผลการวิจัย พบว่าเด็กนักเรียนสามารถเล่นและเลือกปฏิบัติกิจกรรมได้ สามารถแสดงปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนได้ โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ครูจะเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือนอกจากนั้นยังพบว่าการประชุมในชั้นเรียนถือเป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนสามารถกำหนดพฤติกรรมของกันและกัน

Bertelse (1998) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อจัดการเรียนการสอน การศึกษาพิเศษระดับประถม พบว่าเด็กพิเศษระดับประถมศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ดี

Romas (1987) ได้ศึกษาเรื่องการยอมรับในวิชาชีพครูประวัติการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูโดยสภาแห่งชาติในการยอมรับวิชาชีพ (สหรัฐอเมริกา) เมื่อปี 1987 ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครูมีผลสะท้อนต่อลักษณะหลายประการทางด้านการสอนมาตรฐานต่างๆ ที่ดีได้ถูกนำมาเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นการเตรียมการสอนทางการศึกษาและการสร้างบุคลิกที่ดีมาตรฐานเป็นแกนกลางที่สำคัญในด้านวิชาชีพครูเป็นตัวนำให้เกิดความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษามีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา

White (1999) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาพื้นฐานและคุณลักษณะของครูที่มีความมุ่งมั่นในการสอนในสหรัฐอเมริกาโดยศึกษาจากครูใหญ่และครูผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าคุณลักษณะที่เป็นมาตรฐานของครูมี 5 ลักษณะคือมีความมั่นใจสูงมีความรู้ดีมีประสบการณ์และทักษะความชำนาญมีทัศนคติที่ดีมีความยินดีในอาชีพทางการสอนและมาตรฐานต่างๆ ที่กำหนดมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน

Calderon (2000) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่สอนได้ดีเยี่ยมในทัศนะของผู้เรียนเพื่อนครูและผู้บริหารโรงเรียนในเขตวิทยาลัยชุมชนลอสแอนเจลิส (Los Angeles Community College District) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่างเลือกจากประชากรในเขตวิทยาลัยชุมชนลอสแอนเจลิสเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกและพฤติกรรมที่สำคัญของครูที่ทำการสอนผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้เรียนครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นตรงกันโดยเฉพาะในส่วนของคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ดี 3 ลักษณะคือลักษณะการสอนที่ดีลักษณะเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่ดีลักษณะเกี่ยวกับวิชาชีพครูที่ดี

Berv. (2002) ได้ศึกษาตัวบ่งชี้สำคัญ 3 ตัว ในการปรับปรุงโรงเรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ตัวบ่งชี้ได้แก่ ความเท่าเทียม ความสัมพันธ์ และการรู้จักในด้านการวิจัย และนโยบายการปฏิรูปโรงเรียนโดยทั่วไปใช้การฟังเสียงจากนักเรียน ด้านการปรับปรุงบรรยากาศโรงเรียนได้หาวิธีการต่าง ๆ มาดำเนินการซึ่งศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของรัฐบาล 2 โรง ผลการศึกษาพบว่า ความเท่าเทียม ความสัมพันธ์ และการรู้จักเหล่านี้มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ของนักเรียนเกี่ยวกับความเชื่อมโยงกับโรงเรียน ซึ่งนักการศึกษาจะได้มีทิศทางที่เป็นความหวังในการกำหนดและนำการปรับปรุงโรงเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางไปใช้ได้ต่อไป

Hill, Mary Denise. (2002) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะของระบบโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในมลรัฐจอร์เจีย ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและครูอาจารย์ และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสอนในโรงเรียน การตัดสินใจร่วมกันของผู้ปกครอง และครูอาจารย์ และการปรับปรุงบรรยากาศภายในโรงเรียนให้น่าอยู่ ครูใหญ่และครูยอมรับว่า งานปรับปรุงการสอน จะต้องทำเป็นคณะ โดยให้ทุกคนมีความรับผิดชอบร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีผลต่อ องค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพของนักเรียน คือ การวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การจัดบรรยากาศทางวิชาการ การตั้งความหวังไว้สูง และการให้ความร่วมมือช่วยเหลือกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพ

Blakely (2002) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจสมรรถนะและทัศนะของครูผู้สอนและผู้บริหารต่อการประเมินสมรรถนะผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและผู้บริหารเห็นว่าการประเมินสมรรถนะจะมีประสิทธิภาพมากกว่านี้หากสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติของครูผู้สอนมากกว่า ความก้าวหน้าในตัวครูผู้สอนเองผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นด้วยอย่างมากเกี่ยวกับเกณฑ์ที่ใช้ในการ

ประเมินสมรรถนะครูจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่าเกี่ยวกับตัวแปรเพศวุฒิการศึกษาและวิทยะฐานะในแต่ละสถานศึกษามีทั้งแตกต่างกันและไม่แตกต่างกัน แสดงว่าตัวแปรอาจมีผลต่อสมรรถนะครูซึ่งการศึกษาสมรรถนะครูมุ่งหวังประโยชน์ที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลใช้เป็นมาตรฐานในการประเมินและการพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับเป้าหมายขององค์กรทั้งในสมรรถนะหลักซึ่งเป็นบุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ทักษะทัศนคติความเชื่อและอุปนิสัยของคนในองค์กรโดยรวมที่จะช่วยสนับสนุนในห้วงการบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ได้สมรรถนะตามสายงานเป็นบุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ทักษะทัศนคติความเชื่อและอุปนิสัยที่จะช่วยส่งเสริมให้คนนั้นๆ สามารถสร้างผลงานในการปฏิบัติงานตำแหน่งนั้นๆ ได้สูงกว่ามาตรฐานสมรรถนะส่วนบุคคลเป็นบุคลิกลักษณะของคนที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ทักษะทัศนคติความเชื่อและอุปนิสัยที่ทำให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดดเด่นกว่าคนทั่วไปด้านความรู้พฤติกรรมทัศนคติความเชื่ออุปนิสัยซึ่งจะส่งผลให้องค์กรสามารถทำงานให้บรรลุวิสัยทัศน์พันธกิจและกลยุทธ์ที่กำหนดในการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามมาตรฐานกำหนดไว้จะเห็นได้ว่าวิชาชีพครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะครูซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญเป็นคุณสมบัติที่ผู้ประกอบการต้องมีคุณสมบัติที่ดีและการปฏิบัติงานของครูที่ดีต้องมีมาตรฐานและการปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์ตามสมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพครูซึ่งหมายถึงคุณภาพของครูและเป็นคุณภาพของการศึกษาด้วยเด็กเยาวชนเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขซึ่งหมายถึงการยอมรับจากสังคมที่จะทำให้ความเป็นปวงชนียะบุคคลของครูได้อยู่ถาวรตลอดไป

Schottelkorb (2008) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลางและวิธีการให้คำปรึกษาของครูแกนนำของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อเป็นข้อบ่งชี้เชิงวิเคราะห์และแบ่งระดับพฤติกรรมเป็นการเรียนรู้แบบรายงาน และแบบทบทวนบทเรียน ยิ่งไปกว่านั้นได้ตรวจสอบผลกระทบใน 2 ส่วน คือตัวผู้ปกครอง และความเข้มในการสอน โดยศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนจำนวน 5 คน ฝ้าสังเกตพฤติกรรมผ่านการสังเกตขณะอบรมกับเด็ก 5 คน จำนวน 3 ครั้งต่อสัปดาห์ ยิ่งกว่านั้นผู้ปกครองและครูจะถูกจัดทำมาตรวัดพฤติกรรมและบัญชีรายการวัด เนื้อหาก่อนอบรม ระหว่างและหลังการอบรม เพื่อป้องกันความคาดเคลื่อนของการสังเกต โดยได้แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่ม 3 คนแรกให้การสังเกต 24 สัปดาห์ จำนวน 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ 30 นาที ส่วนอีก 2 คนรับการสังเกต 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ 30 นาที จำนวน 14 สัปดาห์ การวิเคราะห์เชิงประจักษ์จากข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าผลที่ได้ปะปนกันนักเรียน 3 คนแรก แสดงให้เห็นการพัฒนาอย่างชัดเจนจากการสังเกตในห้องเรียนผลที่ได้จากข้อมูลประเมินครูและผู้ปกครองไม่ได้สัดส่วนกันแต่ก็ชี้วัดถึงการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม ความหมายโดยนัยสำคัญสำหรับการวิจัยใน

อนาคตในเรื่องประโยชน์ของรูปแบบการศึกษาการวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนและ
ประเด็นบ่งชี้ต่าง ๆ

Fennimore Beatrice S (2009) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก แรงจูงใจและ
พฤติกรรมของนักเรียน และการจะทำให้ผู้เรียนอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญ ต้องอาศัยปัจจัยต่อไปนี้เป็นองค์ประกอบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การทำให้ผู้เรียน
เข้าใจเรื่องความรับผิดชอบและการพัฒนาความคิดในเรื่องผลงาน ความรับผิดชอบที่จะทำงานให้
ประสบความสำเร็จ

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ พอสรุปได้ว่า การดำเนินการจัดการเรียนการ
สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนได้ประเมินสภาพปัญหา และความต้องการที่จะพัฒนาการเรียน
การสอนให้มีคุณภาพตามความมุ่งหมายของหลักสูตรได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่สำคัญทั้งผู้เรียน
ผู้สอนที่จะเตรียมการ ควบคุมดูแลกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง
บุคคล ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่งเสริมกระบวนการคิด แก้ปัญหา การสร้างองค์ความรู้ด้วย
ตนเอง และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้และมีผู้บริหารที่เป็นผู้คอยสนับสนุนอำนวยความสะดวก
สะดวกสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดการพัฒนาในการ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จบรรลุ
เป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

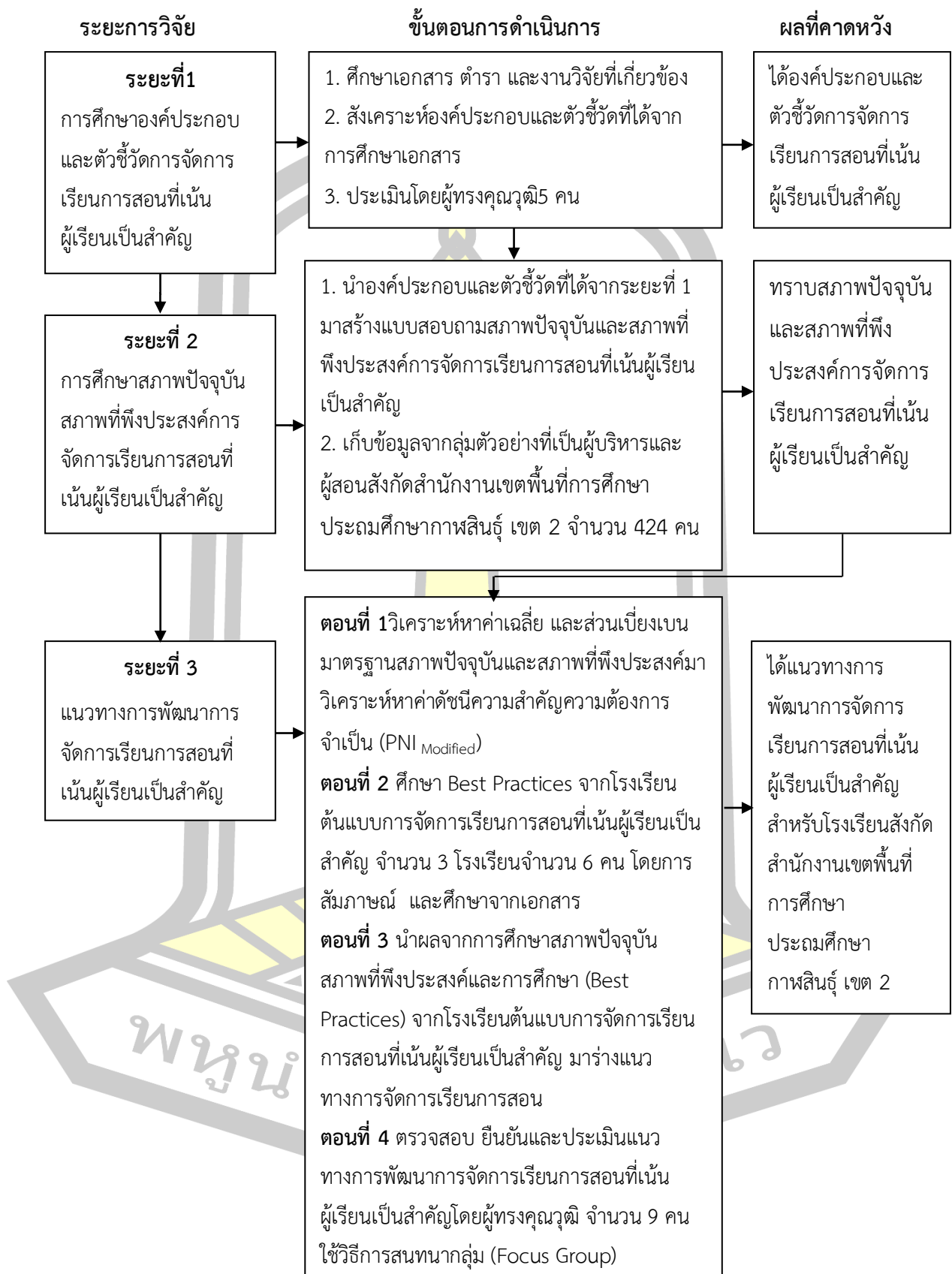
การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ภาพประกอบ 7 แสดงระยะการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินการ และผลที่คาดหวัง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ

1.2 สืบเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.1 เพื่อให้ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ กรมวิชาการ (2544) ; นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงศ์ และคณะ(2545) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ; ทิศนา ขัมมณี (2545) ; รุ่งแก้วแดง (2545) ; บุรชัย ศิริมหาสาคร (2545) ; พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2549) ; สำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (2554) มี 4 องค์ประกอบดังนี้

1. ด้านผู้สอนมีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด
2. ด้านผู้เรียนมีตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด
3. ด้านผู้บริหารมี ตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนมีตัว 9 ตัวชี้วัด

1.3 ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เก็บข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีบทบาทในการให้ข้อชี้แนะ คำแนะนำ และประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 2.1.1 สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา
- 2.1.2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ
- 2.1.3 มีประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาในตำแหน่งผู้บริหารการศึกษาหรือสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คนประกอบด้วย

1. ดร.วิเศษ พลอาจทัน ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 วิทยาลัยนวัตน์นาฏการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1 วุฒิมการศึกษา ปร.ด.
2. ดร.ทองเหลือง คำภูเวียง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนวัตน์นาฏการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากองขอนแก่น เขต 4 วุฒิมการศึกษา ปร.ด.
3. นายทักษิณ เชื้อสูง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนวัตน์นาฏการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 วุฒิมการศึกษา ศษ.ม.
4. นางอนงค์ นาสาทร ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยาลัยนวัตน์นาฏการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 วุฒิมการศึกษา กศ.ม.
5. นายสุพจน์ นาสสมบัติ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนวัตน์นาฏการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 วุฒิมการศึกษา ศษ.ม.

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ แบบประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบทางการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นแบบประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบเพื่อให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด จำนวน 1 ฉบับมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อย ที่สุด

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ โดยยึดหลักการ ดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ กรมวิชาการ (2544) ; นวลจิตต์ เขาวงกิตพงศ์ และคณะ (2545) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ; ทิศนา แคมมณี (2545) ; รุ่ง แก้วแดง (2545) ; บุรชัย ศิริมหาสาคร (2545) ; พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2549) ; สำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา(2554) และนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมิน

3.2.2 สร้างแบบประเมินยึดหลักความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดเป็นหลัก

3.2.3 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา ตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะที่ได้ไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2.4 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อคำถามในแบบประเมิน องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในชั้นตอนนี้ได้ ประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ความสอดคล้องแบบ IOC จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จำนวน 5 คนประกอบด้วย

- 1) นายจรินทร์ สีสโท ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 วุฒิกการศึกษา ศษ.ม.
- 2) นายบุตศรี นารี ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 วุฒิกการศึกษา การศึกษา ศษ.ม.
- 3) นายทองใส จันทะรัตน์ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 วุฒิกการศึกษา ศษ.ม.
- 4) นางรวงทอง เนื่องมัจฉา ตำแหน่งครู วิทยาลัยนานาชาติการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 วุฒิกการศึกษา กศ.ม. การวัดและประเมินผล การศึกษา
- 5) นางยุพิน ศรีสุนาคร้ว ตำแหน่งครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ วุฒิกการศึกษา กศ.ม.(การวัดและประเมินผลการศึกษา)

เก็บข้อมูลโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แล้วได้ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยการวิเคราะห์ค่า Item Objective Congruence Index (IOC) ของแบบประเมินรายข้อแล้วพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3.2.5 ปรับปรุงแบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เสนอแนะผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3.2.6 จัดพิมพ์แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามเพื่อนำไปส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.2 ผู้วิจัยนำแบบประเมินพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบประเมินไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้รับแบบประเมินคืน

4.4 นำแบบประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยเลือกข้อที่มีความเหมาะสมมากที่สุด

4.5 ผู้วิจัยนำแบบประเมินเก็บข้อมูลโดยการหาค่าความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกแบบเจาะจง(Purposive Sampling) จำนวน 5 คนเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อนำไปสร้างเครื่องมือในระยะที่ 2

5. การจัดทำและวิเคราะห์ข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำแบบประเมินที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยเลือกข้อที่มีความเหมาะสมที่สุด

5.1 การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาผู้วิจัยประยุกต์ใช้วิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Item Objective Congruence Index) โดยใช้ใช้สูตร Rovinelli และ Hambleton (ทวีรัตน์ พงษ์รัตน์, 2540) ดังนี้

5.1.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1.1 ร้อยละ (Percentage)

5.1.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.1.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (S.D)

5.1.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

5.1.2.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach)

5.1.2.2 การหาค่าความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ของแบบประเมินโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective Congruence : IOC)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน

5.2.1 นำแบบประเมินวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

5 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินค่าโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) มีเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

มากที่สุด	ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
ปานกลาง	ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
	ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1. ขั้นตอนการดำเนินการ

1.1 นำผลการวิจัยในระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มาใช้สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และผลการศึกษาวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1.2 การเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้สอนในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวนโรงเรียน 173 โรง ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 161 คน และ ครู จำนวน 1,488 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,649 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 118 คน และผู้สอนจำนวน 306 คนรวมทั้งสิ้น 424 คน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณศีกษาภาพลันธุ์ เขต 2 ในปีการศึกษา 2559 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมด ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random sampling) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเคจซีเมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1997) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิเทียบบัญญัติไตรยางค์และจับสลาก ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 424 คน และจับสลากทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

2.2.2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรแล้วสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random sampling) ให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ ดังรายละเอียดในตาราง 7 ตาราง 7 ตารางแสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

	ประชากร(N)	กลุ่มตัวอย่าง(n)	ประชากร(N)	กลุ่มตัวอย่าง(n)
อำเภอปางดะ	59	43	612	126
อำเภอหนองสูง	39	29	303	63
อำเภอห้วยเม็ก	29	21	235	48
อำเภอท่าคันโท	18	13	205	42
อำเภอฆ้องชัย	16	12	133	27
รวม	161	118	1,488	306

จากตาราง 7 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมด ที่ได้มาจากวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random sampling) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางเคจซีเมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1997) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิเทียบบัญญัติไตรยางค์ จากกลุ่มประชากรรวม 1,649 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 424 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เสนอรายละเอียดกระบวนการสร้างเครื่องมือการหาคุณภาพของเครื่องมือ พร้อมทั้งตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ใน บทที่ 1 และกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการวิเคราะห์สังเคราะห์วรรณกรรมได้แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้ข้อคำถามประกอบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีลักษณะเป็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และได้กำหนดน้ำหนักคะแนนตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert) คือ

5 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับระดับน้อย

1 หมายถึง สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.2. วิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1 ศึกษาหลักเกณฑ์ และวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า

3.2.2 นำองค์ประกอบและตัวชี้วัดที่ได้จากรายละเอียดที่ 1 มาสร้างเป็น แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงและให้คำแนะนำ

3.2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เสนอแนะ แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ (ชุดเดิม) ตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาโดยหา ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ 0.8 ขึ้นไป

3.2.5 นำเครื่องมือที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารโรงเรียนและ ผู้สอนสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ที่เป็นกลุ่ม ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 15 คน ผู้สอนจำนวน

15 คน แล้วนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินเป็นรายข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม และนำแบบสอบถามแต่ละข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ คือ ตั้งแต่ 0.02-1.00 มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์ที่กำหนด

3.2.6 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำไปส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างด้วยการส่งทางไปรษณีย์และนำไปส่งมอบด้วยตนเองจำนวน 424 ชุด โดยระยะเวลาในการตอบแบบสอบถามประมาณ 2 สัปดาห์เมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้วให้ส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัยโดยตรงตามที่อยู่ซึ่งผู้วิจัยได้ระบุไว้ในแบบสอบถาม

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการรับส่งทางไปรษณีย์และนำไปส่งมอบด้วยตนเองโดยได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 385ชุด ซึ่งคิดเป็น 90.80 เปอร์เซ็นต์

5. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตามลำดับ ดังนี้

5.1 การจัดทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างจากนั้นนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

5.1.1.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาร้อยละ แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

5.1.1.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

5.2.1 สถิติพื้นฐาน

5.2.1.1 ร้อยละ (Percentage)

5.2.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.2.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)(S.D.)

5.2.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

5.2.2.1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
(Alpha Coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach)

5.2.2.2 การหาค่าความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ของ
แบบสอบถามโดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ตอน
ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Need Assessment) ข้อมูลผลจาก
การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 มาหาดัชนีความสำคัญของความต้องการ
จำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการความจำเป็น โดยการคำนวณสูตร
ดังต่อไปนี้ $PNI_{Modified} = (I - D) / D$ (I = ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ; D=ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน) เพื่อ

นำไปสร้างแบบสัมภาษณ์การศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 2 การศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ของโรงเรียนที่เป็นต้นแบบทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้การสัมภาษณ์ และศึกษาจากเอกสาร จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 คน

1. ขั้นตอนการ

1.1 ศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาโรงเรียนต้นแบบที่มีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ซึ่งพิจารณาจากข้อมูลผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ (O -Net) ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติต่อเนื่องตั้งแต่ 2 ปีการศึกษาขึ้นไป โรงเรียนได้รับรางวัลปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) ผลงานและเกียรติบัตรของโรงเรียน ผู้บริหาร ผู้สอน และนักเรียนตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป และผลการบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการประเมินคุณภาพจากหน่วยงานภายนอก จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่

2.1.1 โรงเรียนดงบังวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.1.2 โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.1.3 โรงเรียนหนองแวงม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบสัมภาษณ์

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ ตามขั้นตอนดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารตำราและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 และนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างภายใต้กรอบแนวคิด 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) ด้านผู้สอน
- 2) ด้านผู้เรียน
- 3) ด้านผู้บริหาร
- 4) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3.2.1.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารตำรา (บุญชม ศรีสะอาด , 2545)

3.2.1.3 สร้างแบบสัมภาษณ์โรงเรียนต้นแบบที่มีผลการปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practices) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2.1.4 นำเครื่องมือที่ได้ไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม ซึ่งกำหนดค่าตั้งแต่ .05 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน (ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม)

3.2.1.5 ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.1.6 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวม

ข้อมูล

3.2.2.7 จัดทำแบบสังเกตฉบับสมบูรณ์เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อนำไปส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในการขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกตในสถานศึกษาของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ พร้อมทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจากกลุ่มเป้าหมายที่ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

4.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น
ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การจัดทำและการข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนำแบบสัมภาษณ์การจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรวจสอบสภาพความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้วนำผลการจากแบบ
สัมภาษณ์โดยนำมาสรุปประเด็นสำคัญและนำเสนอโดยการพรรณนา(Descriptive)

ตอนที่ 3 ร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

การร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยให้สอดคล้องกับผลการศึกษาศภาพ
ปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในระยะที่ 2 และ
การศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มาเป็นแนวทางในการร่างแนวทางการ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขั้นการดำเนินการ

1.1 นำเสนอข้อมูลการศึกษาศภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ในระยะที่ 2

1.2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ได้นำข้อมูลผลการศึกษาศภาพ
ปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่ 2 มาหาดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น
แบบปรับปรุง (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยการคำนวณสูตร
ดังต่อไปนี้

$PNI_{Modified} = (I - D) / D$ (I = ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ ; D=ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน)

1.3 การสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาศภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในระยะที่
2 และการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในตอนที่ 2 ระยะที่ 3 มาเป็น
แนวทางในการร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 4 การตรวจสอบ ยืนยัน และประเมินแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1. ขั้นการดำเนินการ

1.1 นำร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 นำเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิในการ
พิจารณาโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถทางด้านการ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน

1.2 ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

1.3 จัดทำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

1.4 ดำเนินการเก็บข้อมูล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ใช้ในการตรวจสอบยืนยันและประเมินร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

2.1.1 สำเร็จการศึกษาระดับมหาบัณฑิตทางการศึกษา

2.1.2 มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษหรือเชี่ยวชาญ

2.1.3 มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารการศึกษาในตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา หรือผู้บริหารสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คนประกอบด้วย

1. ดร. เกษร ทองแสน ตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา วิทยฐานะเชี่ยวชาญ วุฒิการศึกษา ปร.ด. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

2. นางอนงค์ นาสาทร ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษา กศ.ม. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

3. นายสมพร คำภิรมย์ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษา กศ.ม. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

4. นายทักษิณ เชื้อสูง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษา ศษ.ม. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

5. นายภวิวัฒน์ มูลสาร ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษา ศษ.ม. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

6. นางแสงไทย ดวงปากดี ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษา ศษ.ม. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

7. นางวงเดือน โสภภาพ ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ วุฒิการศึกษา ค.บ. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2

8. นายจักรพันธ์ นาทองไชย ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
วุฒិการศึกษ ค.ม. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

9. นางสาวธัญญา เหล่านายอ ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
วุฒิการศึกษ ค.ม. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group)

3.1.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.2.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) ตามลำดับดังนี้

3.2.1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) จากเอกสารตำรา (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

3.2.1.2 สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) ซึ่งประกอบด้วยประเด็นในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3.2.1.3 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจแนะนำ แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำจัดพิมพ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2.2 การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

3.2.2.1 ศึกษาหลักการ และวิธีการสร้างแบบประเมิน

3.2.2.2 ร่างแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3.2.2.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม

ศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแนะนำ แล้วปรับแก้ไขตามคำแนะนำ

3.2.2.4 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group)

4.1.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อประเมินแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4.1.2 ดำเนินการติดต่อ นัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อประเมินแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4.1.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ซึ่งมีขั้นตอนในการสนทนากลุ่มดังนี้

4.1.3.1 เชิญผู้อำนวยการโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการประชุม (Moderator)

4.1.3.2 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยสรุปและเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4.1.3.3 ผู้ช่วยวิจัยช่วยจดบันทึก (Note Taker) และผู้บันทึกภาพ

4.1.3.4 ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องร่วมกันวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4.2 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

4.2.1 ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อ นัดหมายกับผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 9 คน

4.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งและรับแบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้วยตนเอง

4.2.3 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ที่รวบรวมมาได้

5. การจัดกระทำและการข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การจัดกระทำข้อมูล

5.1.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group) และแบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.2.1 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus group)

5.2.1.1 การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปประเด็น และนำเสนอโดยการพรรณนา (Descriptive)

5.2.2 แบบประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

5.2.3 สถิติพื้นฐาน

5.2.3.1 ร้อยละ (Percentage)

5.2.3.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

5.2.3.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)(S.D.)

5.2.3.4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach)

5.2.3.5 การหาค่าความตรงด้านเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

โดยกำหนดให้คะแนนเฉลี่ยระดับคุณภาพความเหมาะสมและความเป็นได้มาก หรือคะแนนเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์พิจารณาและยอมรับว่าเป็นแบบประเมินที่เหมาะสมและความเป็นไปได้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผู้วิจัยลำดับการนำเสนอ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายต่างๆ ดังนี้

$\bar{X}$	แทนค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
N	แทนจำนวนคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
D	แทนค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (Degree of Success)
I	แทนค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (Important)
PNI Modified	แทนค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเป็น 3 ระยะ ตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ผลการศึกษาออกมา 4 องค์ประกอบ ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดด้านผู้สอนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
1. ด้านผู้สอน	1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
	1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย
	1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
	1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
	1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก
	1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์
	1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
	1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย
	1.9 คำนึงว่าทำวิจัยในชั้นเรียน

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
2. ด้านผู้เรียน	2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ล้อม
	2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่
	2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย
	2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น
	2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
	2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน
	2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
	2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น
3. ด้านผู้บริหาร	3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
	3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
	3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
	3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
	3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
	3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน
	3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
	3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตาราง 8 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง
	4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ
	4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
	4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
	4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่
	4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
	4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน
	4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
	4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง

2. การวิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยแยกเป็นรายด้านและรายข้อผลปรากฏดังตาราง 9-13

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านผู้สอน	4.52	0.58	มากที่สุด
2. ด้านผู้เรียน	4.28	0.86	มาก
3. ด้านผู้บริหาร	4.33	0.87	มาก
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.41	0.78	มาก
โดยรวม	4.38	0.77	มาก

จากตาราง 9 พบว่า ผลการวิเคราะห์การประเมินความเหมาะสมองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยภาพรวมความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.52$) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.41$) ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.33$) และด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.28$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้สอน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านผู้สอน			
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	4.67	0.52	มากที่สุด
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	4.50	0.55	มาก
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.33	0.82	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ด้านผู้สอน			
1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.83	0.41	มากที่สุด
1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก	4.50	0.84	มาก
1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์	4.33	0.52	มาก
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.33	0.52	มาก
1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย	4.67	0.52	มากที่สุด
1.9 คำนวณค่าทำวิจัยในชั้นเรียน	4.50	0.55	มาก
โดยรวม	4.52	0.58	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า ผลการวิเคราะห์การประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพหุสันธุ์ เขต 2 พบว่า ด้านผู้สอน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลายและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก และคำนวณค่าทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) ตามลำดับ

พหุสันธุ์ ปณ. ท. โด. ช. เว

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้เรียน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
2. ด้านผู้เรียน			
2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.17	0.75	มาก
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	4.50	0.84	มาก
2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย	4.50	0.84	มาก
2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	4.33	0.82	มาก
2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่าง ชัดเจน และมีเหตุผล	4.00	0.63	มาก
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความ รับผิดชอบในการทำงาน	4.33	0.82	มาก
2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้าง องค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.17	0.75	มาก
2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น	4.33	0.82	มาก
โดยรวม	4.28	0.86	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ผลการวิเคราะห์การประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่และผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.50$) ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น

ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น ($\bar{X} = 4.33$) ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วย ตนเอง ($\bar{X} = 4.17$) ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล ($\bar{X} = 4.17$) ตามลำดับ

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและ ตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้บริหาร

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความ เหมาะสม
3. ด้านผู้บริหาร			
3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.17	0.98	มาก
3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	4.00	0.89	มาก
3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	4.50	0.84	มาก
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อ ต่อการเรียนการสอน	4.33	1.00	มาก
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.67	0.82	มากที่สุด
3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.50	0.84	มาก
3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.17	0.75	มาก
3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการ ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.33	0.82	มาก
โดยรวม	4.33	0.87	มาก

จากตาราง 12 พบว่า ผลการวิเคราะห์การประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้บริหาร พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.50$) ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนและส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.33$) ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.17$) ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.00$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน			
4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	4.33	0.82	มาก
4.2 การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัย ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ	4.83	0.41	มากที่สุด
4.3 การใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.33	0.82	มาก
4.4 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.50	0.84	มาก
4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่	4.33	0.82	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน			
4.6 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.33	0.52	มาก
4.7 การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.50	0.84	มาก
4.8 การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.17	0.98	มาก
4.9 การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง	4.33	1.03	มาก
โดยรวม	4.41	0.78	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ผลการวิเคราะห์การประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$) ส่วนมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.50$) มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.33$) และการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยนำเสนอเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การนำเสนอสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำเสนอด้วยความถี่และร้อยละ ดังตาราง 14

ตาราง 14 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ตำแหน่งหน้าที่		
1 ผู้บริหารโรงเรียน	87	22.59
2 รองผู้บริหารโรงเรียน	18	4.61
3 หัวหน้างานวิชาการ	72	18.78
4 ผู้สอน	208	54.02
รวม	385	100
เพศ		
1 ชาย	146	37.92
2 หญิง	239	62.08
รวม	385	100
วุฒิการศึกษา		
1 ปริญญาตรี	231	60
2 ปริญญาโท	151	39.22
3 ปริญญาเอก	3	0.78
รวม	385	100

ตาราง 14 (ต่อ)

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการทำงาน		
1 น้อยกว่า 1 ปี	11	2.86
2 1 - 5 ปี	25	6.49
3 6 - 10 ปี	88	22.86
4 11 - 15 ปี	39	10.13
5 16 - 20 ปี	62	16.1
6 21 - 25 ปี	54	14.03
7 25 - 30 ปี	57	14.81
8 30 ปี ขึ้นไป	49	12.73
รวม	385	100

จากตาราง 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 118 โรงเรียน รวม 385 คน เป็นผู้บริหาร
โรงเรียนจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 22.59 รองผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ
4.61 หัวหน้างานวิชาการ 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.78 ผู้สอน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 54.02
เพศชายจำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 37.92 เพศหญิงจำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 62.08
ด้านวุฒิการศึกษาพบว่าปริญญาตรีจำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 ปริญญาโท 151 คน คิด
เป็นร้อยละ 39.22 ปริญญาเอก 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.78 ด้านประสบการณ์การทำงานพบว่า
ผู้มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.86 ประสบการณ์การ
ทำงาน 1-5 ปีจำนวน 25 คนคิดเป็นร้อยละ 6.49 ประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี จำนวน 88 คน
คิดเป็นร้อยละ 22.86 ประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 10.13
ประสบการณ์การทำงาน 16-20 ปี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.10 ประสบการณ์การทำงาน
21-25 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.03 ประสบการณ์การทำงาน 25-30 ปี จำนวน 57 คน
คิดเป็นร้อยละ 14.81 ประสบการณ์การทำงาน 30 ปีขึ้นไป จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 12.73

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 2

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยแยกเป็นรายด้านและ
รายชื่อ ผลปรากฏตาราง 15-19

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการ
เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ
1. ด้านผู้สอน	3.01	0.67	ปานกลาง	4.54	0.72	มากที่สุด
2. ด้านผู้เรียน	2.94	0.71	ปานกลาง	4.50	0.82	มาก
3. ด้านผู้บริหาร	3.04	0.70	ปานกลาง	4.53	0.77	มากที่สุด
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	2.90	0.64	ปานกลาง	4.53	0.82	มากที่สุด
โดยรวม	2.97	0.68	ปานกลาง	4.53	0.78	มากที่สุด

จากตาราง 15 พบว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับ
คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 3.04$) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 3.01$) ด้านผู้เรียน
($\bar{X} = 2.94$) และด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.90$) และสภาพที่พึงประสงค์การ
จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นราย
ด้าน เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.54$) ด้านกระบวนการ
จัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.53$) ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.53$) และด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.50$) ตามลำดับ

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้สอน

1. ด้านผู้สอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	3.11	0.73	ปานกลาง	4.51	0.67	มากที่สุด
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาวิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	2.88	0.62	ปานกลาง	4.51	0.72	มากที่สุด
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.19	0.63	ปานกลาง	4.59	0.71	มากที่สุด
1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	2.94	0.63	ปานกลาง	4.60	0.63	มากที่สุด
1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก	3.16	0.66	ปานกลาง	4.58	0.78	มากที่สุด
1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์	3.08	0.70	ปานกลาง	4.53	0.76	มากที่สุด
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	2.94	0.66	ปานกลาง	4.58	0.67	มากที่สุด
1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย	3.13	0.69	ปานกลาง	4.53	0.74	มากที่สุด
1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน	2.71	0.69	ปานกลาง	4.43	0.80	มาก
โดยรวม	3.01	0.67	ปานกลาง	4.54	0.72	มากที่สุด

จากตาราง 16 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

และสภาพที่พึงประสงค์ด้านผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) และตัวชี้วัดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$)

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลีนธุ์ เขต 2 ด้านผู้เรียน

2. ด้านผู้เรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ
2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.33	0.83	ปานกลาง	4.54	0.75	มากที่สุด
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	3.08	0.69	ปานกลาง	4.52	0.77	มากที่สุด
2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย	2.88	0.69	ปานกลาง	4.59	0.80	มากที่สุด
2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	2.89	0.72	ปานกลาง	4.54	0.79	มากที่สุด
2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล	2.78	0.60	ปานกลาง	4.52	0.74	มากที่สุด
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมี ความรับผิดชอบในการทำงาน	2.91	0.73	ปานกลาง	4.50	0.87	มาก
2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	2.78	0.67	ปานกลาง	4.35	1.00	มาก
2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น	2.85	0.75	ปานกลาง	4.46	0.82	มาก
โดยรวม	2.94	0.71	ปานกลาง	4.50	0.82	มาก

จากตาราง 17 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ ด้านผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) และระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้บริหาร

3. ด้านผู้บริหาร	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ
3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.04	0.75	ปานกลาง	4.52	0.76	มากที่สุด
3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.09	0.73	ปานกลาง	4.45	0.77	มาก
3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.18	0.79	ปานกลาง	4.58	0.77	มากที่สุด
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	3.18	0.68	ปานกลาง	4.63	0.69	มากที่สุด
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.04	0.65	ปานกลาง	4.54	0.79	มากที่สุด
3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	2.87	0.63	ปานกลาง	4.55	0.75	มากที่สุด
3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.95	0.66	ปานกลาง	4.43	0.85	มาก

ตาราง 18 (ต่อ)

3. ด้านผู้บริหาร	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ
3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.97	0.75	ปานกลาง	4.55	0.77	มากที่สุด
โดยรวม	3.04	0.70	ปานกลาง	4.53	0.77	มากที่สุด

จากตาราง 18 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ด้านผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$) และระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$)

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการดำเนินการ
4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	2.94	0.68	ปานกลาง	4.50	0.77	มาก
4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ	2.91	0.63	ปานกลาง	4.51	0.81	มากที่สุด

ตาราง 19 (ต่อ)

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียน การสอน (ต่อ)	สภาพปัจจุบัน			สภาพพึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ดำเนินการ
4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี สารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียน	2.81	0.62	ปานกลาง	4.57	0.77	มากที่สุด
4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	2.90	0.66	ปานกลาง	4.50	0.85	มาก
4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้ง ในและนอกสถานที่	2.87	0.67	ปานกลาง	4.55	0.81	มากที่สุด
4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมา ประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	2.85	0.65	ปานกลาง	4.49	0.88	มาก
4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้าน ดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการ เรียนการสอน	2.91	0.64	ปานกลาง	4.49	0.82	มาก
4.8 มีการส่งเสริมความเป็น ประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความ รับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	2.99	0.66	ปานกลาง	4.57	0.83	มากที่สุด
4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลาย และต่อเนื่อง	2.92	0.59	ปานกลาง	4.57	0.81	มากที่สุด
โดยรวม	2.90	0.64	ปานกลาง	4.53	0.82	มากที่สุด

จากตาราง 19 แสดงว่า สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านกระบวนการ
จัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อ

อยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) และระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$)

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยนำเสนอเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3.1 ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs Index: PNI_{Modified}) ในการจัดลำดับความสำคัญ เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสัมมนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 20-24

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นโดยรวม

องค์ประกอบทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D)	ค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ (I)	PNI _{Modified}	ลำดับความต้องการจำเป็น
1. ด้านผู้สอน	3.01	4.54	0.51	3
2. ด้านผู้เรียน	2.94	4.50	0.53	2
3. ด้านผู้บริหาร	3.04	4.53	0.49	4
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	2.90	4.53	0.56	1

จากตาราง 20 พบว่าลำดับค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.56$) ด้านผู้เรียน ($PNI_{Modified} = 0.53$) ด้านผู้สอน ($PNI_{Modified} = 0.51$) ด้านผู้บริหาร ($PNI_{Modified} = 0.49$) ตามลำดับ

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) ด้านผู้สอนตามลำดับ

1. ด้านผู้สอน	D	I	$PNI_{Modified}$	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตร	3.11	4.51	0.45	6
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่ หลากหลาย	2.88	4.51	0.57	3
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.19	4.59	0.44	9
1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียน เป็นรายบุคคล	2.94	4.60	0.57	2
1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้า แสดงออก	3.16	4.58	0.45	7
1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่าง สร้างสรรค์	3.08	4.53	0.47	5
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง	2.94	4.58	0.56	4
1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย	3.13	4.53	0.45	8
1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน	2.71	4.43	0.63	1

จากตาราง 21 พบว่าลำดับค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้สอน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรกได้แก่ ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.63$) เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ($PNI_{\text{modified}} = 0.57$) จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ($PNI_{\text{modified}} = 0.57$) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ($PNI_{\text{modified}} = 0.56$) จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์ ($PNI_{\text{modified}} = 0.47$) ตามลำดับ

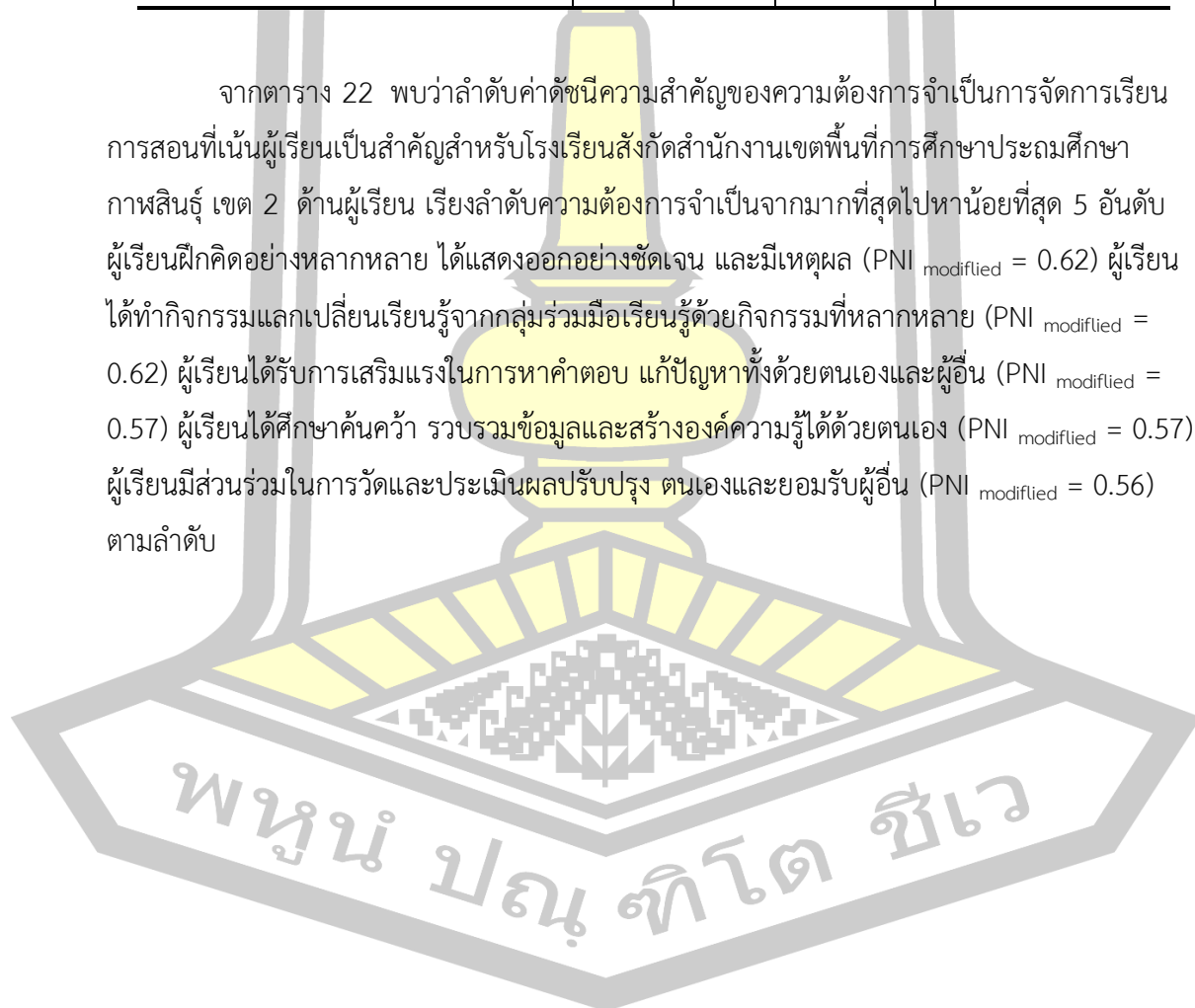
ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้านผู้เรียนตามลำดับ

2. ด้านผู้เรียน	D	I	PNI_{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.33	4.54	0.36	8
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	3.08	4.52	0.47	7
2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย	2.88	4.59	0.60	2
2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	2.89	4.54	0.57	3
2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล	2.78	4.52	0.62	1
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน	2.91	4.50	0.54	6

ตาราง 22 (ต่อ)

2. ด้านผู้เรียน	D	I	PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วย ตนเอง	2.78	4.35	0.57	4
2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผลปรับปรุง ตนเองและ ยอมรับผู้อื่น	2.85	4.46	0.56	5

จากตาราง 22 พบว่าลำดับค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านผู้เรียน เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 5 อันดับ ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล (PNI_{modified} = 0.62) ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย (PNI_{modified} = 0.62) ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น (PNI_{modified} = 0.57) ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง (PNI_{modified} = 0.57) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น (PNI_{modified} = 0.56) ตามลำดับ

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นและลำดับความต้องการจำเป็นด้านผู้บริหาร

3. ด้านผู้บริหาร	D	I	PNI Modified	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อสนับสนุนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	3.04	4.52	0.49	5
3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา	3.09	4.45	0.44	8
3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.18	4.58	0.44	7
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียน การสอน	3.18	4.63	0.46	6
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้ และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	3.04	4.54	0.50	4
3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	2.87	4.55	0.58	1
3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้าง ความเข้าใจกับชุมชนในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	2.95	4.43	0.50	3
3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	2.97	4.55	0.53	2

จากตาราง 23 พบว่าค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านผู้บริหาร เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 5 อันดับแรกได้แก่

ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน ($PNI_{\text{modified}} = 0.58$) ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการ
ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($PNI_{\text{modified}} = 0.53$) ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความ
เข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($PNI_{\text{modified}} = 0.50$) ส่งเสริมการพัฒนา
บุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($PNI_{\text{modified}} = 0.50$) ส่งเสริมการจัดทำ
แผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($PNI_{\text{modified}} = 0.49$) ตามลำดับ

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ค่าดัชนี
ความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียน การสอน	D	I	PNI_{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้ อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและ สถานการณ์จริง	2.94	4.50	0.53	8
4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึก ปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ	2.91	4.51	0.55	6
4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี สารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียน	2.81	4.57	0.63	1
4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	2.90	4.50	0.55	5
4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานที่	2.87	4.55	0.58	2

ตาราง 24 (ต่อ)

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)	D	I	PNI _{Modified}	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.85	4.49	0.57	3
4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	2.91	4.49	0.54	7
4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	2.99	4.57	0.53	9
4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง	2.92	4.57	0.57	4

จากตาราง 24 พบว่าลำดับค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน(PNI_{modified} =0.63) ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ (PNI_{modified} =0.58) มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (PNI_{modified} =0.57) มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง (PNI_{modified} =0.57) มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (PNI_{modified} =0.55) ตามลำดับ

**ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากผล
การศึกษา ดูงานในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)**

จากผลการศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน
ดังนี้

1. โรงเรียน ก อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปัจจุบันมีนักเรียน 162 คน ข้าราชการ 16 ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ
นาย A และผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 คือ นาง B
2. โรงเรียน ข อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปัจจุบันมีผู้เรียน 857 คน ผู้สอน 46 คน ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 คือ นาง
C และผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 คือ นาง D
3. โรงเรียน ค อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปัจจุบันมีนักเรียน 54 คน ข้าราชการ 7 ผู้ให้สัมภาษณ์คนที่
1 คือ นาย E และผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 คือ นาง F

จากผลการศึกษาค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI modified) สภาพ
ปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 สามารถจัดความสำคัญของความต้องการ
จำเป็น (PNI modified) ได้ดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ด้านผู้เรียน ด้านผู้สอน และด้าน
ผู้บริหาร ผู้วิจัยได้นำทั้ง 4 ด้าน ไปสร้างแบบสัมภาษณ์โดยเรียงลำดับความสำคัญจำเป็นตามลำดับ
เพื่อใช้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ
จำนวน 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวดังกล่าว เป็นโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best
Practice) ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการสัมภาษณ์รายด้านของโรงเรียนที่
มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) แต่ละโรงเรียน ดังนี้

1. ด้านผู้สอน

1) โรงเรียน ก อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

“...สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง จัดทำระบบข้อมูล
สารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา
ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ.....”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : A : 29/09/2559: เวลา 09.00 – 10.15 น.)

“...ครูผู้สอนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีเมตตาต่อ ผู้เรียน ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : B : 2/11/2559: เวลา 14.00 – 15.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
2. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตาม ศักยภาพ
4. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย

2) โรงเรียน ข อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

“...นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาแก่ผู้เรียนให้สามารถพัฒนาตนเองได้ ประพฤติตนเป็น แบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย และจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคล อย่างมีประสิทธิภาพ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : C : 03/10/2559: เวลา 09.00 – 09.50 น.)

“...ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับ กิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : D : 03/10/2559: เวลา 10.00 – 11.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. ให้ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้

4. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง

5. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย

6. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. โรงเรียน ค อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

“...ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : E : 03/10/2559: เวลา 13.30 – 14.35 น.)

“...ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพและสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : F : 03/10/2559: เวลา 14.50 – 15.30 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง

3. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย

5. ให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนในการพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ

ผลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ด้านผู้สอน ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์และหาความถี่ ดังตาราง 25

ตาราง 25 ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านผู้สอน

รายการ	ความถี่	ลำดับ
1. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3	2
2. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4	1
3. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ	4	1
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	2	3
5. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย	3	2
6. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ	2	3

จากตาราง 25 ผลการหาค่าความถี่พบว่า ด้านผู้สอนมีแนวทางพัฒนาสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้

1. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
2. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ
3. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
4. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย
5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
6. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านผู้เรียน

1. โรงเรียน ก อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

“...ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด และผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : A : 29/09/2559: เวลา 09.00 – 10.15 น.)

“...ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนและสมาชิกในชั้นเรียน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : B : 2/11/2559: เวลา 14.00 – 15.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด
2. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน และสมาชิกในชั้นเรียน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
3. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. โรงเรียน ข อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

“...ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : C : 03/10/2559: เวลา 09.00 – 09.50 น.)

“...ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : D : 03/10/2559: เวลา 10.00 – 11.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน
2. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
3. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. โรงเรียน ค อ่าเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

“...ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน สามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : E : 03/10/2559: เวลา 13.30 – 14.35 น.)

“...ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุดได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนสมาชิกในชั้นเรียน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : F : 03/10/2559: เวลา 14.50 – 15.30 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน
2. ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน
3. ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

ผลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ด้านผู้เรียน ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์และหาความถี่ ดังตาราง 26

ตาราง 26 ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านผู้เรียน

รายการ	ความถี่	ลำดับ
1. ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนมากที่สุด	2	4
2. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	3	3
3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	1	5
4. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	5	1
5. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน	4	2

จากตาราง 26 ผลการหาค่าความถี่พบว่า ด้านผู้เรียนมีแนวทางพัฒนาสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้

1. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน
3. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
4. ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนมากที่สุด
5. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านผู้บริหาร

1. โรงเรียน ก อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

“...สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชน ในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : A : 29/09/2559: เวลา 09.00 – 10.15 น.)

“...กำหนดแผนยุทธศาสตร์การจัดการเรียนการสอน ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มศักยภาพ ให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : B : 2/11/2559: เวลา 14.00 – 15.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างเหมาะสมเพียงพอ ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศ
2. ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม
4. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มศักยภาพ

2. โรงเรียน ข อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

“...สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมเพียงพอ เช่น ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : C : 03/10/2559: เวลา 09.00 – 09.50 น.)

“...สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี พัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : D : 03/10/2559: เวลา 10..00 – 11.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมเพียงพอ เช่น ด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี
2. นำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
3. มีการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม
4. พัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. โรงเรียน ค อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

“...กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการจัดการเรียนการสอน สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วย รูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : E : 03/10/2559: เวลา 13.30 – 14.35 น.)

“...นำผลการประเมินคุณภาพและไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนอย่างเหมาะสมเพียงพอ การประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชน ในการส่งเสริมการจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : F : 03/10/2559: เวลา 14.50 – 15.30 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ
4. นำผลการประเมินคุณภาพและไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
5. ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนการจัดการเรียนการสอน
6. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม

ผลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียนจำนวน 6 คน ด้านผู้บริหาร ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์และหาความถี่ ดังตาราง 27

ตาราง 27 ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านผู้บริหาร

รายการ	ความถี่	ลำดับ
1. กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3	2
2. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี สารสนเทศ	4	1
3. ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2	3
4. สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3	2
5. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ	2	3
6. ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2	3
7. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม	4	1

จากตาราง 27 ผลการหาค่าความถี่พบว่า ด้านผู้บริหาร มีแนวทางพัฒนาสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้

1. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี สารสนเทศ
2. สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เรียนและผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม
3. กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
5. ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ

7. ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

1. โรงเรียน ก อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

“...จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของ มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : A : 29/09/2559: เวลา 09.00 – 10.15 น.)

“...จัดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด และจัดการเรียนการสอนผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : B : 2/11/2559: เวลา 14.00 – 15.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
2. จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
3. จัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา
4. ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
5. จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

2. โรงเรียน ข อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

“...จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง โดยจัดการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด และให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : C : 03/10/2559: เวลา 09.00 – 09.50 น.)

“...จัดการ จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนดและให้ข้อเสนอแนะย้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : D : 03/10/2559: เวลา 10.00 – 11.15 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
4. ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร

พูน ปณ ภิโต ชีเว

3. โรงเรียน ค อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

“...จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา เรียนรู้ที่จะพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิต ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : E : 03/10/2559: เวลา 13.30 – 14.35 น.)

“...จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด ...”

(ผู้ให้สัมภาษณ์ : F : 03/10/2559: เวลา 14.50 – 15.30 น.)

สรุปการสัมภาษณ์ ได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
  2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม
  3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา
  4. จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
  5. จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
- ผลจากการสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ทั้ง 3 โรงเรียน 6 คน ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำเสนอผลการสังเคราะห์การสัมภาษณ์และหาความถี่
- ดังตาราง 28

ตาราง 28 ผลการศึกษาสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

รายการ	ความถี่	ลำดับ
1. จัดการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม	2	4
2. จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด	4	2
3. จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	5	1
4. จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	4	2
5. จัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	2	4
6. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร	3	3
7. ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	2	4

จากตาราง 28 ผลการหาค่าความถี่พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางพัฒนาสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
2. จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
3. จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
4. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร
5. จัดการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม
6. จัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา
7. ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความ

แตกต่างระหว่างบุคคล

ตอนที่ 3 ร่างแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

การร่างแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด จากสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 แล้วนำผลที่ได้มาหาค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น เพื่อมาจัดลำดับความสำคัญ เพื่อศึกษากับโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสามารถร่างแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้ดังตาราง 29 - 32

ตาราง 29 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้สอน

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
1. ด้านผู้สอน	1. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้สอน	1. ด้านผู้สอน
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาวิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ตาราง 29 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
1. ด้านผู้สอน	1. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้สอน	1. ด้านผู้สอน
1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก	1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก	1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก
1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์	1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์	1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย	1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย	1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย
1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน	1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน	1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน
	1.10 สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง	1.10 สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
	1.11 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย	1.11 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย
	1.12 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	1.12 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ตาราง 29 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
1. ด้านผู้สอน (ต่อ)	1. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้สอน	1.ด้านผู้สอน(ต่อ)
	1.13 ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ	1.13 ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ
	1.14 จัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนรายบุคคลอย่างมี ประสิทธิภาพ	1.14 จัดทำระบบข้อมูล สารสนเทศดูแลช่วยเหลือ ผู้เรียนรายบุคคลอย่างมี ประสิทธิภาพ
	1.15 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการ อ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์	1.15 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการ อ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอัน พึงประสงค์

จากตาราง 29 ผลจากตารางการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้สอน พบว่ามีแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ 1.1) มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร 1.2) จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย 1.3) จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 1.4) เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล 1.5) ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก 1.6) จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์ 1.7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 1.8) ประเมิน ผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสม หลากหลาย 1.9) ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน 1.10) สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง 1.11) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย 1.12) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 1.13) ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ

- 1.14) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ
 1.15) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตาราง 30 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้เรียน

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
2. ด้านผู้เรียน	2. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้เรียน	2. ด้านผู้เรียน
2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	2.2. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่
2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย	2.3 ได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด	2.3 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุดด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย
2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น
2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล	2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล	2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล

ตาราง 30 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
2. ด้านผู้เรียน	2. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้เรียน	2. ด้านผู้เรียน
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัย และมีความรับผิดชอบในการ ทำงาน	2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มี วินัยและมีความรับผิดชอบ ในการทำงาน	2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มี วินัยและมีความรับผิดชอบ ในการทำงาน
2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ ความรู้ได้ด้วยตนเอง	2.7 มีทักษะในการแสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง รักการ เรียนรู้และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง	2.7 ผู้เรียนมีทักษะในการ แสวงหาความรู้อย่าง ต่อเนื่องสามารถสร้างองค์ ความรู้ได้ด้วยตนเอง
2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัด และประเมินผลปรับปรุงตนเอง และยอมรับผู้อื่น	2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ วัดและประเมินผลปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น	2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการ วัดและประเมินผลปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น
	2.9 ผู้เรียนได้เรียนรู้จาก แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้ง ในและนอกห้องเรียน	2.9 ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและ นอกห้องเรียน
	2.10 ผู้เรียนสามารถนำ ความรู้ทักษะที่จำเป็นในการ ดำรงชีวิตไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	2.10 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
	2.11 ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้น เรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งกันและกัน	2.11 ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้น เรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่ง กันและกัน

จากตาราง 30 ผลจากตารางการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้เรียน พบว่ามีแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้ 2.1) ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.2) ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่ 2.3) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุด ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย 2.4) ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบแก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น 2.5) ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล 2.6) ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน 2.7) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง 2.8) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น 2.9) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน 2.10) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2.11) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ตาราง 31 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้บริหาร

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
3. ด้านผู้บริหาร	3. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้บริหาร	3. ด้านผู้บริหาร
3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อสนับสนุนการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.1 ส่งเสริมการจัดทำ แผนงานโครงการเพื่อ สนับสนุนการ จัด	3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อสนับสนุนการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3.2 ส่งเสริมการบริหารและ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.2 ส่งเสริมการบริหารและ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.2 ส่งเสริมการบริหารและ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ตาราง 31 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
3. ด้านผู้บริหาร	3. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้บริหาร	3. ด้านผู้บริหาร
3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.3 สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี	3.3 สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน
3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.7 ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.7 ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายในกำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายในกำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายในกำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตาราง 31 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
3. ด้านผู้บริหาร (ต่อ)	3. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้บริหาร	3. ด้านผู้บริหาร(ต่อ)
	3.9 สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.9 สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
	3.10 ส่งเสริมการพัฒนา ระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.10 ส่งเสริมการพัฒนา ระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
	3.11 ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มศักยภาพ	3.11 ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มศักยภาพ
	3.12 กำหนดแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	3.12 กำหนดแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ

ตาราง 31 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
3. ด้านผู้บริหาร (ต่อ)	3. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านผู้บริหาร	3. ด้านผู้บริหาร(ต่อ)
	3.13 การให้ขวัญกำลังใจใน รูปแบบต่างๆทั้งต่อผู้สอน และผู้เรียน	3.13 การให้ขวัญกำลังใจใน รูปแบบต่างๆทั้งต่อผู้สอน และ ผู้เรียน

จากตาราง 31 ผลจากตารางการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านผู้บริหาร พบว่ามีแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้ 3.1) ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.2) ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 3.3) สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ 3.4) ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน 3.5) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.6) ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน 3.7) ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.8) ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.9) สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 3.10) ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.11) ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มศักยภาพ 3.12) กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.13) การให้ขวัญกำลังใจในรูปแบบต่างๆ ทั้งต่อผู้สอน และผู้เรียน

ตาราง 32 ผลการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน
4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง
4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัย ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากตามความเหมาะสม	4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจากง่ายไปยาก เหมาะสมกับช่วงวัย ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง
4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ตาราง 32 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)	4. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน(ต่อ)
4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่	4.5 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	4.5 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งจากแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกสถานที่
4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน
4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง	4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและ	4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง

ตาราง 32 (ต่อ)

สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์	ผลจากการศึกษา (Best Practice)	ร่างแนวทาง
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)	4. ผลจากการศึกษา (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน(ต่อ)
	4.10 เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และ การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	4.10 เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
	4.11 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร	4.11 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร
	4.12 ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.12 ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
	4.13 จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด	4.13 จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
	4.14 จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	4.14 จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

จากตาราง 32 ผลจากตารางการสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และผลจากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน พบว่ามีแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ 4.1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง 4.2) จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจากง่ายไปยาก เหมาะสมกับช่วงวัย ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง 4.3) มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 4.4) จัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 4.5) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งจากแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกสถานที่ 4.6) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.7) การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน 4.8) การส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 4.9) การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง 4.10) จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข 4.11) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร 4.12) ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล 4.13) จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด 4.14) จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

ตอนที่ 4 การตรวจสอบ ยืนยัน และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้

4.1 การตรวจสอบ ยืนยันแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ผู้วิจัยได้นำร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ไปดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน จัดขึ้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2560 เวลา 15.00 – 17.10 น. ณ ห้องประชุมโป่งกลาง 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง สามารถสรุปผลการสนทนากลุ่ม ได้ดังที่แสดงในตาราง 33 - 36

ตาราง 33 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านผู้สอน

สาระสำคัญของแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
1. มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร	ปรับเพิ่ม สถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน	1. มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน
2. จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาวิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	2. จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาวิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย
3. จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	ปรับเพิ่ม ทั้งในและนอกห้องเรียน	3. จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
4. เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล	ปรับเพิ่ม ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	4. เอาใจใส่ผู้เรียนและให้การเสริมแรงตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
5. ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก	ปรับเพิ่ม ตามความถนัดและความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ	5. ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออกตามความถนัดและความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ

ตาราง 33 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
6. จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์	ปรับเพิ่ม กระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด	6. จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	ปรับเพิ่ม ได้ศึกษาค้นคว้าลงมือปฏิบัติ	7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
8. ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย	ปรับเพิ่ม หลากหลายและเหมาะสม	8. ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม
9. ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน	ปรับลด ค้นคว้า ปรับเพิ่ม และนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	9. ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
10. สร้างสัมพันธ์ที่ดีแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	10. สร้างสัมพันธ์ที่ดีแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
11. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	11. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย
12. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	12. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ตาราง 33 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
13. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	13. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ
14. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	14. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ
15. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	15. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้เพิ่ม	16. บันทึกปัญหาและข้อบกพร่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้เพิ่มแนวทางบันทึกปัญหาและข้อบกพร่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป
2. ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้สอน

จากตาราง 33 พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้สอน โดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะว่ามีความเหมาะสมและให้ปรับเพิ่มและลดภาษาสำนวนให้มีความกระชับมากขึ้น เสนอแนะให้คงแนวทางไว้ 7 แนวทาง เสนอแนะให้เพิ่มอีก 1 แนวทางคือบันทึกปัญหาและข้อบกพร่องในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป และเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้สอน ซึ่งประกอบด้วย 16 แนวทาง ดังภาพประกอบ 8 แผนภาพ PDCA ด้านผู้สอน

PLAN : 1. มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ฯ ตามความต้องการต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน
2. จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย
3. จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ACTION :

13. บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมต่อไป
14. ให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ
15. ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้
16. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

PDCA
ด้านผู้สอน

DO :

4. สร้างสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง
5. จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
6. เอาใจใส่ผู้เรียนและให้การเสริมแรงตามความแตกต่างระหว่างบุคคล
7. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
8. ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออกตามความถนัดและความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ
9. นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
10. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

CHECK : 12. ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม

ภาพประกอบ 8 แผนภาพ PDCA ด้านผู้สอน

ตาราง 34 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้เรียน

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
1. ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	1. ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่	ปรับเพิ่ม ศักยภาพ	2. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุด ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุด ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย
4. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น	ปรับลด ผู้อื่น ปรับเพิ่ม กระบวนการกลุ่ม	4. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่ม
5. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	5. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล
6. ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัย และมีความรับผิดชอบในการทำงาน	ปรับเพิ่ม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	6. ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

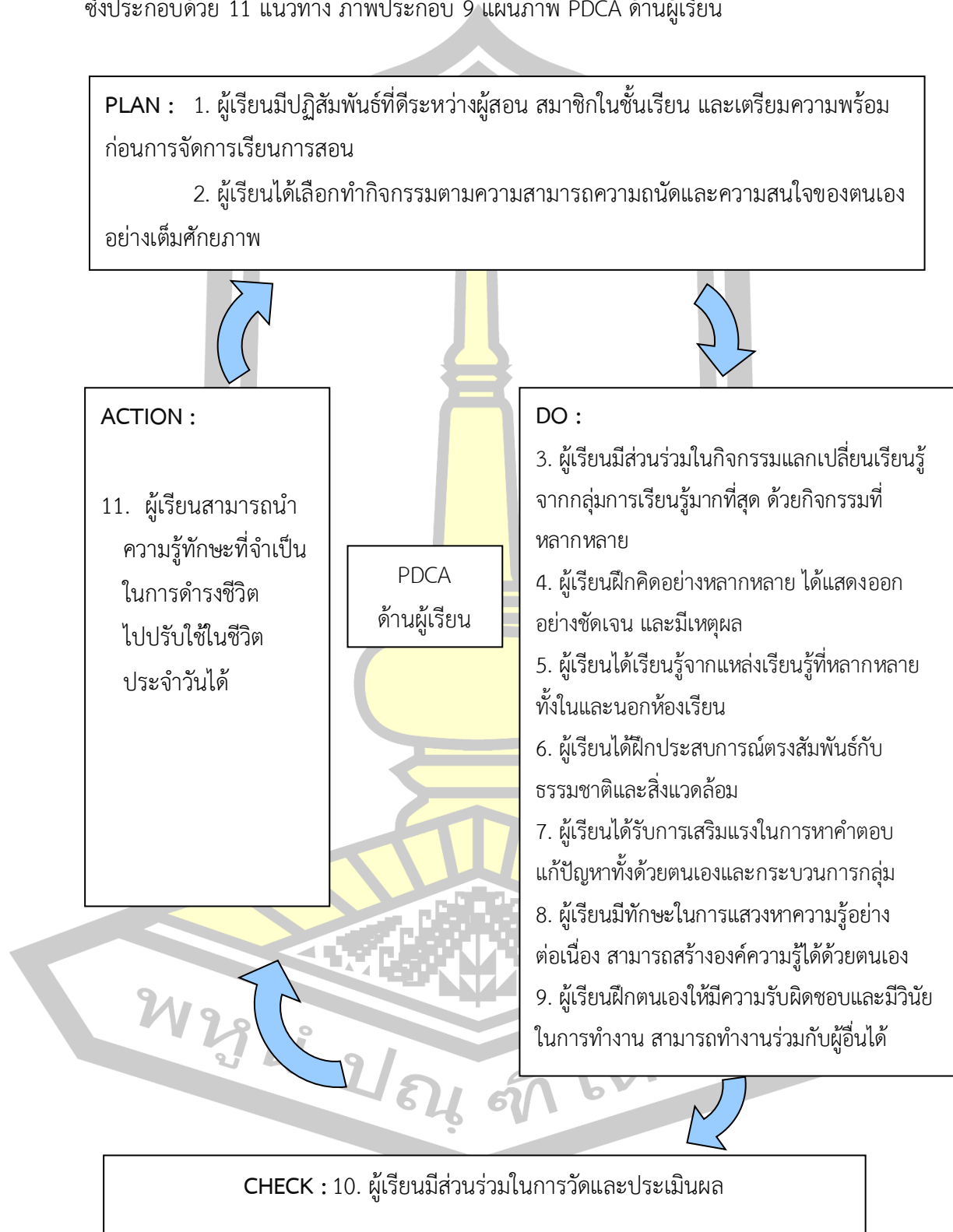
ตาราง 34 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
7. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	7. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง
8. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น	ปรับลด ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น	8. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล
9. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	9. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน
10. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	10. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
11. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันทั้งผู้สอนเพื่อน สื่อ และสิ่งแวดล้อม	ปรับเพิ่ม และเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน	11. ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ : 1. ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้เรียน

จากตาราง 34 พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้เรียน โดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะว่ามีความเหมาะสมและให้ปรับเพิ่มและลดภาษาสำนวนให้มีความกระชับมากขึ้น เสนอแนะให้คงแนวทางไว้ 6 แนวทาง และเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA

ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 11 แนวทาง ภาพประกอบ 9 แผนภาพ PDCA ด้านผู้เรียน

ภาพประกอบ 9 แผนภาพ PDCA ด้านผู้เรียน

ตาราง 35 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านผู้บริหาร

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
1. ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ปรับเพิ่ม ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1. ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	ปรับเพิ่ม แต่งตั้งคณะกรรมการ, อย่างเป็นระบบ	2. แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและบริหารอย่างเป็นระบบ
3. สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างเหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ	ปรับลด อย่างเหมาะสมเพียงพอ	3. สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน	ปรับเพิ่ม ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4. ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ปรับเพิ่ม เข้ารับการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5. ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้เข้ารับการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตาราง 35 (ต่อ)

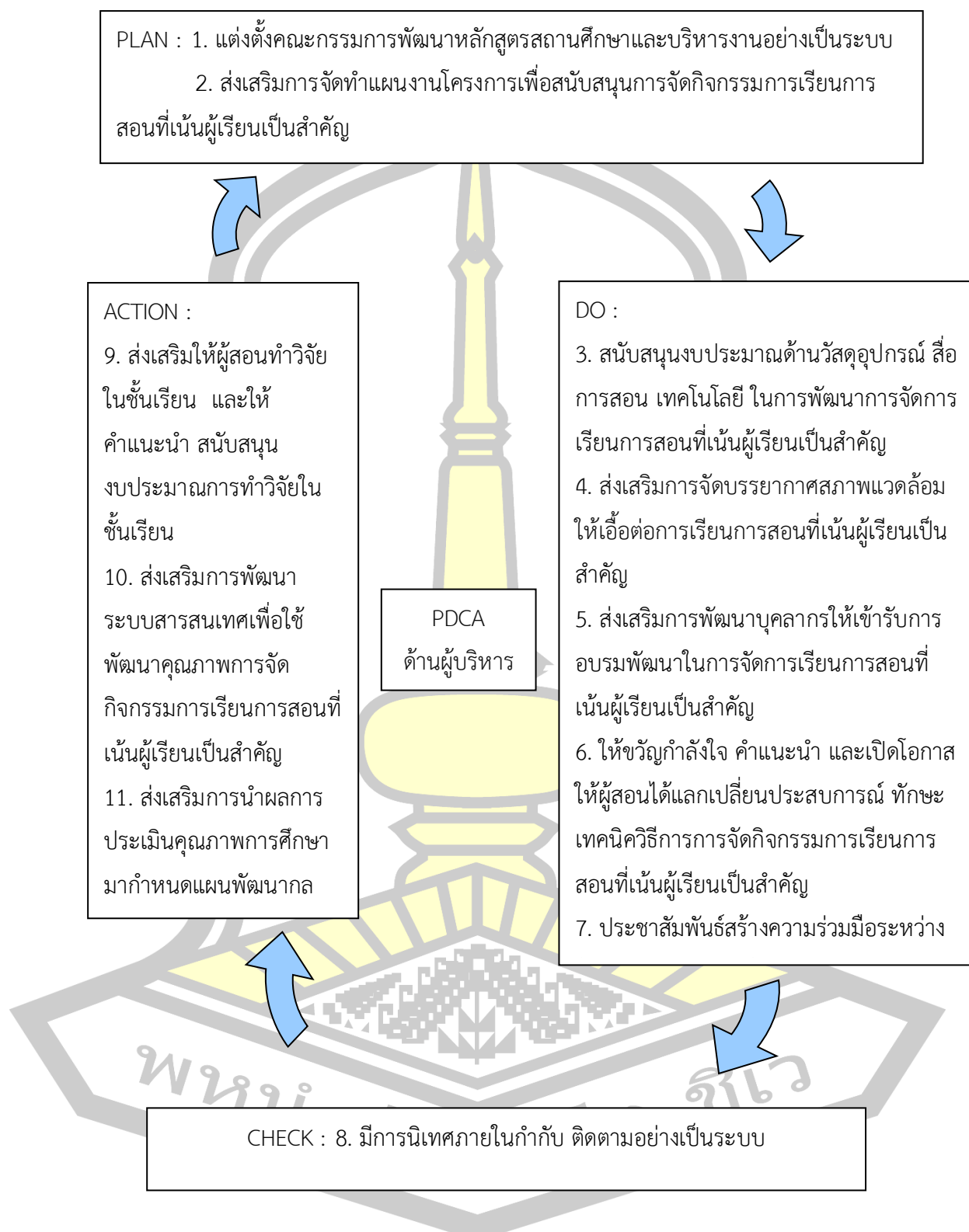
สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
6. ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน	ปรับเพิ่ม และให้คำปรึกษา แนะนำสนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน	6. ส่งเสริมให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน และให้คำแนะนำสนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน
7. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ปรับเพิ่ม สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	7. ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
8. ส่งเสริมการนิเทศภายในกำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ปรับลด ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปรับเพิ่ม อย่างเป็นระบบ	8. มีการนิเทศภายในกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ
9. สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	ปรับลด คุณภาพทั้งภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ปรับเพิ่ม คุณภาพการศึกษามา กำหนดแผนพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	9. ส่งเสริมการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามา กำหนดแผนพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตาราง 35 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
10. ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ปรับลด และใช้ในการบริหารจัดการ	10. ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
11. ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้สอนแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างเต็มศักยภาพ	ปรับลด ให้คำแนะนำ คำปรึกษา เอาใจใส่ ปรับเพิ่ม เปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนทักษะ เทคนิค	11. ให้ขวัญกำลังใจและคำแนะนำ และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ข้อเสนอแนะ : 1. ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหาร		

จากตาราง 35 พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหารโดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะว่ามีความเหมาะสมและให้ปรับเพิ่มและลดภาษาสำนวนให้มีความกระชับมากขึ้น และเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย 11 แนวทางภาพประกอบ 10 แผนภาพ PDCA ด้านผู้บริหาร

ภาพประกอบ 10 แผนภาพ PDCA ด้านผู้บริหาร

ตาราง 36 แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะผลการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคพื้นใต้ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
1. จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	ปรับลด ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน ปรับเพิ่ม เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	1. จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลและสถานการณ์จริง
2. จัดกิจกรรมที่หลากหลายเรียงจากง่ายไปยาก มีความเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	2. จัดเตรียมกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจากง่ายไปยาก มีความเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง
3. มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	3. มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	4. เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริง และสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. จัดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	5. จัดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

ตาราง 36 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
6. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	6. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
7. การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	7. การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน
8. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	8. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
9. ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	9. ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
10. เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	10. เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
11. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	11. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร

ตาราง 36 (ต่อ)

สาระสำคัญร่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการสนทนากลุ่ม
12. ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	ปรับลด ป้อนกลับแก่ผู้เรียน, ของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ปรับเพิ่ม ทุกคนมีส่วนร่วมในการให้, การพัฒนา, ในชั้นเรียน	12. ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน
13. จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	13. จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
14. จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอให้คงไว้	14. จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

จากตาราง 36 พบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะว่ามีความเหมาะสมและให้ปรับเพิ่มและลดภาษาสำนวนให้มีความกระชับมากขึ้น เสนอแนะให้คงแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 12 แนวทาง และเสนอแนะให้ใช้วงจรคุณภาพ PDCA ในการบริหารจัดการคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย 14 แนวทางภาพประกอบ 11 แผนภาพ PDCA ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

PLAN :

1. จัดเตรียมกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจากง่ายไปยาก มีความเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง
2. มีสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

ACTION :

12. เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
13. เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
14. ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน

PDCA

ด้าน

กระบวนการ

การจัดการ

เรียนการ

สอน

DO :

4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง
5. สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร
6. จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด
7. จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง
8. การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน
9. การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
10. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

CHECK : 11. ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง

ภาพประกอบ 11 แผนภาพ PDCA ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

4.2 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

การประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยนำส่งแบบประเมินด้วยตนเอง ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน (ชุดเดิม) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตาราง 37 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยรวม

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านผู้สอน	4.11	0.74	มาก	4.64	0.65	มากที่สุด
2. ด้านผู้เรียน	4.07	0.84	มาก	4.46	0.78	มาก
3. ด้านผู้บริหาร	4.13	0.74	มาก	4.59	0.73	มากที่สุด
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน	4.16	0.78	มาก	4.65	0.71	มากที่สุด
รวม	4.11	0.77	มาก	4.58	0.71	มากที่สุด

จากตาราง 37 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.16$) ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.13$) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.11$) และด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.07$) และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$)

ด้านผู้สอนอยู่ระดับมากที่สุด ด้านผู้บริหารอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) และด้านผู้เรียนอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) ตามลำดับ

ตาราง 38 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นเขต 2 ด้านผู้สอน

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านผู้สอน						
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯตามความต้องการต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน	4.00	0.87	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย	4.11	0.78	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	3.89	0.60	มาก	4.22	0.83	มาก
1.4 สร้างสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4.56	0.73	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
1.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด	3.89	0.93	มาก	4.56	0.88	มากที่สุด
1.6 เอาใจใส่ผู้เรียนและให้การเสริมแรงตามความแตกต่างระหว่างบุคคล	3.78	0.83	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	4.11	0.60	มาก	4.78	0.44	มากที่สุด
1.8 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออกตามความถนัดและความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ	4.22	0.97	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด

ตาราง 38 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านผู้สอน (ต่อ)						
1.9 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน	3.89	0.33	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด
1.10 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.00	1.00	มาก	4.78	0.67	มากที่สุด
1.11 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย	4.22	0.67	มาก	4.00	0.87	มาก
1.12 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม	4.33	0.50	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
1.13 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป	4.11	0.78	มาก	4.78	0.67	มากที่สุด
1.14 ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ	4.22	0.83	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด
1.15 ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.00	0.71	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด
1.16 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ	4.44	0.73	มาก	4.56	1.01	มากที่สุด
โดยรวม	4.11	0.74	มาก	4.64	0.65	มากที่สุด

จากตาราง 38 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านผู้สอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เมื่อพิจารณาความเหมาะสมโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$) เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$)

ตาราง 39 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านผู้เรียน

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2. ด้านผู้เรียน						
2.1 ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนสมาชิกในชั้นเรียน และเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน	4.11	0.93	มาก	4.44	0.53	มาก
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ	3.89	0.78	มาก	4.56	0.88	มากที่สุด
2.3 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุด ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย	4.00	0.87	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
2.4 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล	4.22	0.83	มาก	4.11	1.17	มาก
2.5 ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน	3.56	0.73	มาก	4.33	0.87	มาก
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	4.33	0.71	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด

ตาราง 39 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2. ด้านผู้เรียน (ต่อ)						
2.7 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่ม	4.11	0.78	มาก	4.22	0.97	มาก
2.8 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.22	0.83	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด
2.9 ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.44	1.01	มาก	4.78	0.44	มากที่สุด
2.10 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล	4.11	1.05	มาก	4.22	1.09	มาก
2.11 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.78	0.67	มาก	4.33	0.87	มาก
รวม	4.07	0.84	มาก	4.46	0.78	มาก

จากตาราง 39 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านผู้เรียน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เมื่อพิจารณาความเหมาะสมโดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในมีค่ามากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุด ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ($\bar{X} = 4.89$) ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.78$) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง

สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.67$) และผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับ
 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.56$) ตามลำดับ

ตาราง 40 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการ
 สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร
 เขต 2 ด้านผู้บริหาร

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3. ด้านผู้บริหาร						
3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาและบริหารงานอย่างเป็นระบบ	4.11	0.78	มาก	4.56	0.88	มากที่สุด
3.2 ส่งเสริมการบริหารแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่าง เป็นระบบ	4.22	0.83	มาก	4.67	0.50	มากที่สุด
3.3 สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ในการพัฒนาการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	4.67	0.50	มากที่สุด	4.78	0.44	มากที่สุด
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.11	0.33	มาก	4.56	1.01	มากที่สุด
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้เข้ารับ การพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.89	0.93	มาก	4.67	1.00	มากที่สุด

ตาราง 40 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
3. ด้านผู้บริหาร (ต่อ)						
3.6 ให้คำแนะนำ และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.00	1.00	มาก	4.78	0.67	มากที่สุด
3.7 ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.78	0.97	มาก	4.33	0.71	มาก
3.8 มีการนิเทศภายในกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ	3.89	0.60	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
3.9 ส่งเสริมให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน และให้คำแนะนำ สนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน	4.00	0.71	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด
3.10 ส่งเสริมการพัฒนากระบวนบริหารเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.33	0.71	มาก	4.00	1.00	มาก
3.11 ส่งเสริมการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามากำหนดแผนพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.44	0.73	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด
โดยรวม	4.13	0.74	มาก	4.59	0.73	มากที่สุด

จากตาราง 40 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านผู้บริหาร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พิจารณา

ความเหมาะสมโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก ยกเว้น สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.67$) และความเป็นไปได้โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น ประชาสัมพันธ์ สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.33$) และส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.00$)

ตาราง 41 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน						
4.1 จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจากง่ายไปยาก มีความเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	4.11	1.05	มาก	4.78	0.67	มากที่สุด
4.2 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี สารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.44	0.53	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
4.3 จัดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา	4.33	0.71	มาก	4.56	0.88	มากที่สุด
4.4 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง	4.11	0.60	มาก	4.78	0.44	มากที่สุด
4.5 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร	4.22	0.97	มาก	4.56	1.01	มากที่สุด

ตาราง 41 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)						
4.6 จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด	3.89	0.78	มาก	4.67	1.00	มากที่สุด
4.7 จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง	4.11	0.78	มาก	4.22	0.97	มาก
4.8 การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.00	0.71	มาก	4.89	0.33	มากที่สุด
4.9 การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.11	0.78	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด
4.10 ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	3.89	0.60	มาก	4.67	0.71	มากที่สุด
4.11 ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง	4.22	0.67	มาก	4.67	0.50	มากที่สุด
4.12 มีเกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข	4.33	1.12	มาก	4.78	0.67	มากที่สุด

ตาราง 41 (ต่อ)

รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน (ต่อ)						
4.13 เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.00	0.87	มาก	4.56	1.01	มากที่สุด
4.14 ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน	4.44	0.73	มาก	4.56	0.73	มากที่สุด
โดยรวม	4.16	0.78	มาก	4.65	0.71	มากที่สุด

จากตาราง 41 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พิจารณาความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$)

แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต มีดังนี้

1. ด้านผู้สอน

ผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ ตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด เอาใจใส่ผู้เรียนและให้การเสริมแรงตาม

ความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออกตามความถนัดและความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องในการดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการจัดกิจกรรมต่อไป ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน ได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุดด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ได้ฝึกคิดอย่างหลากหลายได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน ได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล และผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็น ในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

3. ด้านผู้บริหาร

แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและบริหารงานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการพัฒนาคณาจารย์ให้เข้ารับการอบรมพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ขวัญกำลังใจ คำแนะนำและเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนิเทศภายในกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียนและให้คำแนะนำ สนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมการพัฒนาระบบ

สารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาที่กำหนดแผนพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

การจัดเตรียมกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจากง่ายไปยากมีความเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร (จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผู้วิจัยได้ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สรุปผล

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ (1) ด้านผู้สอน มีตัวชี้วัดทั้งหมด 9 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) (2) ด้านผู้เรียน มีตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับ

มากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$) (3) ด้านผู้บริหาร มีตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$) (4) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีตัวชี้วัด 9 ตัวชี้วัด มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$)

2. สภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ระดับดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับดำเนินการทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 3.04$) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 3.01$) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 2.94$) ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.90$) ตามลำดับ และสภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ระดับดำเนินการโดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) เมื่อพิจารณาระดับดำเนินการเป็นรายด้านพบว่า ด้านผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) ด้านผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$) และด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$ ตามลำดับ) เมื่อหาค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($PNI_{Modified} = 0.56$) ด้านผู้เรียน ($PNI_{Modified} = 0.53$) ด้านผู้สอน ($PNI_{Modified} = 0.51$) และด้านผู้บริหาร ($PNI_{Modified} = 0.49$) ตามลำดับ

3. แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า ผลการประเมินแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.16$) ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.13$) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.11$) และด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.07$) และความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.65$) ด้านผู้สอน ($\bar{X} = 4.64$) ด้านผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.59$) และด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.46$) และแต่ละด้านมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

1) จัดเตรียมกิจกรรมที่ความหลากหลาย เรียงจากง่ายไปยากมีความเหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของตนเอง 2) มีสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) จัดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกห้องเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา 4) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่าง

เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง 5) สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร 6) จัดการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด 7) จัดการเรียนการสอนฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง 8.) การบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน 9) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 10) ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น 11) ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง 12) เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข 13) เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ 14) ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน

2. ด้านผู้สอน

1) มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ ตามความต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน 2) จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาวิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย 3) จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 4) สร้างสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง 5) จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด 6) เอาใจใส่ผู้เรียนและให้การเสริมแรงตามความแตกต่างระหว่างบุคคล 7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง 8) ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออกตามความถนัดและความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ 9) นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 10) ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 11) ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถีวัฒนธรรมไทย 12) ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม 13) บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องในการดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดกิจกรรมต่อไป 14) ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเองตามศักยภาพ 15) ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 16.) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านผู้บริหาร

1) แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและบริหารงานอย่างเป็นระบบ 2) ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 4) ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้เข้ารับการอบรมพัฒนาใน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 6) ให้ขวัญกำลังใจ คำแนะนำและเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 7) ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 8) มีการนิเทศภายในกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ 9) ส่งเสริมให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียนและให้คำแนะนำ สนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน 10) ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการสอนเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 11) ส่งเสริมการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามากำหนดแผนพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ด้านผู้เรียน

1) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และเตรียมความพร้อมก่อนการจัดการเรียนการสอน 2) ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ 3) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้มากที่สุดด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย 4) ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล 5) ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน 6) ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 7) ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่ม 8) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง 9) ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ 10) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล 11) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็น ในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

อภิปรายผล

จากผลวิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ศึกษาอย่างเป็นระบบโดยการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบและตัวชี้วัด

นอกจากนั้นยังมีการตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพของนักเรียนเป็นสำคัญซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา ในที่สุดก็เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้นซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับแรกของประเทศไทย ได้มีการกำหนดเนื้อหาสาระต่างๆ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ได้กล่าวว่า ตัวชี้วัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้สอนไว้ดังนี้ ผู้สอนเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ผู้สอนจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ปลูกเร้าใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง ผู้สอนจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตัวเอง ผู้สอนส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มผู้สอนใช้สื่อการสอนฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ ผู้สอนใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง ผู้สอนฝึกฝนกิจกรรมรายทและวินัยตามวิถึวัฒนธรรมไทย ผู้สอนสังเกตและประเมินผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ดัง นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงศ์ และคณะ (2545) ที่กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพและเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตดังข้อมูลที่ระบุไว้เป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กล่าวว่าลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ดังนี้ มีการจัดเนื้อหาที่สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน ให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์และฝึกนิสัยรักการอ่าน จัดให้มีการฝึกทักษะกระบวนการและการจัดการ มีการผสมผสานเนื้อหาสาระด้านต่างๆ อย่างสมดุล จัดการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรอบรู้ จัดให้มีการเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่และให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการเรียนรู้ด้วย 3) ด้านผู้บริหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้กล่าวว่า ว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญดังนี้ ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้โดยสนับสนุนและมีส่วนร่วมกับครูและผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนไว้ในธรรมนูญโรงเรียนที่มีแผนงาน ในการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามแนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา บริหารจัดการให้เอื้ออำนวยความสะดวกให้ครูผู้สอนมีเสรีในการคิด พัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ทำวิจัยในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู การทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ให้ได้ตาม

มาตรฐานหลักสูตร พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เป็นห้องเรียน จัดให้มีระบบนิเทศภายใน ช่วยเหลือครูในด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) ด้านผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมวดที่ 4 ที่ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา ตั้งแต่มาตราที่ 22-30 ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้การจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญจึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดได้ แก้ปัญหาได้มีนิสัยรักการเรียนรู้ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนตลอดชีวิต เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มีค่านิยมที่ดีงาม โดยเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคม ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีรู้จักใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืน กระบวนการเรียนรู้ การจัดเนื้อหา ต้องให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์การประยุกต์ ความรู้เพื่อใช้แก้ปัญหาเรียนรู้จากประสบการณ์จริง จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกัน การเรียนต้องเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน ทุกฝ่าย ตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ตามหลักของการเรียนรู้ มนุษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ไม่ว่าเขาจะสมบูรณ์ มีความพร้อมทุกด้าน หรือมีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตและสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้ มีลักษณะบูรณาการขององค์ประกอบทุกด้าน ทั้งความเติบโตทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ สุนทรียภาพและสังคม พัฒนาการของแต่ละด้านย่อมมีผลกระทบซึ่งทางบวกและทางลบต่อด้านอื่นๆ การเรียนรู้เป็นรากฐานความเจริญของชีวิต การมองกระบวนการเรียนรู้ จึงต้องให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของชีวิตที่มีความสุข สร้างสรรค์ มีภูมิ ด้านทานความเสื่อมทั้งปวง สุมณ อมรวิวัฒน์ (2543) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณา กองฝ่าย (2558) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพปัจจุบันผู้บริหารเห็นว่าด้านแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีการปฏิบัติต่ำที่สุด ควรพัฒนาและมีความต้องการจำเป็นด้านสื่อ การจัดการเรียนรู้มากที่สุด ครูผู้สอนเห็นว่าด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีการปฏิบัติต่ำสุด

ความต้องการพัฒนาด้านการวัดและประเมินผลมากที่สุด และมีความต้องการจำเป็นด้านสื่อการจัดการเรียนรู้มากที่สุด แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัชชา ศรีเศรษฐา (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองดูลย์ งามแก้ว (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนด้านปัจจัยสนับสนุนสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ ด้านการวางแผนการจัดการจัดการเรียนการสอนสถานศึกษาควรกำหนดวางแผนร่วมกันทุกฝ่าย ด้านการจัดการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียน ด้านการนิเทศติดตามผลผู้บริหารควรนิเทศต่อเนื่องเป็นระบบ และมีรูปแบบชัดเจน

2.2. สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคีสวรรค์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กรอบแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าไม่ใช่เรื่องใหม่ แนวคิดนี้มีสืบต่อกันมาอย่างกว้างขวางในสังคมไทย เช่นการเรียนรู้ตามหลักพุทธธรรม ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการพัฒนาคนทั้งในลักษณะรายบุคคลและกลุ่มให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เมื่อคนมีความสำคัญที่สุดของการเรียนรู้ วิธีการฝึกฝนอบรม จึงเป็นการพัฒนาองค์ประกอบของคน ซึ่งการเรียนรู้ตามแบบวิถีชีวิตของไทยแบบดั้งเดิมมีลักษณะเป็นการสั่งสอนรายบุคคล เมื่ออยู่กับครอบครัวพ่อแม่จะสอนลูกชายให้ขยัน อ่านออกเขียนได้ สอนลูกสาวให้ทำงานบ้าน รู้จักรักนวลสงวนตัว เมื่อโตขึ้นผู้ชายจะไปบวชเรียนกับพระที่วัดได้ฝึกการดำรงชีพ ส่วนผู้หญิงก็จะมีสมบัติกุลสตรี และฝึกงานอาชีพเท่าที่จำเป็น ซึ่งกระบวนการเรียนรู้สามารถสรุปได้ดังนี้ เป็นกระบวนการบ่มเพาะ ชีวีลักษณะนิสัย กระบวนการถ่ายทอดปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม กระบวนการเรียนวิชาความรู้ กระบวนการอบรมกริยามารยาททั้งทางกาย วาจา ใจ ตามหลักคุณธรรม กระบวนการฝึกปฏิบัติด้วยการทำให้ดูและฝึกทำให้เป็น กระบวนการส่งเสริม สัมมาทิฐิให้ลูกหลานเป็นคนคิดดี คิดชอบสื่อประกอบการเรียนรู้ คือเครื่องใช้ในครัวเรือน เครื่องมือทำมาหากิน ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม นิทานพื้นบ้านของเล่น พุทธศาสนสุภาษิต คำคม กรมวิชาการ (2543) สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ วนิตา ทวยสูงเนิน (2556) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน เปรียบเทียบการจัดการจัดการเรียนการสอน

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 31 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ มีคณะกรรมการนิเทศภายใน
โรงเรียนซึ่งต้องได้รับการอบรมและนำไปถ่ายทอดคณะครูวิชาการโรงเรียน นำผลนิเทศประชุมปรึกษา
เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและมีการสนับสนุนงบประมาณการนิเทศ อย่างเพียงพอ ส่งเสริมการใช้
สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้านการเตรียมการสอน ครูมีการเตรียมข้อมูลเนื้อหา ด้านการ
จัดกระบวนการเรียนรู้ ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันพัฒนาผู้เรียนและลด
ภาระงานนอกเหนือ จากการเรียนการสอนให้ครูมีหน้าที่สอนและพัฒนาผู้เรียนมากกว่างานด้านอื่นๆ
สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ สลิตา รินสิริ.(2558) ได้ทำวิจัยเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอ
เกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ
มาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินผล
ด้านการเตรียมการจัดการเรียนรู้ และด้านการใช้สื่อการเรียนรู้

3. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

3.1 ผู้สอน มีแนวทางพัฒนา คือ มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่
สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ฯ ตามความต้องการต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน
จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย จัดบรรยากาศและแหล่ง
เรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียนที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สร้างสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อ
ผู้เรียนอย่างทั่วถึง จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด เอาใจ
ใส่ผู้เรียนและให้การเสริมแรงตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า
ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออกตามความถนัด
และความสนใจให้เต็มตามศักยภาพ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่หลากหลายมาประยุกต์ใช้
ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุงตนเอง
ตามศักยภาพ บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องในการดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงแก้ไขการจัดกิจกรรมให้
ดีขึ้น ทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
ตามวิถีวัฒนธรรมไทย จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแลช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมี
ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจาะนิเยาะ มุस्ताปะ (2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดการ

เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการดำเนินการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีมี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านดำเนินการสอน และด้านการวัดผลและประมวลผลการสอน คือผู้สอนต้องเตรียมตนเองให้พร้อมสำหรับบทบาทของผู้เป็นแหล่งเรียนรู้ จัดทำแผนการเรียนรู้และกำหนดวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย เตรียมแหล่งเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์ให้เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และเตรียมเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ครูเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ สังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่องตามสภาพจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพล ตรีเต็ง (2556) ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา อำเภอมะนัง จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในภาพรวมแตกต่างกัน ด้านการเตรียมการสอน ครูมีการเตรียมข้อมูลเนื้อหา สื่อ วัสดุอุปกรณ์แหล่งเรียนรู้และนวัตกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน พรพนา บัวอินทร์ (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนได้แก่ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อการสอน ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการสอนของครู และส่งเสริมโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อสังคมแห่งการเรียนรู้

3.2 ผู้เรียน มีแนวทางพัฒนา คือ ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด ได้ฝึกประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงใน

การหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและกระบวนการกลุ่ม ผู้เรียนศึกษาค้นคว้ารวบรวมวิเคราะห์ ข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ ปิลาธนา กิตติวงศ์ตระกูล (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล อำเภอเมืองสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านที่ควรนำไปพัฒนาคือ ด้านผู้เรียน และด้านผู้ปกครอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยบาง ประเด็นของ พรพนา บัวอินทร์ (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ด้านการวัดผลและ ประเมินผล ได้แก่ นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน จัดอบรมวิธีการวัดผล และประเมินผล การประเมินผลตามสภาพจริง การจัดระบบและใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่าง หลากหลาย

3.3 ด้านผู้บริหาร มีแนวทางพัฒนา คือ ส่งเสริมการบริหารแต่งตั้งคณะกรรมการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สนับสนุนงบประมาณด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการ สอน เทคโนโลยี ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการจัด บรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการพัฒนา บุคลากรให้เข้ารับการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้สอนได้ แลกเปลี่ยนทักษะ เทคนิควิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ ผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน และให้คำปรึกษาแนะนำสนับสนุนงบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน มีการ นิเทศภายในกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อใช้พัฒนาคุณภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการนำผลการประเมินคุณภาพ การศึกษามากำหนดแผนพัฒนากลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ งานวิจัยบางประเด็นของ วรพล ตราเต็ง (2556) ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดพังงา สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดพังงา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยที่ด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีต่อสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดพังงา และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาการเรียนการสอน และด้านการประชาสัมพันธ์การเรียนการสอนแตกต่างกัน สอดคล้องกับ สมบัติ ยศปัญญา (2552) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 นั้นต้องพัฒนาทั้งระบบ สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา สอดคล้องกับ งานวิจัยบางประเด็นของ พรพนา บัวอินทร์ (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ด้านการนิเทศการสอน ได้แก่ โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูมีการนิเทศกันเอง นำผลการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอน นิเทศการสอนเป็นรายบุคคลและการติดตามผลหลังการนิเทศ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วนิตา ทวยสูงเนิน (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัจจุบัน เปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 มีคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนซึ่งต้องได้รับการอบรมและนำไปถ่ายทอดคณะครูวิชาการโรงเรียน นำผลนิเทศประชุมปรึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและมีการสนับสนุนงบประมาณการนิเทศ อย่างเพียงพอ ส่งเสริมการใช้สื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีที่ทันสมัย และลดภาระงานนอกเหนือจากการเรียนการสอนให้ครูมีหน้าที่สอนและพัฒนาผู้เรียนมากกว่างานด้านอื่นๆ

3.4 ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางพัฒนา คือ มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในบรรยากาศของการ

เอื้ออาทรและเป็นมิตร จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียงจากง่ายไปยากและส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างหลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์จริงและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ ปิไลธนา กิตติวงศ์ตระกูล (2555) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยไพศาล อำเภอเมืองสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน และระดับมาก 4 ด้านเรียน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้เรียน ($\mu = 4.66$) ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยและทำงานร่วมกับผู้อื่นและรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน ($\mu = 4.60$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ($\mu = 4.60$) ด้านการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\mu = 4.58$) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลายเหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน ($\mu = 4.48$) และด้านปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\mu = 4.45$) สอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ พรพนา บัวอินทร์ (2553) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ จัดอบรมเกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการศึกษาดูงานนอกสถานที่และสนับสนุนการจัดกิจกรรมโครงการต่างๆ ในโรงเรียน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนได้แก่ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสื่อการสอน ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณในการผลิตสื่อการสอนของครูและส่งเสริมโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการสอน ได้แก่ โรงเรียนมีการสนับสนุนให้ครูมีการนิเทศกันเอง นำผลการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนการสอน นิเทศการสอนเป็นรายบุคคลและการติดตามผลหลังการนิเทศ ด้านการวัดผลและประเมินผล ได้แก่ นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน จัดอบรมวิธีการวัดผลและประเมินผล การประเมินผลตามสภาพจริง การจัดระบบและใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลอย่างหลากหลายสอดคล้องกับงานวิจัยบางประเด็นของ ณิชชา ศรีเศรษฐา (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ สถานศึกษาควรมีการจัด ประชุมผู้บริหารและบุคลากรเพื่อร่วมกันคิดวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกชั้น และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์กับเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ มีการแต่งตั้งมอบหมายให้บุคลากรทำหน้าที่ ในการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความหลากหลายทั้งด้านวิชาการ รวมทั้งการปฏิรูปหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อชุมชนและท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด หลักสูตรที่ต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายผลมานั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1.1.1 ควรมีการเผยแพร่ผลงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็น ภารกิจของผู้บริหารที่จะช่วยจูงใจให้ครูกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การ เผยแพร่ผลงาน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ ผลงานทางวารสารของโรงเรียน

1.1.2 ควรมีการประชุมผู้ปกครอง การประชุมกลุ่มโรงเรียน การสัมมนาทาง วิชาการ การจัดอบรมสาธิตการเรียนการสอน การจัดห้องเรียนที่เป็นตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1.3 ควรมีการเขียนบทความทางวิชาการเผยแพร่ การใช้โรงเรียนเป็นฐานของ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1.4 ควรสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรในโรงเรียน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลาย รูปแบบเช่น การแสดงความสนใจอย่างแท้จริงของผู้บริหาร การยกย่องชมเชย การประกาศเกียรติคุณ การให้วุฒิบัตรหรือโล่ การเลื่อนเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ

1.1.5 ควรมีการส่งเสริมให้เป็นวิทยากร การส่งเข้าร่วมประชุมสัมมนา การส่งไป ฝึกอบรมเพิ่มเติม การยกย่องให้เป็นผู้สอนดีเด่น

1.1.6 ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดกิจกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนาครู ให้ปฏิบัติหน้าที่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 ระดับโรงเรียน

1.2.1 ผู้บริหารโรงเรียนและผู้สอนควรพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และเป็นหลักสูตรบูรณาการ

1.2.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการวางแผนการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรซึ่งเหมาะสมกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสนับสนุนงบประมาณนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.3 ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ปรับปรุงแหล่งการเรียนรู้ให้พร้อมสำหรับบริการ ซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้

1.2.4 มีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 ระดับผู้สอน

1.3.1 เข้ารับการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองอยู่เสมอให้มีความรู้ มีเทคนิควิธีการใหม่ๆที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3.2 เผยแพร่ผลงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเผยแพร่ผลงาน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ ผลงานทางวารสารของโรงเรียน

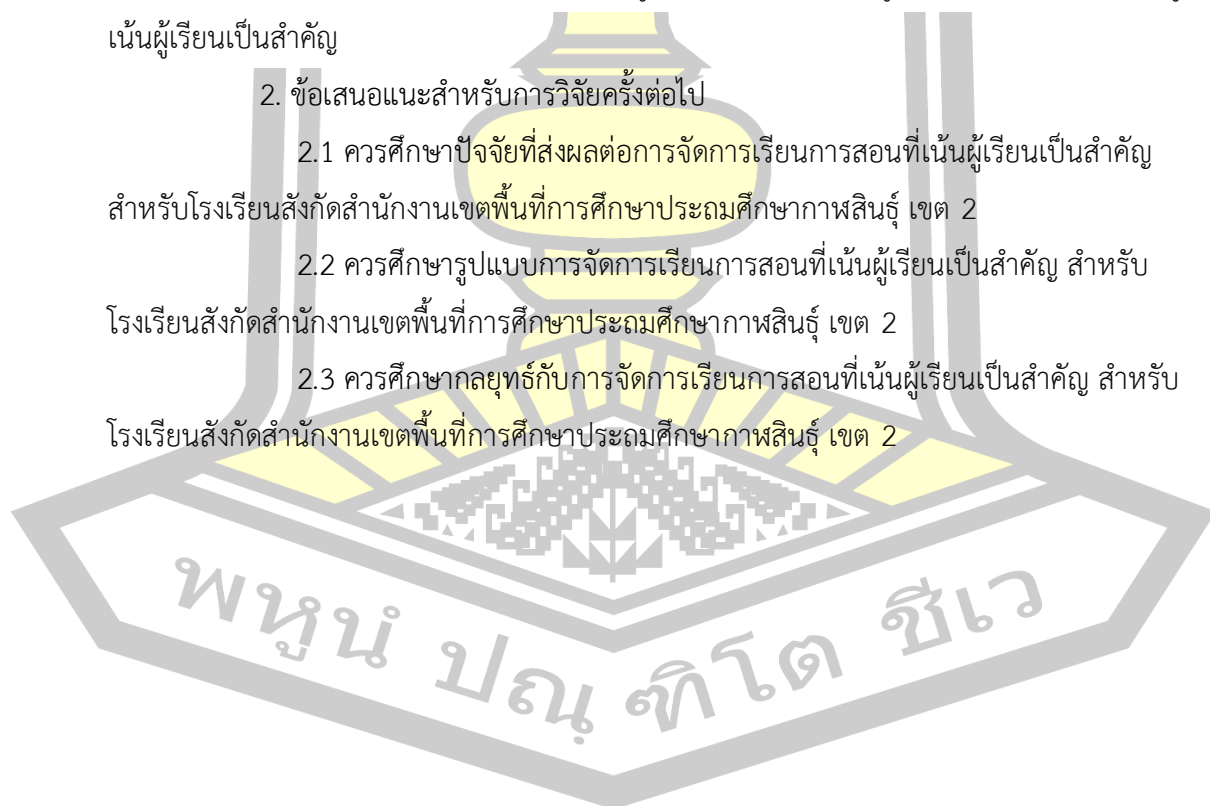
1.3.3 การร่วมมือการจัดตั้งศูนย์เครือข่ายในระดับผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.2 ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2.3 ควรศึกษาผลกระทบกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). เอกสารชุดนิเทศการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2543). แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2544). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). ตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. เอกสารชุด
แนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กิ่งฟ้า สีนธุงษ์. (2547). คู่มืออาจารย์ การพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.
ขอนแก่น. โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิก.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2549). ระเบียบวิธีวิจัย. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ครองช่าง.
- คมศร วงษ์รักษา. (2540). การเปรียบเทียบคุณภาพและความสอดคล้องของเทคนิคการจัดเรียงลำดับ
ความสำคัญที่อิงโมเดลความแตกต่างในการประเมินความต้องการจำเป็น. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). รายงานสรุปการสัมมนานโยบายส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ.
- คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ชนาธิป พรกุล แคนท์. (2545). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2546). การบริหารงานวิชาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. ปัตตานี : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี.
- ณัชชา ศรีเศรษฐา. (2555). การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทองดูล งามแก้ว. (2552). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ทิพวรรณ เสนจันทร์ฉิมชัย. (2553). สภาพและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 อำเภอท่าอุเทน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ทิตนา แหมมณี และคณะ. (2540). การจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ทิตนา แหมมณี. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2547). ศาสตร์ : องค์ความรู้เพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนพร แก้วขารุณ. (2551). ทรรศนะของครูสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลอุดรธานีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- ธีระ รุญเจริญ. (2545). *สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สภาผู้บริหารหลักสูตรการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นวลจิตต์ เขาวีรดิพงษ์. (2545). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- นิพนธ์ กินาวงค์. (2543). *หลักการบริหารการศึกษา*. พิษณุโลก : ตระกูลไทย.
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ. (2544). *การพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2546). *การบริหารงานบุคคล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญมี เณรยอด. (2528). *หลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2545). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : บิ๊ก พอยท์.
- ประเวศ ะสี. (2543). *กระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. *วารสารวิชาการ*, 3(1), 25-33, เมษายน.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พรพนา บัวอินทร์. (2553). *สภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พนัส หันนาคินทร์. (2549). *หลักการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- พะยอม วงศ์สารศรี. (2544). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2549). *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดวิธีการเทคนิคการสอน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2550). *ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เพ็ญพักตร์ อุทิศ. (2547). *แนวคิดและเทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD)*. กรุงเทพฯ : คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2539). *พฤติกรรมองค์กรและการบริหาร*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

- ไพบูลย์ จันทร์พรม. (2550). *การพัฒนาครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2542). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2546). *การบริหารการศึกษา : หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็นและบทวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์.
- ระวีวรรณ โพธิ์วัง. (2543). *การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. วารสาร *ข้าราชการครู*, 26(6), 2-5, สิงหาคม-กันยายน.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *ประกันคุณภาพการศึกษาทุกคนทำได้ไม่ยาก*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชย์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2545). *ปฏิวัติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- เรชา ชูสุวรรณ. (2550). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสมรรถนะบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : บริษัทแอลทีเพรส.
- วชิราพร อัจฉริยโกศล. (2537). *เทคโนโลยีและสื่อการสอน : การออกแบบการสอนรายบุคคล*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2546). *การพัฒนาประสิทธิภาพในการท างาน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ธนัชชการพิมพ์.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2548). *การบริหารงานบุคคลภาครัฐไทยกระแสใหม่และสิ่งท้าทาย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภกร ศรีแสน. (2546). *ปรัชญาการศึกษาฉบับพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ศักดิ์ศรี ปาณะกุล และคณะ. (2549). *หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สนอง อินละคร. (2544). *เทคนิควิธีการและนวัตกรรมที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : อุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.
- สมบัติ ยศปัญญา. (2552). *แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. (2544). *การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง*. กรุงเทพฯ : ดวงกลมสมัย.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). *หลักการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). *หลักการทฤษฎีและแนวปฏิบัติทางการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธี สุทธิสมบุญสมาน และ รังสิ โยภษุณี. (2537). *การบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สุพัตรา ศรีเที่ยงตรง. บทบาทครูผู้สอน. *วารสารวิชาการ*, 27(6), 48-56, พฤษภาคม.
- สุนนต์ อมรวิวัฒน์. (2543). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : ต้นอ่อน.
- สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2547). *การปฏิรูปการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : องค์การค้ำของครุสภา.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2543). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : ดวงกลมสมัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น Needs assessment research*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). *การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน*. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ. (2545). *การจัดกระบวนการเรียนรู้ : เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะสาขาวิชาชีพ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, *โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน*. (2541). *การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสแควร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด : แนวทางปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : บางกอกบล๊อค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) : ฉบับสรุป*. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายแผนและมาตรฐานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2549). *มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2549-2553)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2554). *มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และ เกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา (พ.ศ.2554-2558)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. (2541). *แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ไสว พักขาว. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: เอมพันธ์. หวน พันธุ์พันธ์. (2545). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- อรทัย มูลคำและคณะ. (2542). *การบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ : ที พี พรินต์.
- อรอุมา กองฝ่าย. (2558). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เอมอร จังศิริพรปกรณ์. (2556). *การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Aleksic, Maja. (2007). *Adjunct Question a as Aids to Effect Illustration Processing*.
Available from Dissertation Abstracts International, 64(10), 3591-A ; April.

Bertelsen C.D. (2008). *Primary Special Education Children with in and Inclusive Child-
Centered Environment : A Qualitative Cass Study*. Ohio : Ohio State
University.

Duke, J. (1976). *Conflictand Power in Social Life*. Provo, UT. Brigham Young University
Press.

Fennimore, Beatrics S. (2009). *Student-Centered Classroom Management*. Upper
Saddle River, NJ: Merrill Prentice-Hall.

Hawkins, Joyce M., John Weston and Julia C. Swannell. (1994). *The Oxford Study
Dictionary*. New York : Prentice-Hall.

Kauffman, James M. and Danul P. Hallahan. (1979). *Handbook of special education*.
Englewood Cliffs, New Jersey.

Knowles, M. (1975). *Self-Directed learning : A Guide for Learners and Teachers*.
Chicago, IL: Follett Publishing Company.

Koontz Harold and others. (1999). *Mangement*. 8th ed. New York : McGraw-Hill.

McCoy, T. M., & Vollmert, M. A. (2003). *High school local improvement plan
development : An action research approach*. Available from Dissertation
Abstracts International, 63(07), 2500-A ; January.

Rahim, M.A. (1983). A Measure of Styies of Handling Interpersonal Conflict. *Academy
of Management Journal*, 26(2), 368-376.

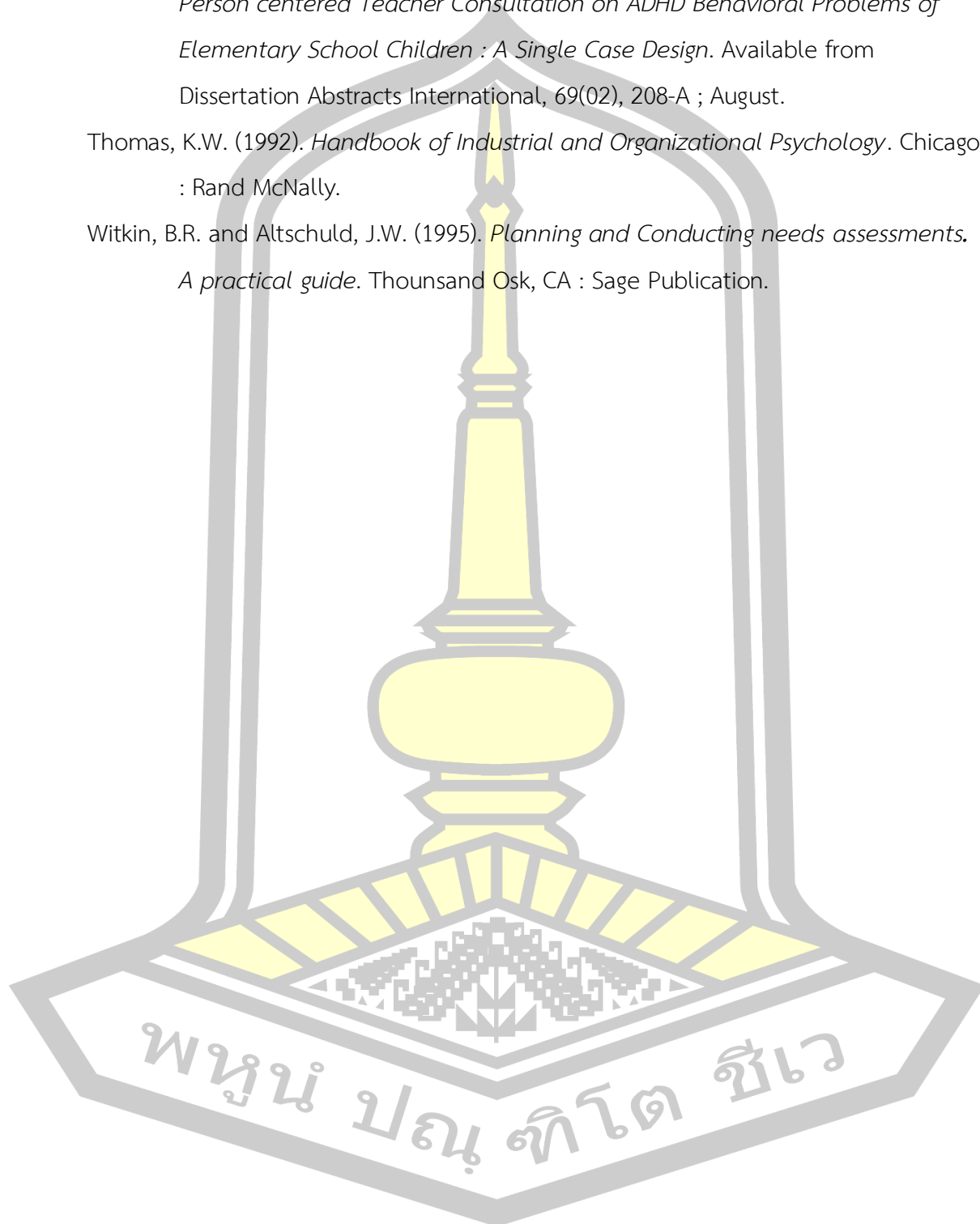
Rafix Balay. (2006). Conflict Management Strategies of Administrators and Teachers.
Asian Journal of Management Cases March, 3(1), 5-24.

Sanchez, Tony Ray. (2008). *The Effects of Knowledge Acquisition about Blacks on the
Racial Altitudes of White High School Sophomores (History Textbooks)*.
Education Research International. Retrieved from
<<http://Thailisuni.net.th/dao/detai.nsp>>.

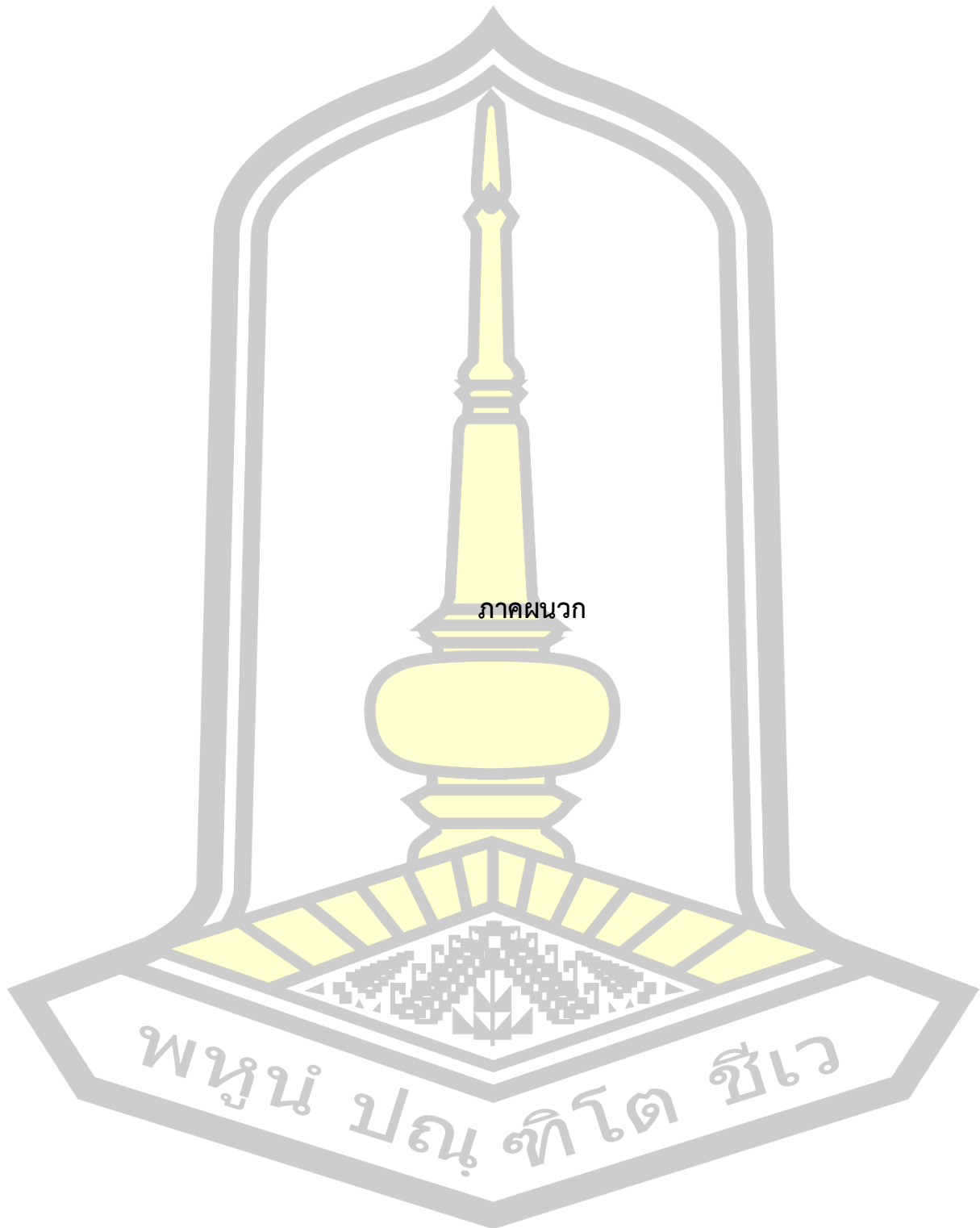
Schottekkorb, April A. (2008). *Effectiveness of Child-Centered Play Therapy and Person centered Teacher Consultation on ADHD Behavioral Problems of Elementary School Children : A Single Case Design*. Available from Dissertation Abstracts International, 69(02), 208-A ; August.

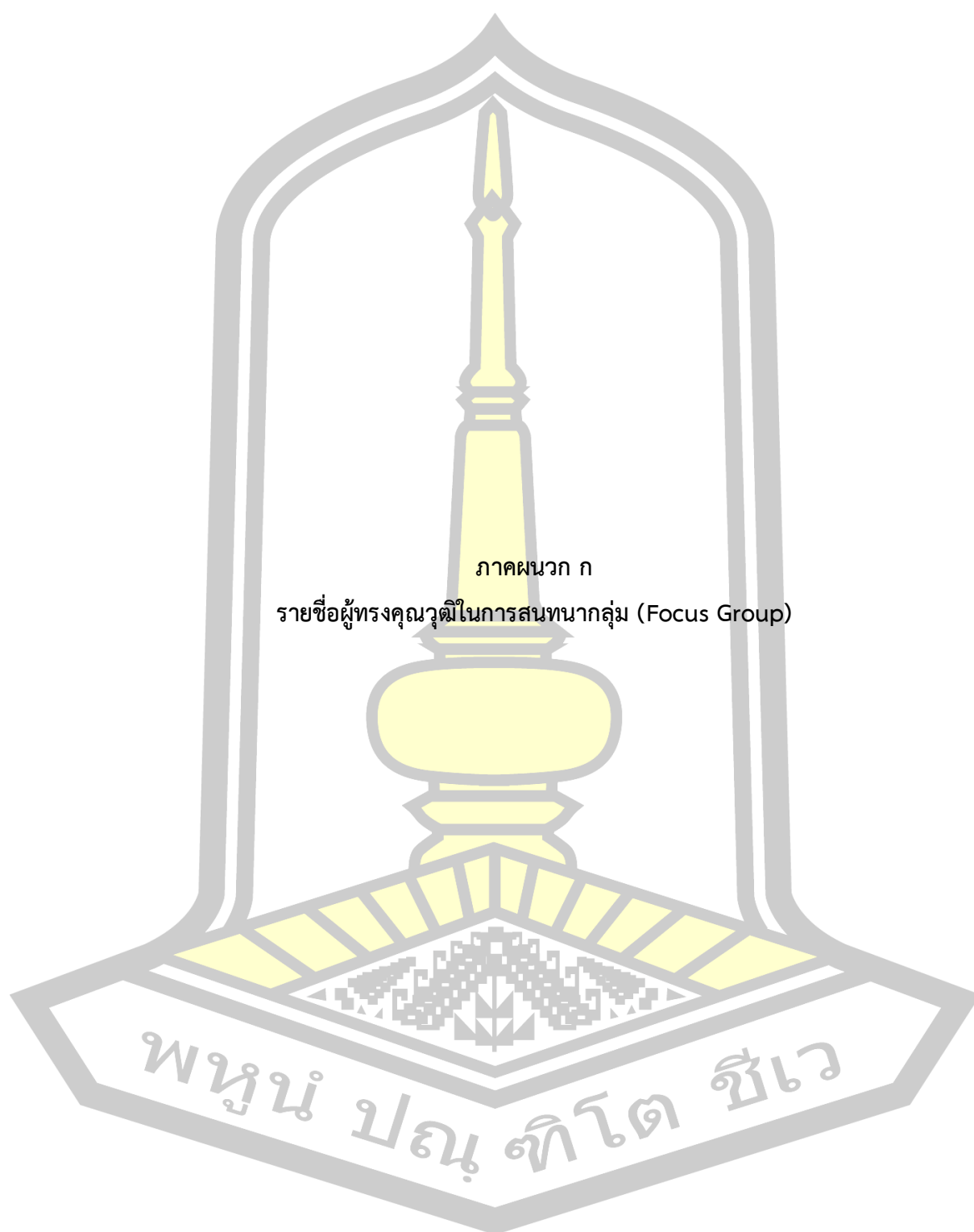
Thomas, K.W. (1992). *Handbook of Industrial and Organizational Psychology*. Chicago : Rand McNally.

Witkin, B.R. and Altschuld, J.W. (1995). *Planning and Conducting needs assessments. A practical guide*. Thousand Osk, CA : Sage Publication.

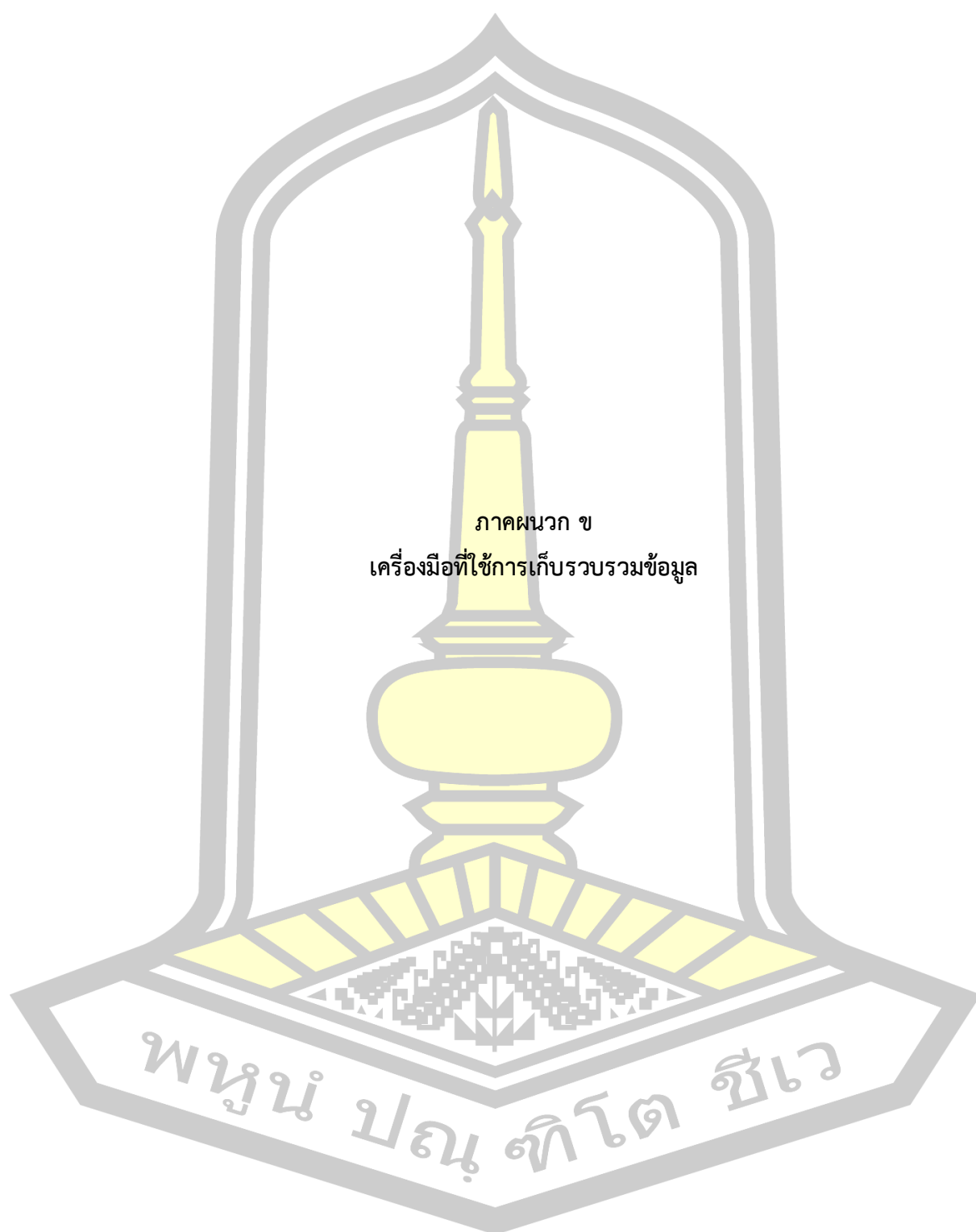

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1. ดร. เกสร ทองแสน วุฒิการศึกษา ปร.ด. (หลักสูตรและการสอน)
ตำแหน่งผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา วิทยาลัยศึกษานิเทศก์
เชี่ยวชาญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
2. นางอนงค์ นาสาทร วุฒิการศึกษา กศ.ม. ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์
วิทยาลัยน่านาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
3. นายสมพร คำภีร์มย์ วุฒิการศึกษา กศ.ม. ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์
วิทยาลัยน่านาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
4. นายทักษิณ เชื้อสูง วุฒิการศึกษา ศษ.ม. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
วิทยาลัยน่านาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
5. นายภวิวัฒน์ มุลสาร วุฒิการศึกษา กศ.ม. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
วิทยาลัยน่านาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
6. นางแสงไทย ดวงปากดี วุฒิการศึกษา กศ. ม. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
วิทยาลัยน่านาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
7. นางวงเดือน โสภภาพล วุฒิการศึกษา ค.บ. ตำแหน่งครู วิทยาลัยน่านาญการพิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
8. นายจักรพันธ์ นาทองไชย วุฒิการศึกษา ค.ม. ตำแหน่งครู วิทยาลัยน่านาญการพิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2
9. นางสาวธนัญญา เหล่านายอ วุฒิการศึกษา ค.ม. ตำแหน่งครู วิทยาลัยน่านาญการ
พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

แบบประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

คำชี้แจง : 1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ปรากฏใน
เครื่องมือฉบับนี้ ได้จากการสังเคราะห์แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

2. ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดที่กำหนดมา
ให้ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับใด ใน 5 ระดับต่อไปนี้คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3. กรณีที่ท่านเห็นว่าควรมีองค์ประกอบ หรือตัวชี้วัดในองค์ประกอบใดเพิ่มเติม กรุณาระบุ
ในช่องขวามือสุดท้ายรายการนั้นๆ หรือหากท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ กรุณาระบุท้ายแบบ
ประเมิน

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น/ เสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. องค์ประกอบด้านผู้สอน						
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร						
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย						
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้						
1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล						
1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก						
1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์						
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง						

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น/ เสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน						
1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย						
2. องค์ประกอบด้านผู้เรียน						
2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม						
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่						
2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย						
2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น						
2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล						
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน						
2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง						
2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลปรับปรุง ตนเองและยอมรับผู้อื่น						

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น/ เสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
3. องค์ประกอบด้านผู้บริหาร						
3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน						
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน						
3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
4. ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน						
4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์จริง						
4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับช่วงวัยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจ						
4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี สารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน						

องค์ประกอบ/ตัวชี้วัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับความเหมาะสม					ข้อคิดเห็น/ เสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้						
4.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่						
4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน						
4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน						
4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น						
4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง						

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

พูน บุญเกิด ชีวะ

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

สำหรับการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

คำชี้แจง : โปรดพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อคำถาม	ผลการพิจารณา			ความคิดเห็นเพิ่มเติม
		1	0	-1	
1. องค์ประกอบด้านผู้สอน	1.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร				
	1.2 การจัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย				
	1.3 การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้				
	1.4 การจัดแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนทั้งในและนอกสถานที่				
	1.5 การเสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล				
	1.6 การส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก				
	1.7 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์				

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อคำถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
1. องค์ประกอบด้าน ผู้สอน (ต่อ)	1.8 การส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง				
	1.9 การประเมินผู้เรียนตามสภาพ จริงด้วยวิธีการที่เหมาะสม หลากหลาย				
	1.10 การศึกษาค้นคว้าทำวิจัยในชั้น เรียน				
วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อคำถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
2. องค์ประกอบ ด้านผู้เรียน	2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรง สัมพันธ์กับธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม				
	2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตาม ความสามารถความถนัดและความ สนใจของตนเองอย่างเต็มที่				
	2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม ร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่ หลากหลาย				
	2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการ หาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเอง และผู้อื่น				
	2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และมี เหตุผล				

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
2. องค์ประกอบ ด้านผู้เรียน (ต่อ)	2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัย และมีความรับผิดชอบในการทำงาน				
	2.7 เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวม ข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วย ตนเอง				
	2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผลปรับปรุงตนเองและ ยอมรับผู้อื่น				
วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
3. องค์ประกอบด้าน ผู้บริหาร	3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงาน โครงการเพื่อสนับสนุนการจัด กิจกรรมเรียนการสอน				
	3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา				
	3.3 ส่งเสริมและอำนวยความสะดวก สะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน				
	3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียน การสอน				
	3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้ และเข้าใจในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน				
	3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน				

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
3. องค์ประกอบด้าน ผู้บริหาร (ต่อ)	3.7 ส่งเสริมประชาสัมพันธ์สร้าง ความเข้าใจกับชุมชนในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน				
	3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการดำเนินการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน				
วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
4. องค์ประกอบ ด้านกระบวนการ จัดการเรียนการ สอน	4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ได้ อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและ สถานการณ์จริง				
	4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติตามความถนัด และความสนใจ				
	4.3 มีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียน				
	4.4 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี สารสนเทศที่เพียงพอเอื้อต่อการ เรียนรู้ของผู้เรียน				
	4.5 มีการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้				

วัตถุประสงค์/ เนื้อหา	ข้อความถาม	ผลการ พิจารณา			ความคิดเห็น เพิ่มเติม
		1	0	-1	
4. องค์ประกอบด้าน กระบวนการจัดการ เรียนการสอน (ต่อ)	4.6 ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานที่				
	4.7 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมา ประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการ เรียนการสอน				
	4.8 มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาใน กิจกรรมการเรียนการสอน				
	4.9 มีการส่งเสริมความเป็น ประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น				
	4.10 มีการประเมินพัฒนาการของ ผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการ หลากหลายและต่อเนื่อง				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

วันที่...../...../.....

พูน ปรุ ทิโต ชเว

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์
เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการบริหารการศึกษาและพัฒนาศึกษา การศึกษาศาสนา ข้าราชการครู ศึกษานิเทศก์ สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นท่านเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์เขต 2 และเพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

2. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านผู้สอน
2. ด้านผู้เรียน
3. ด้านผู้บริหาร
4. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน

3. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อความคำถามการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

4. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์และนำมาเสนอในภาพรวม จึงไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดีขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบคุณ

นางสาวอัญชลี ภูคงคา

นิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. สถานภาพตำแหน่ง

☐ ผู้บริหารสถานศึกษา	☐ รองผู้บริหารสถานศึกษา
☐ หัวหน้างานวิชาการ	☐ ครูผู้สอน

2. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง

3. วุฒิการศึกษา

- ปริญญาตรี
- ปริญญาโท
- ปริญญาเอก

4. ประสบการณ์ทำงาน

☐ น้อยกว่า 5 ปี	☐ 16 – 20 ปี
☐ 1- 5 ปี	☐ 21 – 25 ปี
☐ 6- 10 ปี	☐ 26 – 30 ปี
☐ 11- 15 ปี	☐ มากกว่า 30 ปี

พหุบัน ปณุ ทิโต ชีเว

ตอนที่ 2

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์
เขต 2

คำชี้แจง : ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
มากที่สุด ทั้งในสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ เพื่อระบุว่าสถานศึกษาของท่านมีการจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับใด โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างแบบสอบถามในตอนที่ 2

คำชี้แจง : ให้ท่านทำเครื่องหมาย / ลงในช่องตามความเป็นจริง สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์
ตามระดับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	ข้อความคำถาม	ระดับสภาพปัจจุบัน					ระดับสภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
0	มีหน่วยการเรียนรู้การจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ			/			/				

คำอธิบาย

จากตัวอย่างข้อที่ ผู้ตอบทำเครื่องหมาย /

ในช่องสภาพปัจจุบัน ระดับ 3 หมายความว่า สภาพปัจจุบันมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

ในสภาพที่พึงประสงค์ ระดับ 5 หมายความว่า สภาพที่พึงประสงค์การจัดการเรียนการสอนที่
เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

ตัว ชี้วัด	การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับสภาพปัจจุบัน					ระดับสภาพ ที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านที่ 2 ผู้เรียน											
10	ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์ กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม										
11	ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตาม ความสามารถความถนัดและความ สนใจของตนเองอย่างเต็มที่										
12	ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากกลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่ หลากหลาย										
13	ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหา คำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและ ผู้อื่น										
14	ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้ แสดงออกอย่างชัดเจน และมีเหตุผล										
15	ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความ รับผิดชอบในการทำงาน										
16	ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง										
17	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและ ประเมินผลปรับปรุง ตนเองและ ยอมรับผู้อื่น										

ตัว ชี้วัด	การจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระดับสภาพ ปัจจุบัน					ระดับสภาพ ที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
ด้านที่ 4 การจัดการกระบวนการเรียนการสอน											
29	มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยงกับ เหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้										
30	ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอก สถานที่										
31	มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน										
32	มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน										
33	มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรมความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น										
34	มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามสภาพจริง ด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง										

แบบสัมภาษณ์โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best practices)

เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ ต้องการทราบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเพื่อมุ่งเน้นประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ซึ่งไม่มี

ผลกระทบหรือเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรือบุคคลที่ให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นางสาวอัญชลี ภูคงคา

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปรณ ทิโต ชีเว

2. จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านผู้เรียนมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านผู้บริหารมีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านกระบวนการเรียนรู้มีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในการร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง

นางสาวอัญชลี ฤคองคา

แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

สำหรับการวิจัย

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 1 ด้านผู้สอน		
1.1 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร		
1.2 จัดเตรียมการสอนทั้งเนื้อหา วิธีการ และสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย		
1.3 จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้		
1.4 เสริมแรงและเอาใจใส่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล		
1.5 ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงออก		
1.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการคิดอย่างสร้างสรรค์		
1.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง		
1.8 ประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลาย		
1.9 ค้นคว้าทำวิจัยในชั้นเรียน		
1.10 สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดี แสดงความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างทั่วถึง		

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 1 ด้านผู้สอน (ต่อ)		
1.11 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีตามวิถี วัฒนธรรมไทย		
1.12 นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีที่ หลากหลายมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอน		
1.13 ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะในการ แก้ปัญหาให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาปรับปรุง ตนเองตามศักยภาพ		
1.14 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนรายบุคคลอย่างมี ประสิทธิภาพ		
1.15 ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์		

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 2 ด้านผู้เรียน		
2.1 ผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
2.2 ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างเต็มที่		
2.3 ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จาก กลุ่มร่วมมือเรียนรู้ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย		
2.4 ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงในการหาคำตอบ แก้ปัญหาทั้งด้วยตนเองและผู้อื่น		
2.5 ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลาย ได้แสดงออก อย่างชัดเจน และมีเหตุผล		
2.6 ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความ รับผิดชอบในการทำงาน		
2.7 ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง		
2.8 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น		
2.9 ได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งใน และนอกห้องเรียน		
2.10 ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทักษะที่จำเป็นใน การดำรงชีวิตไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้		
2.11 ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอน สมาชิกในชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน		

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 3 ด้านผู้บริหาร		
3.1 ส่งเสริมการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อ สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
3.2 ส่งเสริมการบริหารและพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา		
3.3 สนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่าง เหมาะสมเพียงพอด้านวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน เทคโนโลยี ข้อมูลสารสนเทศ		
3.4 ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมให้ เอื้อต่อการเรียนการสอน		
3.5 ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้รู้และเข้าใจใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
3.6 ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน		
3.7 ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่าง ผู้ปกครองและชุมชนในการส่งเสริมจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
3.8 ส่งเสริมการนิเทศภายใน กำกับ ติดตามการ ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
3.9 สนับสนุนการนำผลการประเมินคุณภาพทั้ง ภายในและภายนอกไปใช้วางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง		
3.10 ส่งเสริมการพัฒนาระบบสารสนเทศและใช้ ในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 3 ด้านผู้บริหาร (ต่อ)		
3.11 ให้คำแนะนำ คำปรึกษา และเปิดโอกาส ให้ผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัด กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญอย่างเต็มศักยภาพ		
3.12 กำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ		
3.13 การให้ขวัญกำลังใจในรูปแบบต่างๆ ทั้งต่อผู้สอน และผู้เรียน		
ด้านที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนการสอน		
4.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตาม แผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับ ผู้เรียนและ สถานการณ์จริง		
4.2 มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เรียงจาก ง่ายไปยาก เหมาะสมกับช่วงวัย ให้ผู้เรียนได้ ฝึกปฏิบัติตามความถนัดและความสนใจของ ตนเอง		
4.3 มีการใช้สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เพียงพอต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน		
4.4 มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชื่อมโยง กับเหตุการณ์และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้		

การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2	ข้อคิดเห็น	ข้อเสนอแนะ
ด้านที่ 4 กระบวนการจัดการเรียน การสอน (ต่อ)		
4.5 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดการ เรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งจากแหล่งเรียนรู้ภายใน และนอกสถานที่		
4.6 มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน		
4.7 มีการบูรณาการสุนทรียภาพ ด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬาในกิจกรรมการเรียนการสอน		
4.8 มีการส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น		
4.9 มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตาม สภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายและต่อเนื่อง		
4.10 เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต การประกอบ อาชีพ และการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข		
4.11 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอนใน บรรยากาศของการเอื้ออาทรและเป็นมิตร		
4.12 ให้ข้อเสนอแนะป้อนกลับแก่ผู้เรียนใน กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความแตกต่าง ระหว่างบุคคล		
4.13 จัดกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการคิดอย่าง หลากหลายตามที่หลักสูตรกำหนด		
4.14 จัดกิจกรรมฝึกทักษะให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ จริง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง		

แบบประเมิน

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่อง การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

คำชี้แจง :

1. แนวทางการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ปรากฏในเครื่องมือฉบับนี้ ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ และแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการศึกษาสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติดีเยี่ยม

2. ขอความกรุณาให้ท่านพิจารณาความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้แต่ละข้ออย่างน้อยเพียงใด แล้วใส่เครื่องหมาย / ลงในช่องว่างทางขวามือที่มีตัวเลขแสดงระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. กรณีที่ท่านเห็นว่ามิข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ กรุณาระบุท้ายแบบประเมิน

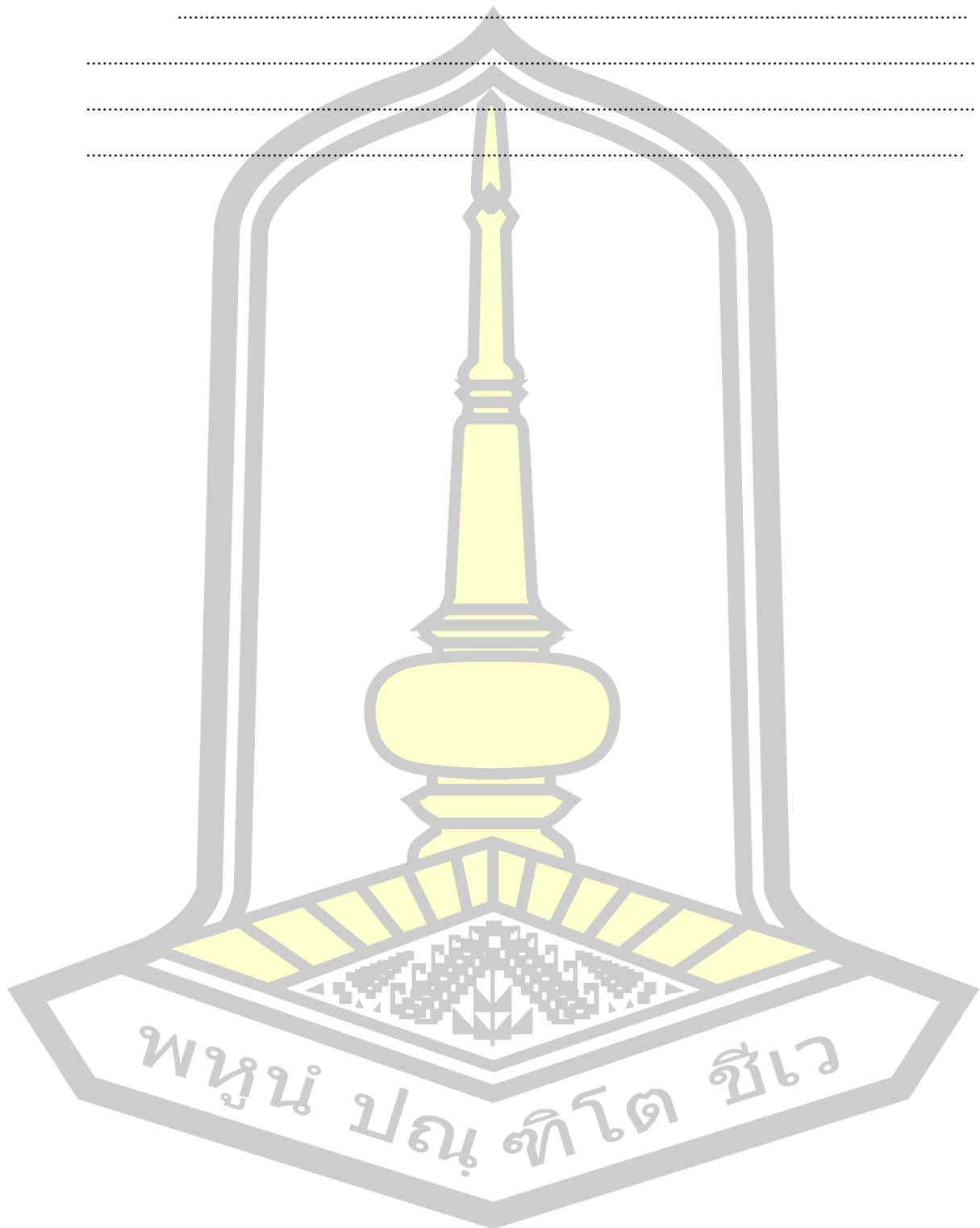
ข้อ ที่	แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้						
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1		
4	ส่งเสริมการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ												
5	ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้เข้ารับการ พัฒนาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ												
6	ให้คำแนะนำ และเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทักษะ เทคนิค วิธีการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ												
7	ประชาสัมพันธ์สร้างความร่วมมือระหว่าง ผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ												
8	มีการนิเทศภายในกำกับ ติดตามอย่างเป็น ระบบ												
9	ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนทำวิจัยในชั้น เรียน และให้คำปรึกษาแนะนำสนับสนุน งบประมาณการทำวิจัยในชั้นเรียน												

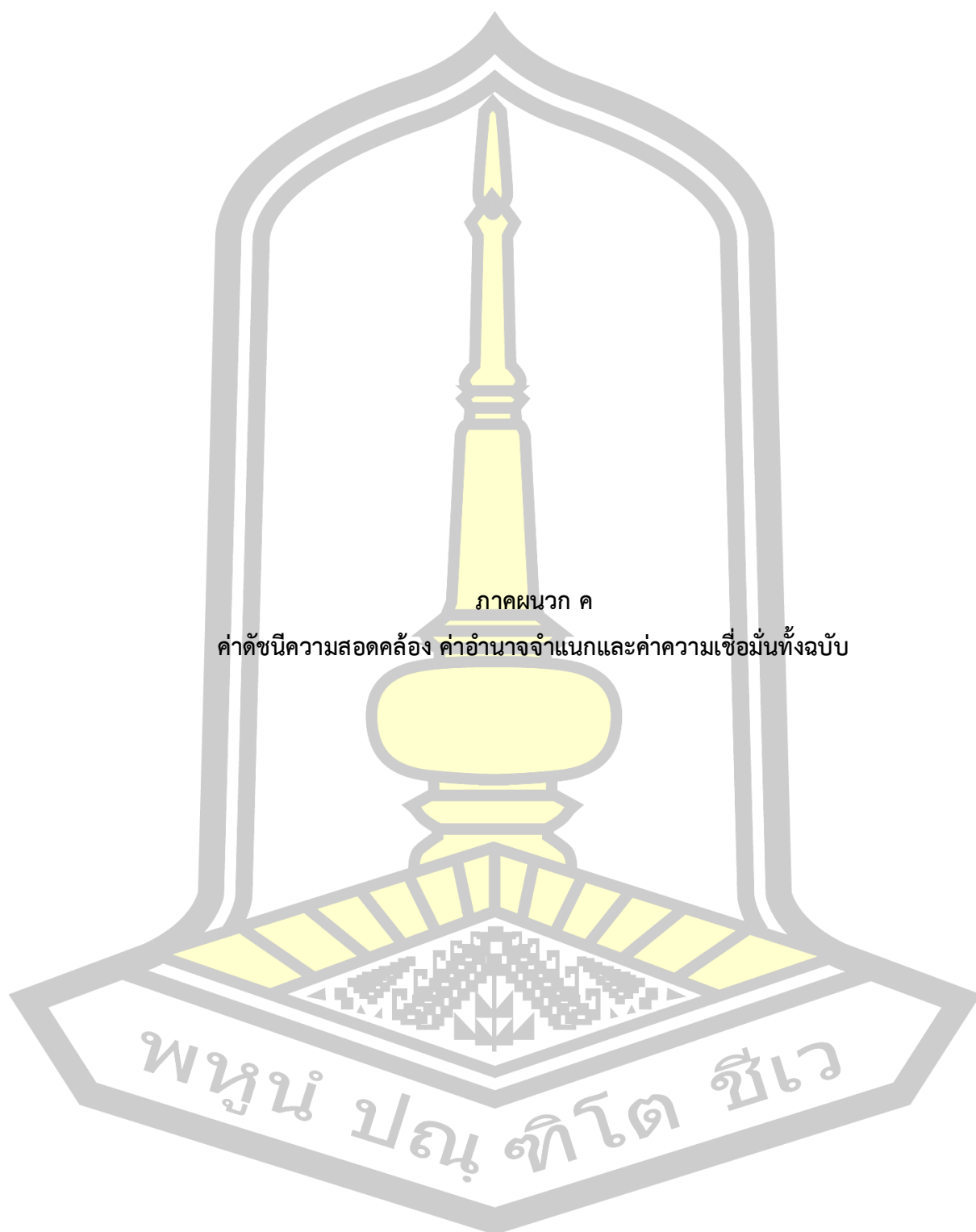

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ภาคผนวก ค

คำดัชนีความสอดคล้อง คำอำนาจจำแนกและคำความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

พหุ ประทีป ชีวะ

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เชิงเนื้อหาของแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้า

เรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

ดังนี้

ตาราง 32 ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	1	0	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ตาราง 32 ต่อ

ข้อ ที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
20	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
21	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
22	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
23	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
25	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
26	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
27	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
29	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
30	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
31	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
32	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
33	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
34	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ตาราง 33 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ด้านสภาพปัจจุบัน
ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.514	18	.646
2	.702	19	.643
3	.747	20	.581
4	.630	21	.608
5	.643	22	.677
6	.445	23	.515
7	.730	24	.440
8	.622	25	.452
9	.742	26	.586
10	.659	27	.624
11	.679	28	.705
12	.532	29	.766
13	.706	30	.785
14	.689	31	.698
15	.594	32	.774
16	.618	33	.485
17	.725	34	.597

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .960

ตาราง 34 แสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย ด้านสภาพที่

พึงประสงค์ในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	.637	18	.603
2	.447	19	.662
3	.422	20	.840
4	.658	21	.703
5	.545	22	.764
6	.605	23	.470
7	.840	24	.710
8	.694	25	.689
9	.724	26	.758
10	.773	27	.563
11	.657	28	.684
12	.684	29	.668
13	.733	30	.651
14	.466	31	.703
15	.539	32	.757
16	.530	33	.730
17	.568	34	.751

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .964

คณะประจักษ์

ภาพประกอบ การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ
 ในโรงเรียนต้นแบบ (Best Practices) โรงเรียนดงบังวิทยา
 จังหวัดกาฬสินธุ์

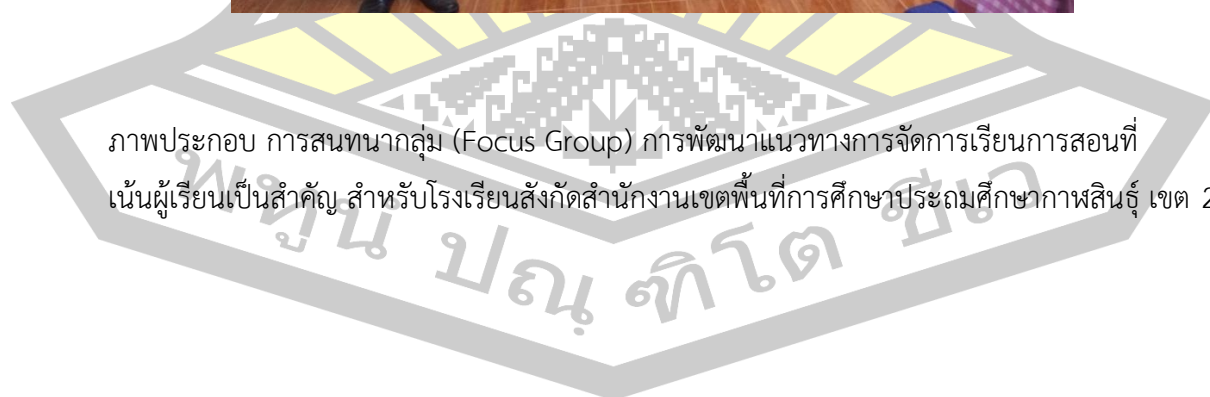
ภาพประกอบ การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ
ในโรงเรียนต้นแบบ (Best Practices) โรงเรียนดงบังวิทยา
จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าฝ่ายวิชาการ
ในโรงเรียนโรงเรียนต้นแบบ (Best Practices) โรงเรียนหนองแวงม่วง
จังหวัดกาฬสินธุ์

ภาพประกอบ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวอัญชลี ภูคงคา
วันเกิด	วันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2530
สถานที่เกิด	อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 81 หมู่ที่ 13 ตำบลหนองบัว อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46220
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนคำประณานิคมสงเคราะห์ ตำบลนิคม อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46140
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2543 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย มหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2546 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย มหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม พ.ศ. 2553 ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2561 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ์ ปณุ์ ทิโต ชีเว